

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(1999-2000)

FOR BUDSJETTERMINEN 2000

Utgiftskapitler: 1800-1892, 2440-2442

Inntektskapitler: 4810-4860, 5440, 5608, 5680 og 5685

Innhold

Del I

Innledende del.....	2	<i>Programkategori 18.30 Forskningsformål.....</i>	60
1 Hovedmål og strategi i energipolitikken.....	3	Kap. 1830 Energiforskning (jf. kap. 4829).....	61
2 Hovedtrekk i budsjettforslaget for 2000.....	3	<i>Programkategori 18.60 Statsforetak.....</i>	69
2.1 Energipolitisk satsing.....	4	Kap 4860 Statsforetak under Olje og energidepartementet.....	70
2.2 Statlig petroleumsvirksomhet.....	4	Kap 5608 Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet.....	71
2.3 Energi- og vassdragsforvaltning.....	4	Kap 5680 Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet.....	71
2.4 Petroleumsvirksomhet.....	4	<i>Programkategori 18.70 Petroleumsvirksomheten</i>	76
2.5 Forskning.....	4	Kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440).....	79
2.6 Administrasjon.....	5	Kap 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 2440).....	80
3 Sektorovergripende miljøvernpolitikk - miljøhandlingsplan.....	9	Kap. 5685 Aksjer i Den norske stats oljeselskap a.s	81
4 Arbeid for å håndtere år 2000-problemet.....	13	Kap. 2441 Petroleumsvirksomhetens teknologitvilling	82
		Kap. 2442 Disponering av innretninger på norsk kontinentalsokkel.....	83

Del II

Budsjettforslag.....	16	Programområde 05 Sivilt beredskap.....	86
Programområde 18 Olje- og energiformål	17	<i>Programkategori 05.00 Sivilt beredskap.....</i>	86
<i>Programkategori 18.00 Administrasjon.....</i>	17	Kap 1891 Oljeforsyningsberedskap.....	87
Kap 1800 Olje- og energidepartementet (jf. kap. 4800).....	17	Kap 1892 Kraftforsyningsberedskap.....	89
<i>Programkategori 18.10 Petroleumsvirksomhet</i>	24		
Kap. 1810 Oljedirektoratet (jf. kap. 4810).....	27		
Kap. 4810 Oljedirektoratet (jf. kap. 1810).....	32		
<i>Programkategori 18.20, Energi- og vassdragsforvaltning.....</i>	34		
Kap 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 4820 og 4829).....	37		
Kap 4820 Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 1820).....	48		
Kap 1825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon.....	48		
Kap 4829 Konesjonsavgiftsfondet (jf. kap. 1820 og 1830).....	58		

Del III

Kostnadsutviklingen i Åsgardkjeden.....	91
---	----

5 Nye investeringsanslag for prosjektene i Åsgardkjeden.....	92
---	-----------

6 Fremdrift i prosjektene.....	93
---------------------------------------	-----------

Forslag til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 2000, kapitlene 1800-1892, 2440-2442, 4810-4860, 5440, 5608, 5680 og 5685.....	103
--	------------

Vedlegg 1

Den finansielle utviklingen i Konesjonsavgiftsfon-	det og Måavgiftsfondet.....	109
--	-----------------------------	-----

Tabelloversikt

Tabell 2.1	Bemanningsoversikt (pr. 1.3.99):	7	Tabell 6.1	Endringer i investeringsanslagene for prosjektene i Åsgardkjeden (alle tall er oppgitt i mill. 1999-kroner og inkluderer valutaeffekt)	92
Tabell 2.2	Oversikt over tilsagnsfullmakter:	8	Tabell 6.2	Endring i investeringsanslagene for prosjektene i Åsgardkjeden, med og uten valutaeffekt (alle tall er oppgitt i mill. 1999-kroner)	92
Tabell 2.3	Oversikt over garantiansvar:	8	Tabell 7.1	Finansiell utvikling i Konesjonsavgiftsfondet:	109
Tabell 5.1	Inntekter og utgifter ved drift av barnehagen i OD	33	Tabell 7.2	Tabellen nedenfor gir en oversikt over den finansielle utviklingen i Måavgiftsfondet:	110
Tabell 5.2	SDØEs olje- og gassreserver pr. 31. desember 1998	76			
Tabell 5.3	Gjennomsnittlig realisert oljepris for SDØE i 1996, 1997 og 1998 samt prisforutsetning for 1999 og 2000	77			
Tabell 5.4	Kapitalbalansen for SDØE (i mill. kroner)	77			
Tabell 5.5	SDØEs kontantstrøm (i mill. kroner):	78			

Figuroversikt

Figur 5.1	Organisering av arbeidet med omlegging av energibruken	49
-----------	--	----

Oversikt over bokser

Boks 5.1	Lowverket og enøkpolitikken	53	Boks 5.3	56
Boks 5.2	Lovpålagt enøk	54			

DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(1999-2000)

FOR BUDSJETTERMINEN 2000

Utgiftskapitler: 1800-1892, 2440-2442

Inntektskapitler: 4810-4860, 5440, 5608, 5680 og 5685

*Tilråding fra Olje- og energidepartementet av 17. september 1999,
godkjent i statsråd samme dag.*

Del I
Innledende del

1 Hovedmål og strategi i energipolitikken

Regjeringen legger med dette frem forslag om bevilgninger på statsbudsjettet for 2000 for Olje- og energidepartementet med tilhørende institusjoner og ordninger. Videre er det tatt inn en redegjørelse om kosnadsutviklingen i Åsgardkjeden.

Regjeringens økonomiske politikk skal legge til rette for arbeid til alle, og en forvaltning av naturressurser og miljø som er forsvarlig i et langsiktig perspektiv. Oljeformuen må forvaltes slik at også framtidige generasjoner får nytte godt av den, og slik at det ikke skapes for sterkt press i norsk økonomi.

Regjeringens hovedmål og strategi i energipolitikken er følgende:

- *Olje- og gassressursene* skal gi langsiktig verdiskaping og bidra til å trygge velferd og sysselsetting.

- *Vannkraftressursene* skal forvaltes til beste for hele samfunnet. En effektiv produksjon, omsetning, overføring og bruk av kraft gir et vesentlig bidrag til verdiskaping, sysselsetting og et rent miljø.
- Forbruket av energi skal begrenses og bruken av ny fornybar energi skal økes.
- Forsynings sikkerheten skal ivaretas.
- Rollen som stor energiprodusent skal forenes med å være et foregangsland i miljøspørsmål.

2 Hovedtrekk i budsjettforslaget

Olje- og energidepartementets budsjett omfatter programområde 18 Olje- og energiformål samt olje- og kraftforsyningsberedskap under programområde 05 Sivilt beredskap:

Utgifter under Olje- og energidepartementet:

		(i 1 000 kr)			
Kat	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Endring i pst.
05.00	Sivilt beredskap under OED	26 294	26 000	25 430	-2,2
18.00	Administrasjon	119 694	111 150	119 425	7,4
18.10	Petroleumsforvaltning	312 680	303 950	282 000	-7,2
18.20	Energi- og vassdragsforvaltning	553 674	497 400	634 000	27,5
18.30	Forskningsformål	187 648	174 500	211 400	21,1
18.70	Petroleumsvirksomheten	27 608 395	25 517 000	20 530 000	-19,5
	Sum	28 808 385	26 630 000	21 802 255	-18,1

Inntekter under Olje- og energidepartementet:

		(i 1 000 kr)			
Kat	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Endring i pst.
18.00	Administrasjon	3 599			
18.10	Petroleumsforvaltning	109 731	93 300	94 950	1,8
18.20	Energi- og vassdragsforvaltning	435 839	140 700	158 500	12,7
18.60	Statsforetak	1 503 539	1 685 200	2 186 200	29,7
18.70	Petroleumsvirksomheten	42 108 676	57 289 000	70 450 000	23,0
	Sum	44 161 384	59 208 200	72 889 650	23,1

2.1 Energipolitisk satsing

Budsjettforslag for 2000 følger opp de tiltak regjeringen varslet i energimeldingen, jf St.meld. nr. 29 (1998-99) Om energipolitikken. Energimeldingen legger strategien for omlegging av energiforbruket og -produksjonen. Regjeringen foreslår i budsjettet for 2000 å øke forbruksavgiften på elektrisk kraft med 2,5 øre/kWh. Avgiften på fyringsolje økes tilsvarende for å unngå overgang fra el til fyringsolje. For at husholdninger med lave og middels inntekter skal skjermes fra virkningen av økt el-avgift, foreslås minste- og personfradraget økt. Av de økte inntektene foreslås til sammen 170 mill. kroner brukt til tiltak over Olje- og energidepartementets budsjett og 30 mill. kroner over Miljøverndepartementets budsjett.

2.2 Statlig petroleumsvirksomhet

Statens direkte økonomiske engasjements (SDØE) andel av investeringene på norsk sokkel anslås til 19,7 mrd. kroner for 2000, en nedgang på 4,4 mrd. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. Av investeringsanslaget er 3,9 mrd. kroner knyttet til prosjekter som er under vurdering, dvs som ikke er godkjent av myndighetene ved fremleggelsen av budsjettet.

SDØEs andel av fjerningsutgiftene anslås til 20 mill. kroner, en økning på 12 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond budsjetteres til 600 mill. kroner som er en videreføring i forholdt til vedtatt budsjett 1999.

På inntektssiden budsjetteres driftsoverskuddet for SDØE til 44,4 mrd. kroner, en økning på om lag 14,4 mrd. kroner sammenlignet med vedtatt budsjett 1999. Økningen har sammenheng med en høyere oljeprisforutsetning og høyere olje- og gassproduksjon. Inntektsanslaget for 2000 er utarbeidet på grunnlag av en gjennomsnittlig oljepris på kr 125 pr fat. Vedtatt budsjett 1999 var utarbeidet på grunnlag av en gjennomsnittlig oljepris på kr 110 pr fat.

Netto kontantstrøm fra SDØE er økt fra om lag 31,5 mrd. kroner i vedtatt budsjett 1999 til om lag 47,9 mrd. kroner i 2000, en økning på 16,4 mrd. kroner. Utbyttet fra Statoil for regnskapsåret 1999 anslås til 2,25 mrd. kroner, som er 50 pst. av selskapets anslåtte årsresultat etter skatt. Til sammenligning var utbyttet for regnskapsåret 1998 på 135 mill. kroner.

2.3 Energi- og vassdragsforvaltning

Det foreslås bevilget 634 mill. kroner til energi- og vassdragsforvaltning, en økning på om lag 137 mill. kroner sammenlignet med vedtatt budsjett 1999.

Det foreslås bevilget 355 mill. kroner til tiltak rettet mot omlegging av energibruk og -produksjon, en økning på 106,5 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. Regjeringen prioriterer tiltak som har til formål å begrense energibruken gjennom mer effektiv bruk av energi, og fremme økt produksjon og bruk av ny fornybar energi. Investeringsstøtten til varmeanlegg, vindkraftanlegg og enøk-tiltak overfor bygningssektoren og husholdningene er prioritert i budsjettet for 2000 med en bevilgningsøkning på 55 pst. i forhold til vedtatt budsjett 1999.

Bevilgningen til Norges vassdrags- og energidirektorat foreslås økt med om lag 30 mill. kroner til 279 mill. kroner. NVE får dermed tilført økte ressurser for blant annet å sette direktoratet bedre i stand til å håndtere flere arbeidsoppgaver.

Det foreslås 10 mill. kroner til en ny tilskuddsordning som reduserer overføringstariffene for sluttbrukere tilknyttet distribusjonsnettet i områder av landet med høye overføringskostnader.

2.4 Petroleumsforvaltning

Det foreslås bevilget 282 mill. kroner til petroleumsforvaltning, en reduksjon på om lag 22 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. Reduksjonen skyldes at siste del av tilskuddet til Norsk Oljemuseum ble bevilget i 1999.

2.5 Forskning

Gjennom satsingen på kompetanse, forskning og utvikling (FoU) vil Regjeringen legge til rette for kunnskapsbasert innovasjon og verdiskaping. Offentlig innsats skal konsentreres om samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter hvor spredning av kunnskap, teknologi og langsiktig kunnskapsoppbygging (strategiske FoU-programmer) vektlegges. Det vil fortsatt bli lagt vekt på brukerstyrt FoU-programmer i regi av Norges forskningsråd for å stimulere bedriftene til å øke sin FoU-innsats og til å ta resultatene i bruk.

Det foreslås bevilget 211 mill. kroner til kunnskapsoppbygging, forskning og utvikling over Olje- og energidepartementets budsjett. Dette er en økning på om lag 37 mill. kroner, eller 21 pst., i forhold til vedtatt budsjett for 1999.

Videre foreslås det bevilget 100 mill. kroner til et program innen prosjektrettet teknologiutvikling i petroleumsvirksomheten. Dette er et samarbeidsprogram med petroleumsnæringen om å få ned kostnadene på norsk sokkel og øke konkurransekraften. Målsetningen med programmet er å ta i bruk mer kostnadseffektiv teknologi. Dette skal bidra til å øke næringens evne til å få frem nye prosjekter og der-

igjennom gi økt aktivitet ved at igangsetting av nye lønnsomme feltutbygginger fremskyndes.

2.6 Administrasjon

Kategorien dekker Olje- og energidepartementets egen administrasjon, inkludert prosjektmidler til utredninger, beslutningsstøtte og støtte til interna-

sjonalisering av petroleumsvirksomheten. Det foreslås bevilget totalt 119,4 mill. kroner for 2000, en økning på i overkant av 8 mill. kroner sammenlignet med vedtatt budsjett 1999. Økningen har i hovedsak sammenheng med at bevilgning til internasjonalisering av petroleumsvirksomheten samles under en egen post hvor det foreslås bevilget 5 mill. kroner for 2000.

Utgifter fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Pst. endr. 99/00
Sivilt beredskap under OED					
1891	Oljeforsyningsberedskap	23 222	22 790	22 270	-2,3
1892	Kraftforsyningsberedskap	3 072	3 210	3 160	-1,6
	<i>Sum kategori 05.00</i>	<i>26 294</i>	<i>26 000</i>	<i>25 430</i>	<i>-2,2</i>
	Sum programområde 05	26 294	26 000	25 430	-2,2
Administrasjon					
1800	Olje- og energidepartementet	119 694	111 150	119 425	7,4
	<i>Sum kategori 18.00</i>	<i>119 694</i>	<i>111 150</i>	<i>119 425</i>	<i>7,4</i>
Petroleumsvirksomhet					
1810	Oljedirektoratet (jf. kap. 4810)	312 680	303 950	282 000	-7,2
	<i>Sum kategori 18.10</i>	<i>312 680</i>	<i>303 950</i>	<i>282 000</i>	<i>-7,2</i>
Energi- og vassdragsforvaltning					
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 4820 og 4829)	377 992	248 900	279 000	12,1
1825	Omlegging av energibruk og energi-produksjon	100 348	248 500	355 000	42,9
1826	Hjemfalte anlegg (jf. kap. 4826)	75 334			
	<i>Sum kategori 18.20</i>	<i>553 674</i>	<i>497 400</i>	<i>634 000</i>	<i>27,5</i>
Forskningsformål					
1830	Energiforskning (jf. kap. 4829)	187 648	174 500	211 400	21,1
	<i>Sum kategori 18.30</i>	<i>187 648</i>	<i>174 500</i>	<i>211 400</i>	<i>21,1</i>
Petroleumsvirksomheten					
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440)	27 536 740	25 508 000	20 320 000	-20,3
2441	Petroleumsvirksomhetens teknologitvilling			100 000	
2442	Disponering av innretninger på norsk kontinentalsokkel	71 655	9 000	110 000	1 122,2
	<i>Sum kategori 18.70</i>	<i>27 608 395</i>	<i>25 517 000</i>	<i>20 530 000</i>	<i>-19,5</i>
	Sum programområde 18	28 782 091	26 604 000	21 776 825	-18,1
	Sum utgifter under Olje- og energidepartementet	28 808 385	26 630 000	21 802 255	-18,1

Inntekter fordelt på kapitler:

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Pst. endr. 99/00
	Administrasjon				
4800	Olje- og energidepartementet	3 599			
	<i>Sum kategori 18.00</i>	<i>3 599</i>			
	Petroleumsforvaltning				
4810	Oljedirektoratet (jf. kap. 1810)	109 731	93 300	94 950	1,8
	<i>Sum kategori 18.10</i>	<i>109 731</i>	<i>93 300</i>	<i>94 950</i>	<i>1,8</i>
	Energi- og vassdragsforvaltning				
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 1820)	46 839	34 200	45 000	31,6
4826	Hjemfalte anlegg m.v. (jf. kap. 1826)	226 000			
4829	Konsesjonsavgiftsfondet (jf. kap. 1820 og 1830)	163 000	106 500	113 500	6,6
	<i>Sum kategori 18.20</i>	<i>435 839</i>	<i>140 700</i>	<i>158 500</i>	<i>12,7</i>
	Statsforetak				
4860	Statsforetak under Olje og energi- departementet	897 386	870 200	915 200	5,2
5608	Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet	410 153	375 000	460 000	22,7
5680	Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet	196 000	440 000	811 000	84,3
	<i>Sum kategori 18.60</i>	<i>1 503 539</i>	<i>1 685 200</i>	<i>2 186 200</i>	<i>29,7</i>
	Petroleumsvirksomheten				
5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 2440)	42 108 676	56 289 000	68 200 000	21,2
5685	Aksjer i Den norske stats oljeselskap a.s		1 000 000	2 250 000	125,0
	<i>Sum kategori 18.70</i>	<i>42 108 676</i>	<i>57 289 000</i>	<i>70 450 000</i>	<i>23,0</i>
	<i>Sum programområde 18</i>	<i>44 161 384</i>	<i>59 208 200</i>	<i>72 889 650</i>	<i>23,1</i>
	<i>Sum inntekter under Olje- og energi- departementet</i>	<i>44 161 384</i>	<i>59 208 200</i>	<i>72 889 650</i>	<i>23,1</i>

Tabell 2.1 Bemanningsoversikt (pr. 1. mars 1999):

	Faktisk bemanning	Antall årsverk
Olje- og energidepartementet	128	126
Oljedirektoratet	364	346
Norges vassdrags- og energidirektorat	400	386
Sum	892	858

Bemanningsoversikten omfatter ikke tilsatte i lederstillinger som ble tatt ut av regulativet i 1990,

timelønnte, overenskomstlønnte eller tilsatte som lønnes av sysselsettingsmidler.

(i 1000 kr)

Kap.	Post	Betegnelse	Fullmakt 1999	Forslag 2000	Anslått termin for utbetaling/dekning
1800		Olje- og energidepartementet			
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	2 500	2 500	2001/2002
1830		Forskning			
	50	Energiforskning	20 000	20 000	2001/2002
1892		Kraftforsyningsberedskap			
	70	Tilskudd til sikringstiltak, <i>kan overføres</i>	2 500	2 500	2001/2002

Tabell 2.2 Oversikt over garantiansvar:

(i 1000 kr)

Betegnelse	Utbetalinger (tap) i 1998	Garantiansvar (gitte tilsagn) pr. 31.12.98	Fastsatt totalramme for garantitilsagn for 1999	Totalramme for nytt og gammelt garantiansvar i 2000
Industribanken/SND, enøk-lån	0	5 645	0	4 000

Den Norske Industribank A/S hadde i 1990 statsgaranti på utlån til enøk-tiltak i industrien og private næringsbygg. Lånene ble sikret med pant. Ved konkurser, akkorder og andre gjeldsordninger gjøres statens garantiansvar gjeldende når den sikkerhet som er etablert, ikke eller bare delvis gir dekning for lånene. Statsgarantien gjelder for hele lånets løpetid. I 1990 ble det gitt tilsagn om enøk-lån for 191,4 mill. kroner. Garantiansvaret var redusert til om lag 5,6

mill. kroner pr 1. januar 1999 og forventes ytterligere redusert i 2000 og 2001.

Bruk av stikkordet "kan overføres"

Under Olje- og energidepartementet foreslås stikkordet "kan overføres" knyttet til følgende poster utenom postgruppen 30-49.

Tabell 2.3 Oversikt over poster med stikkordet "kan overføres" (eksklusiv postgruppe 30-49):

(i 1 000 kr)

Kap	Post	Betegnelse	Overført til 1999	Forslag 2000
1800	21	Spesielle driftsutgifter	9 113	19 000
1820	21	Spesielle driftsutgifter	872	38 000
1820	70	Tilskudd til lokal energiforsyning		1 000
1820	73	Tilskudd til utjevning av overføringstariffer		10 000
1825	21	Spesielle driftsutgifter	1 564	58 000
1825	72	Tilskudd	194 454	295 000
1830	21	Spesielle driftsutgifter	4 571	14 500
1830	50	Norges forskningsråd		189 500
1830	70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak	104	7 400
1892	70	Tilskudd til sikringstiltak		2 600
2441	50	Prosjektrettet teknologiutvikling i petroleumsvirksomheten		100 000

Bruk av stikkordet "kan overføres" benyttes fordi utbetaling på en inngått avtale eller tilsagn om tilskudd i 2000 helt eller delvis kan foretas i 2001

eller senere budsjetterminer for å sikre at alle vilkår i avtalen eller tilsagnet er oppfylt før utbetaling. Når det gjelder kap. 1892, post 70 og kap. 1825, post 72

kan bruk av stikkordet i tillegg begrunnes ut fra at bevilgningen gjelder bygg, anlegg eller materiell.

3 Sektorovergripende miljøvern-politikk - miljøhandlingsplan

Innledning

Aktiviteter innenfor olje- og energisektoren er en vesentlig kilde til flere miljøproblemer. For å motvirke dette legger Regjeringen opp til en energipolitikk som underbygger en ambisiøs miljøpolitikk.

Regjeringen legger vekt på å tydeliggjøre sektorens miljøansvar innenfor rammene av en sektorovergripende miljøpolitikk. Som ledd i dette arbeidet utarbeides det sektorvise miljøhandlingsplaner. De første miljøhandlingsplanene ble presentert i forrige års statsbudsjett innenfor Samferdselsdepartementets og Forsvarsdepartementets sektorer. I forbindelse med statsbudsjettet for 2000 presenterer Olje- og energidepartementet og Fiskeridepartementet sine miljøhandlingsplaner.

Miljøhandlingsplanen for olje- og energisektoren legges frem i forbindelse med budsjettproposisjonen. Planen presenterer hovedtrekkene i miljøpolitikken innenfor olje- og energisektoren. Handlingsplanen tar utgangspunkt i rammebetingelsene som er presentert i budsjettoplegget for 2000, langtidsmeldinger og andre relevante dokumenter.

I det følgende gis en sammenfatning av miljøproblemene knyttet til olje- og energisektoren og den politikk Regjeringen vil føre for å begrense problemene. Omtalen tar utgangspunkt i miljøhandlingsplanen og er tilpasset budsjettoplegget for 2000.

Energisektorens miljøpåvirkning - status og utviklingstrekk

Det er gjennomført omfattende tiltak for å bedre miljøsituasjonen i olje- og energisektoren. Sektoren er imidlertid fortsatt en vesentlig kilde til flere miljøproblemer. Regjeringen legger stor vekt på en langsiktig og forsvarlig forvaltning av de ulike energiressursene innenfor de rammer som naturen setter. Arbeidet har både lokalt, nasjonalt og globalt perspektiv.

Utnyttelse av flere energikilder medfører ulike miljøpåvirkninger ved produksjon, overføring og bruk. De viktigste er:

1. Utslipp til luft som blant annet kan medføre klimaendringer, forsuring, dannelse av bakkenært ozon og lokale miljøproblemer.
2. Utslipp til sjø ved utvinning og transport av olje- og gassprodukter. Disse utslippene vil blant annet kunne medføre skader på fisk, sjøpattedyr og fugl.

3. Inngrep knyttet til utbygging av ny energiproduksjon, for eksempel i form av demninger, veier, landanlegg og kraftlinjer. Dette kan påvirke det biologiske mangfoldet, verdien av kulturminner, kulturlandskap og områdets verdi som rekreasjonsområde.

Nedenfor gis en kort innføring i sektorens bidrag til de ovennevnte problemområdene, og hvilke virkemidler Regjeringen tar i bruk for å nå målet om å begrense olje- og energisektorens bidrag til disse miljøproblemene.

Utslipp til luft

Olje- og energisektoren står for en betydelig andel av de norske utslippene til luft av karbondioksid (CO₂), nitrogenoksider (NO_x) og flyktige organiske forbindelser utenom metan (nmVOC). I tillegg kommer utslipp av metan (CH₄) og utslipp av svoveldioksid (SO₂).

Utslippene til luft er særlig knyttet til olje- og gassvirksomheten på sokkelen. I tillegg er det utslipp knyttet til bruk av fyringsolje til oppvarming og vedfyring.

I nasjonal sammenheng står petroleumsvirksomheten for 25% av CO₂-utslippene. Andelen forventes å øke framover, delvis på grunn av økende produksjon fra modne felt, delvis på grunn av lengre transportavstand til markedet for gass og delvis på grunn av økende aktivitetsnivå. Petroleumssektoren bidrar med 18% av NO_x-utslippene nasjonalt og utslippene har vært jevnt stigende siden 1990. Økt aktivitet har bidratt til høyere energibehov, noe som i sin tur har bidratt til å øke utslippene. Utslippene per produsert enhet er imidlertid redusert betydelig i perioden 1990-1998. En utfordring fremover er å sikre en fortsatt effektivisering av kraftproduksjonen på sokkelen. En mer effektiv energibruk er nødvendig for å begrense den forventede utslippsøkningen av NO_x og CO₂.

Petroleumssektoren er hovedkilden til utslipp av nmVOC i Norge, og står for 56% av de nasjonale utslippene. Prognosene for utslipp av nmVOC fra sektoren viser en avtakende trend etter år 2001. Norge klarer imidlertid ikke å oppfylle forpliktelsene i gjeldende VOC-protokoll innen tidsfristen. Siden utslipp fra bøyelasting på kontinentalsokkelen er en sentral utslippskilde, er det nå, etter et langvarig utredningsarbeide, utviklet ny teknologi som muliggjør en betydelig reduksjon i disse utslippene.

Norge skiller seg fra andre land ved at nær halvparten av det innenlandske energiforbruket dekkes av vannkraft. Dette bidrar på den ene siden til lave utslipp til luft knyttet til det innenlandske energiforbruket. På den annen side innebærer det at Norge

har mindre muligheter enn andre land for ytterligere reduksjoner i utslippene. Produksjon og forbruk av elektrisk kraft kan variere betydelig fra år til år. Dette betyr blant annet at det er viktig for Norge å ha et fleksibelt energisystem gjennom at andre energibærere kan erstatte vannkraftproduksjon. Varierende vannkraftproduksjon innebærer at utslippene til luft fra innenlands energiforbruk er utsatt for svingninger. Forbruk av fyringsolje til oppvarming er den viktigste innenlandske kilden til luftutslipp. I tillegg bidrar vedfyring i betydelig grad til lokal luftforurensning.

Utslipp til sjø

Petroleumsvirksomheten medfører også utslipp av olje og ulike typer kjemikalier til sjøen. Det vil være umulig å drive en effektiv olje- og gassvirksomhet uten bruk av kjemikalier. En betydelig innsats rettes derfor inn mot å utvikle kjemikalier med minst mulig miljøskadelige effekter.

De totale utslippene av olje fra norsk petroleumsvirksomhet står for om lag 2 pst. av den totale tilførselen til Nordsjøen. Oljeutslippene fra petroleumssektoren stammer i all hovedsak fra regulær drift, men også akutte utslipp eller søl forekommer. Det er på dette feltet blant annet en utfordring å nå målet om 0-utslipp, og å oppfylle forpliktelsene i OSPAR-konvensjonen. Etter 1991 har utslipp av oljeholdig borekaks vært forbudt på norsk kontinentalsokkel, og dette forbudet har bidratt til å redusere oljeutslippene fra virksomheten betydelig. Bedre boretekniske løsninger og nye boremetoder er sentralt for å få til ytterligere miljøvennlige boreoperasjoner.

Inngrep

Utbygging av vassdrag og andre energiutbygginger har vært en betydelig årsak til inngrep i natur og kulturmiljøer i Norge, både gjennom direkte bruk av arealer og ved kvalitetsforringelse og oppsplitting av arealer. Miljøhensyn har gjennom en årrekke vært sentrale i vurderingen av slike utbyggingsprosjekter.

Innen energisektoren er det vassdragsutbyggingen som har størst betydning i forhold til biologisk mangfold, kulturlandskap og friluftsliv. Norge har svært mange vassdrag og vannfall. De er av stor betydning både for økonomiske interesser, og for allmene interesser som naturvern og friluftsliv. Kraftproduksjonen utgjør den viktigste økonomiske utnyttelsen av vassdragene. 25-30 pst. av vassdragene i Norge er utnyttet til kraftformål. I noen fylker er nesten alle større vassdrag utnyttet.

Epoken med de store vannkraftutbygginger er over. I årene framover vil økninger i den innenlandske elektrisitetsproduksjonen i større grad måtte baseres på andre kilder. Ved utnyttelse av flere av disse kildene vil en stå overfor inngrepsrelaterte problemer

som vil ha mange likhetstrekk med vannkraftutbyggingen. For eksempel gjelder dette vindkraftproduksjon.

Regjeringens miljøpolitikk på energiområdet

Regjeringen legger opp til en energipolitikk som underbygger en ambisiøs miljøpolitikk. Regjeringens politikk legger stor vekt på å begrense ulempene energiproduksjon og energibruk påfører samfunnet i form av forurensning og inngrep i natur og kulturmiljøer. Virkemiddelbruken som rettes mot olje- og energisektoren er i dag omfattende, både i form av økonomiske og administrative virkemidler. I denne sammenheng vil Regjeringen utforme rammebetingelser som gjør at energiproduksjon og energibruk blir samfunnsøkonomisk lønnsomt. Politikken må derfor gjennomføres med vekt på å finne effektive løsninger på oppgavene en står overfor.

Produksjon og bruk av energi er nært knyttet til verdiskapning og velferdsnivå i et moderne samfunn. Dagens energitilbud og energietterspørsel er et resultat av en rekke forandringer i blant annet økonomiske forhold, demografiske faktorer, utvikling i bosettingsmønster og teknologisk utvikling. Mulighetene til å påvirke framtidig energibruk avhenger således av alle disse forholdene, og innebærer blant annet at tunge samfunnsøkonomiske drivkrefter i betydelig grad vil være med å bestemme effekten av miljøvernpolitikken.

De betydelige miljøutfordringene sektoren står overfor stiller store krav til kostnadseffektivitet i virkemiddelbruken. Økonomiske virkemidler vil bli brukt der det ligger til rette for det, og den øvrige virkemiddelbruken vil tilpasses de ulike miljøproblemenes egenskaper. Det er blant annet viktig at energiprisene i størst mulig grad gjenspeiler miljøkostnadene.

Miljøhensyn i petroleumsvirksomheten i Norge reguleres blant annet gjennom petroleumsloven og forurensningsloven. Forurensningsloven kan benyttes til å regulere alle typer miljøskadelige utslipp fra petroleumsvirksomheten, men brukes i dag først og fremst aktivt for å regulere utslipp til sjø. Miljøhensyn i forbindelse med vassdrags- og energivirksomheten ivaretas gjennom energiloven, vassdragsloven, vassdragsreguleringsloven, plan- og bygningsloven og forurensningsloven. I energi- og petroleumslovgivningen er regler for konsekvensutredninger sentrale.

For miljøskadelige utslipp til luft, er CO₂-avgiften fortsatt det sentrale virkemidlet. Stortinget har signalisert de ønsker etablert et nasjonalt kvotesystem for klimagasser hvor petroleumssektoren skal inngå. Regjeringen vil i all hovedsak videreføre dagens virkemiddelbruk overfor utslipp av klimagasser inntil

et nasjonalt kvotesystem er på plass. I denne sammenheng er både petroleumsvirksomheten og fyringsoljer pålagt CO₂-avgift. Regjeringen foreslår en generell reduksjon av satsen på CO₂-avgiften på sokkelen til 70 øre pr. liter olje/standard kubikkmeter gass.

Ut fra en helhetsvurdering vil Regjeringen gå i mot bygging av gasskraftverk som ikke baserer seg på en teknologi for rensing av CO₂ som gir minimale utslipp. Både tekniske og økonomiske forhold tilsier at det tar tid å realisere slike prosjekter.

For nmVOC er det, etter en nær dialog mellom myndighetene og oljeindustrien, lagt grunnlag for implementering av nyutviklet teknologi som muliggjør betydelige reduksjoner i utslippene fra lasting av råolje. Regjeringen vurderer nå hvilke virkemidler som skal tas i bruk for å utløse disse tiltakene.

Under de internasjonale forhandlingene om reduksjon av NO_x og relaterte stoffer som nettopp er avsluttet, har Norge påtatt seg å redusere NO_x-utslippene til 156 kt innen år 2010. Dette representerer en reduksjon på i alt 28 pst. sammenlignet med 1990. For å gjennomføre denne forpliktelsen vil det også være nødvendig å gjennomføre tiltak innenfor energisektoren. Regjeringen vurderer nå hvilke virkemidler som på en mest mulig styrings- og kostnadseffektiv måte kan sikre at forpliktelsen nås.

Regulering av miljøskadelige utslipp til sjø vil fortsatt skje gjennom utslippstillatelser. Man vil arbeide for at bruk av kjemikalier reduseres i henhold til målet om 0-utslipp, slik det framkom i St.meld. nr. 58 (1996-97) Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling. 0-utslipp kan nås ved en kontinuerlig reduksjon av miljøskadelige utslipp mot et praktisk 0-nivå. Miljøskadeligheten avhenger av innholdet av potensielt miljøfarlige kjemikalier, i tillegg til sted og tid for utslippet. Industrien skal komme tilbake til hvordan de kan bidra til å oppfylle dette målet innen utgangen av året.

Regjeringens energistrategi baserer seg på at det eksisterer et kraftmarked med krafthandel mellom landene. Forutsetningen for å legge til rette for krafthandel er at produksjon og forbruk oppfyller kravene fra miljøpolitikken. Krafthandel og miljøutfordringer krever et utstrakt internasjonalt samarbeid. Det er lite hensiktsmessig å sette mål for hvor mye kraft som kan passere grensene.

Norge har fortsatt gode muligheter til å bygge ut vannkraft, og gjennom forslaget til ny vannressurslov legges det opp til å opprettholde produksjonsmulighetene. Samlet plan og verneplanene legges til grunn for framtidig vannkraftutbygging. For å spare verdifull vassdragsnatur kan det bli aktuelt å begrense eller avslå enkelte prosjekter.

Norge har store muligheter til å fremskaffe energi fra nye, fornybare energikilder. Disse mulighetene bør brukes til å ligge i forkant av utviklingen. Nye virkemidler er alt tatt i bruk. Regjeringen har fått gjennomslag for å frita investeringer i bioenergianlegg, vindkraftanlegg, solenergianlegg, utnyttelse av geotermisk energi og varmepumper for investeringssavgiften på 7 pst. Det er også innført et statlig tilskudd til vindkraftproduksjon. Ordningene er et supplement til investeringsstøtten som gis over NVEs støtteordning til nye energikilder.

I de nærmeste årene vil Regjeringen stimulere til utvikling av fornybare energikilder gjennom et omfattende utviklingsprogram. Målet er at en innen 2010 skal produsere 3 TWh vindkraft pr. år, og bruke 4TWh/år mer vannbåren varme basert på nye fornybare energikilder, varmepumper og spillvarme.

Strategien i energimeldingen er fulgt opp i budsjettforslaget for 2000. Regjeringen foreslår å øke elavgiften med 2,5 øre/KWh kombinert med en prioritering av tiltak som gir mer effektiv bruk av energi, og som fremmer økt produksjon og bruk av ny fornybar energi. Satsingen på FoU vil også bli styrket. Regjeringen foreslår en samlet bevilgning over kapittel 1825 på 355 mill. kroner. Dette er en økning på 106,5 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett for 1999. Det foreslås innført en grunnavgift på fyringsolje på 19 øre/liter for å unngå overgang fra bruk av elektrisitet til bruk av olje til oppvarming.

Videre er Norges vassdrags- og energidirektorat tilført økte ressurser for å sette direktoratet bedre i stand til å håndtere blant annet oppfølgingen av energimeldingen.

Industrien jobber kontinuerlig med å utvikle mer miljøvennlig teknologi. Regjeringen vil spesielt støtte utvikling og bruk av teknologi som har stort potensiale for å forhindre miljøskadelige utslipp. Regjeringen legger videre vekt på å opprettholde et nært samarbeid mellom petroleumsindustrien og myndighetene for å nå målene på miljøområdet.

Tidligere har utgifter over statsbudsjettet som kan knyttes til miljømessige satsinger vært presentert i tre kategorier avhengig av graden av miljømotivasjon. Fra og med statsbudsjettet 2000 er de tre kategoriene erstattet av en kategori. I det nye systemet legges det til grunn at utgifter skal rapporteres som miljøtiltak bare når:

- utgiftene i sin helhet benyttes til miljøforbedringer,
- miljøhensynet er avgjørende for at tiltaket/prosjektet gjennomføres og/eller
- utgiftene skal motvirke negative miljøeffekter av sektorpolitiske tiltak for øvrig (forebyggingstiltak)

De tiltak som rapporteres i budsjettet for 2000 ville sortert under kategori I og II dersom det gamle systemet var lagt til grunn.

Tabell 3.1 Miljøverntiltak (i mill. kroner)

Kap	Betegnelse	Resultatområde	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
1800	Miljøsøk, utredninger m.m.	7	2	2
1810	Forskriftsarbeid, tilsyn og utredninger i.f.m. CO ₂ -utslipp, direkte bistand til SFT, bistand til OED i.f.m. miljøavtaler, handlingsplaner og utredninger, innsamling av miljødata vedrørende utslipp til luft, Grønn stat – Grønt OD, anbefaling av tillatelse til brenning m.m., samt tilsyn med sikkerhet	4, 7, 8	45	45
1820	Natur- og miljøverntilsynet, Vassdragsregisteret, Nett og miljø (kraftledningers estetikk), forvaltning av vernede vassdrag, forbygningsarbeider og opprydningstiltak, hydrologi, temasenter for ferskvann, GIS, modellutvikling, konsesjonsbehandling, flomovervåking og flomsonekart	1,2	50	58
1825	Omlegging av energiforbruk og energiproduksjon	7	190	295
1830	Energiforskning (NVE og NFR)	7	90	110
	Sum		377	510

4 Arbeid for å håndtere år 2000-problemet

År 2000-problemet representerer utfordringer for produksjon og forsyning av petroleum, petroleum-sprodukter og elektrisitet. Komplekse IT-systemer så vel som enkle integrerte kretser inneholder datofunksjoner som skaper usikkerhet med hensyn til utstyrets funksjonalitet ved overgangen til år 2000. Utfordringen ligger i å eliminere de mange utslag det relativt ensartede problemet kan gi. I komplekse teknologiske systemer kan mindre forstyrrelser spre seg og gi omfattende konsekvenser. Ansvaret for at problemet håndteres og løses ligger på den enkelte aktør.

Petroleumsproduksjon og leveranser

OED har ansvar for å følge opp den ressursmessige siden av år 2000-arbeidet i petroleumsvirksomheten på norsk sokkel og tilknyttet virksomhet på land. Departementet har videre et koordinerende ansvar for rapportering av år 2000-arbeidet fra sektoren. Denne rapporteringen omfatter også mulige konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet som Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) har ansvar for.

Oljedirektoratet (OD) har gjennom sin tilsynsmyndighet det operative ansvaret for å påse at oper-

atørselskapene på norsk sokkel håndterer år 2000-problematikken på en tilfredsstillende måte, dvs. slik at sannsynligheten for alvorlige hendelser som følge av år 2000-feil er redusert til et minimum. OD rapporterer både til OED og KRD i saken.

Produksjon av petroleum fra norsk sokkel er i utgangspunktet sårbar for år 2000-feil. Datofeil som kan oppstå i tekniske systemer kan medføre at petroleumproduksjon må stoppes. For å unngå dette har operatørselskapene lagt ned et stort arbeid i å kartlegge hvor det kan oppstå feil, og i å rette opp feilen ved for eksempel å skifte ut komponenter/utstyr.

OD har siden november 1997 fulgt opp operatørselskapenes håndtering av år 2000-problematikken. Per i dag er de fleste av operatørene i slutfasen når det gjelder testing og utbedring av komponenter og systemer. Noe arbeid vil likevel måtte foregå i høst og OD vil følge dette opp.

De økonomiske konsekvensene av en lengre produksjonsstopp vil være størst for gassektoren. Risiko- og sårbarhetsanalyse for gassleveransene viser at størrelsen på en eventuell svikt i gassleveransene til kontinentet er svært avhengig av hvilke innretninger eller anlegg som eventuelt må stenges og stengningens varighet. På grunn av gassleveransenes betydning for energisituasjonen på kontinentet, vil

OD fremover ha spesiell fokus på gassproduksjons- og transportsystemer. Operatørselskapene som var ansvarlige for risiko- og sårbarhetsanalysen for gasleveransene til kontinentet, har utarbeidet en egen beredskapsplan for leveransene.

Samtlige operatører arbeider nå systematisk med å etablere beredskap mot uønsket påvirkning som følge av år 2000-feil. Operatørselskapene bygger videre på den generelle beredskapen som er etablert for å ivareta sikkerheten for mennesker, miljø og økonomiske verdier. Beredskapen omfatter både felt-systemer, systemer på land og påvirkning fra tredjepart.

Operatørene har identifisert alle beredskapstiltakene, men ingen er ennå helt ferdig med beredskapsplanene. Direktoratet er per i dag i ferd med å slutføre en rapport over operatørenes arbeid med å etablere beredskap

Generelt sett er det direktoratets oppfatning at selskapenes arbeid med år 2000-problematikken nå er tillitsvekkende. OD anser per i dag ingen problemområder for å være kritiske tidsmessig. De understreker imidlertid at enkelte av selskapene opererer med stramme tidsplaner.

OD anser det som lite sannsynlig at det ved årskiftet vil oppstå år 2000-feil med alvorlige konsekvenser for helse, miljø og sikkerhet. Dette fordi system som er kritiske for sikkerheten er bygd slik at de går i sikker posisjon ved feil. Videre er sikkerhetssystemene i stor grad overlappende. Aktivitetene vil også reduseres til et minimum på de kritiske datoene.

Basert på dette er det Olje- og energidepartementets vurdering at arbeidet med år 2000-problematikken innenfor petroleumssektoren er tilfredsstillende. Sannsynligheten for alvorlige hendelser, som vil ha betydelige konsekvenser for mennesker, miljø og økonomiske verdier som følge av år 2000-problematikken, må anses som liten. Departementet vil i tiden frem til årtusenskiftet følge opp Oljedirektoratets arbeid med særskilt vekt på beredskapsmessige spørsmål.

Drivstofforsyningen

I forbindelse med de distribuerende oljeselskapers år 2000-forberedelser har OED ingen direkte tilsyns- eller instruksjonsmyndighet. Først om det foreligger fare for ekstraordinær leveransesvikt kan OED iht. lov om forsynings- og beredskapstiltak av 1956 iverksettes særlige forsynings- eller beredskapstiltak. For å følge oljeselskapenes arbeid har departementet etablert et rapporteringssamarbeid gjennom Oljeberedskapsrådet (OBR) som er et rådgivende organ for OED i spørsmål relatert til krisehåndteringsystemene for drivstofforsyningen.

Oljeselskapenes drivstoffproduksjon og -leveranser er basert på at hvert selskap har egne gjennomgående driftssystemer. I år 2000-arbeidet er det for hvert systemobjekt etter en risiko- og sårbarhetsvurdering lagt planer for reparasjon/utskifting. Testing og oppretting skal være slutført 1. oktober 1999.

Selskapene er forberedt på at problemer likevel kan oppstå. Gjennom risikoanalyser er konsekvenser av eventuell svikt i driftssystemene kartlagt. Oljeselskapene har utarbeidet foreløpige beredskapsplaner, og driftspersonell og øvrig nøkkelpersonell er gitt informasjon om beredskapsvakt både i tiden før, under og etter tusenårsskiftet. Samtlige selskaper planlegger høy beredskap rundt årsskiftet. De endelige beredskapsplaner vil bli utarbeidet etter at testing og opprettingsperioden er slutført 1. oktober 1999.

I forhold til leveranseregulariteten til den enkelte forbruker er det ingen indikasjoner på at det fra bransjens side vil være år 2000-forhold som vil kunne føre til en situasjon med alvorlig leveransesvikt. Oljeselskapene har imidlertid spesielt for sine bensinstasjoner poengtert avhengighet i forhold til elektrisk kraft og telekommunikasjon. Slike forhold oppgis å bli vurdert spesielt i forbindelse med selskapenes endelige beredskapsplaner. Bransjen er forberedt på å støtte hverandre og samarbeide dersom problemer skulle oppstå.

El-produksjon og -forsyning

Anlegg for produksjon, omforming, overføring og distribusjon av energi styres gjennom elektroniske systemer. For kraftforsyningsens vedkommende innebærer dette følgende kritiske områder:

- driftskontroll/feilregistreringssystemer
- lukestyringssystemer/andre vassdragsmanøvreringssystemer
- teknisk service/støttefunksjoner
- handel/omsetningssystemer

De aktuelle programmer og komponenter er lokalisert overalt i systemer knyttet til produksjons- og reguleringsanlegg, og i sentral- og distribusjonsnett.

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har pålagt alle selskaper som driver kraftforsyning å skaffe seg oversikt over år 2000-problemer, og iverksette tiltak for å kunne håndtere problemene. Arbeidet med å lokalisere og skifte ut programvare og komponenter er meget omfattende på grunn av det store antall systemer som må gjennomgås.

NVE har gitt Statnett SF i egenskap av systemansvarlig for kraftsystemet ansvar for tilsyn med innhenting av informasjon, dokumentasjon og testing av kraftsystemer/anlegg i alle kraftselskaper og

industribedrifter som har betydning for driften av hovednettet. NVE fører tilsyn med øvrige aktører.

Statnett vil med hjemmel i det utvidede år 2000 tilsyns- og systemansvar fastsette nærmere krav for de enheter som har betydning for driften av hovednettet. NVE skal oppdateres om Statnetts tilsyn og kan om nødvendig gi pålegg med hjemmel i energiloven for å få gjennomført nødvendige tiltak.

NVE har pålagt selskapene å ha ekstraordinær driftsberedskap fra kl 22.00 den 31.12.1999 til kl. 02.00 den 1.1.2000 for å kunne foreta manuell kobling av anleggene om nødvendig. Også utenfor dette tidsrom pålegges selskapene å etablere ekstra støtte for datasystemer, telekommunikasjon, retting av tilfeldige datafeil og informasjonsberedskap. Etter resultatene av en tredje år 2000-undersøkelse med svarfrist 1.9.1999 er klare, kan NVE komme med nye pålegg.

Den ekstraordinære beredskapen skal håndtere den gjenværende risiko ved år 2000- problemene etter at de datatekniske tiltak er gjennomført. Sannsynligheten for og omfang/varighet av eventuelle strømutfall og andre feil skal reduseres mest mulig, blant annet ved intensivt overvåkning, evne til rask feilretting for å forhindre at utfall brer seg, og om nødvendig raskt å kunne gjenoppbygge nettet. Det skal også etableres informasjonsberedskap og et system for varsling og rapportering innenfor kraftforsyningen og overfor publikum og beslutningstakere.

NVE vil etablere en beredskap med ledelse og fagpersonell på henholdsvis beredskap, informasjon og drift. NVE vil også forberede Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO) slik at man har et gjennomgående apparat på fylkes- og lokalplan til å ta seg av eventuelle utfallssituasjoner.

Det skal også planlegges for eventuelt å kunne håndtere større og mer langvarige feil enn forventet. Planene skal så langt mulig bygge på de eksisterende beredskapsplaner som oppdateres, herunder planer for leveringsinnskrenkninger om dette blir nødvendig.

NVEs hovedkonklusjon er at arbeidet med å klargjøre kraftforsyningen for årtusenskiftet går som planlagt. Det er grunn til å forvente at kraftsystemet i all hovedsak vil være ferdig oppgradert med hensyn til år 2000-problemer ved årsskiftet.

Fordi kraftforsyningssystemet er et stort og komplisert system med blant annet tilknytningspunkter til våre naboland, kan uforutsette problemer allikevel oppstå. NVE anser det imidlertid som lite sannsynlig

at det vil forekomme større svikt i kraftforsyningen i forbindelse med overgangen til år 2000. Det kan imidlertid ikke utelukkes mindre feilsituasjoner, som dersom de oppstår, kan rettes i løpet av få timer.

Basert på dette er det Olje- og energidepartementets vurdering at arbeidet med år 2000-problematikken innenfor kraftforsyningen er tilfredsstillende. Departementet vil i tiden frem til årtusenskiftet følge opp NVEs arbeid med særskilt vekt på beredskapsmessige spørsmål.

Departementet avholdt i 1998 ekstraordinære foretaksmøter med statsforetakene Statkraft SF og Statnett SF for å bli orientert om foretakenes fremdrift i arbeidet med å løse år 2000- problemet. Foretaksmøtene forutsatte at Statnett SF og Statkraft SF sitt arbeid på området gis høy prioritet og tilføres tilstrekkelige ressurser.

Informasjonsarbeidet

I arbeidet med år 2000-problematikken er det lagt vekt på åpenhet og koordinert informasjon fra departement og underliggende etater/selskaper, samt tverrdepartementalt, for å forebygge unødig frykt og forhindre uønskete handlinger.

Hovedmålsettingene med informasjonsarbeidet har vært å:

- få en klar ansvarsfordeling mellom departementet og etatene
- vektlegge at problemeierne, dvs det enkelte selskap på sokkelen eller i kraftproduksjonen, har primæransvaret overfor publikum og presse
- bidra til riktige oppfatninger gjennom koordinert og planlagt forhåndsinformasjon og stor åpenhet om arbeidet i forbindelse med år 2000-problematikken
- gi nøktern og rettidig informasjon både før, under og etter årtusenskiftet

Departementets og etatenes interne arbeid

Olje- og energidepartementet såvel som OD og NVE er avhengige av IT systemer i det daglige administrative arbeid. For å sikre problemfri overgang til år 2000 har departementet og etatene gjennomført en målrettet prosjektplanlegging og oppfølging. Målet har vært å fullføre det interne år 2000- arbeidet innen 1. oktober. Departementet og etatene vil i hovedsak lykkes med dette, men enkelte mindre opprettinger vil bli noe forskjøvet.

Del II
Budsjettforslag

Programområde 18 Olje- og energiformål

Programkategori 18.00 Administrasjon

Utgifter under programkategori 18.00 fordelt på kapitler:

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Pst. endr. 99/00
1800	Olje- og energidepartementet	119 694	111 150	119 425	7,4
	Sum kategori 18.00	119 694	111 150	119 425	7,4

Langsiktige mål og strategier

Olje- og energidepartementets hovedoppgave er å tilrettelegge en helhetlig energipolitikk basert på effektiv utnyttelse av naturressursene.

Petroleumsinntektene vil være et viktig bidrag til å trygge velferden, utvikle kunnskap og teknologi og dermed bidra til sysselsetting i andre sektorer.

Erfaringer fra internasjonale prosjekter innen energisektoren gir økt innsikt og kunnskap som kommer virksomheter i Norge til gode. Internasjonalisering av næringen gir grunnlag for opprettholdelse ut over varigheten av de norske olje- og gassressursene.

Rollen som foregangsland i miljøspørsmål skal forenes med å være en stor energiproducent. Den norske petroleums- og energiproduksjonen skal derfor forvaltes innenfor miljømessige forsvarlige rammer.

Det legges opp til en energipolitikk som underbygger en ambisiøs miljøpolitikk.

Hensynet til langsiktig forvaltning av petroleumsformuen tilsier at ressursene skal utvinnes i et forsvarlig tempo, og at tilstrekkelige deler av petroleumsinntektene avsettes i petroleumsfondet.

På energi- og vassdragssiden skal departementet gjennomføre en effektiv forvaltning av vann og vannkraftressursene. Det skal arbeides med å utvikle nye fornybare energikilder og begrense energiforbruket. Det skal legges vekt på verdiskapning i alle deler av energiforsyningen.

For at Olje- og energidepartementet skal utføre sine oppgaver på en tilfredsstillende måte, må departementet være organisert mest mulig hensiktsmessig, ha kompetente medarbeidere og bruke sine ressurser effektivt.

Kap. 1800 Olje- og energidepartementet

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
01	Driftsutgifter	90 584	91 150	95 425
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	29 110	20 000	19 000
70	Internasjonalisering av petroleumsvirksomheten			5 000
	Sum kap. 1800	119 694	111 150	119 425

Vedrørende 1999:

Ved Stortingets vedtak av 9. og 18. juni 1999 er bevilgningen under post 21 Spesielle driftsutgifter økt

med i alt 17 mill. kroner, fra 20 til 37 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 67, St.prp. nr. 80, Innst. S. nr. 218 og Innst. S. nr. 236 (1998-99).

Virksomhetsbeskrivelse

Olje- og energidepartementet har både ordinære departementsfunksjoner og etatsansvar for Oljedirektoratet (OD) og Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Det vil si at departementet ivaretar rollen som sekretariat for den politiske ledelse i tillegg til å inneha rollen som sektorforvalter.

Etatslederoppgaven innebærer at departementet har et overordnet faglig og administrativt oppfølgingsansvar for etatene. En del av disse oppgavene består i å ta initiativ til utviklings- og effektiviseringstiltak i tillegg til ansvar for faglig gjennomføring og oppfølging av tiltak. Gjennomføring av tiltak har stor betydning for muligheten til å realisere de mål som Regjeringen og Stortinget har satt for etatene og for en effektiv utnyttelse av ressursene innenfor olje- og energisektoren.

Olje- og energidepartementet er organisert i tre avdelinger; Olje- og gassavdelingen, Energi- og vassdragsavdelingen og Administrasjons- og økonomiavdelingen. Departementet hadde pr. 1. mars 1999 en bemanning på 128 tilsatte, som til sammen utgjorde om lag 126 årsverk.¹

Olje- og energidepartementet har energiråder ved ambassadene i Washington og Brussel, energi- og miljøråd ved ambassaden i Moskva og energimedarbeider ved OECD-delegasjonen i Paris. Departementet har flere permanente råd, utvalg og kommisjoner. Av de mest sentrale er petroleumsprisrådet, unitiserings- og rørledningsdelegasjonen og ulike beredskapsråd og utvalg jf. omtalen under programområde 05 Sivilt beredskap). Innenfor olje- og gassektoren er det åtte kommisjoner, henholdsvis Statfjord-, Murchison-, Ekofisk-Teesside-, Frigg-Heimdal-, Ekofisk-Emden-, Zeepipe-, Europipe- og Norfrakommisjonen.

OED har i 1999 gjennomført en omorganisering av Energi- og vassdragsavdelingen. Det er opprettet tre nye seksjoner og bemanningen i avdelingen er styrket. Omorganiseringen gjenspeiler et behov for sterkere fokus på utfordringer knyttet til oppfølging av energimeldingen innenfor områdene energi- og kraftbalanse og virkemiddelbruk innen fornybare energikilder og effektiv bruk av energi. Samtidig er det et behov for en sterkere prioritering av internasjonalt energipolitisk samarbeid innenfor avdelingens ansvarsområder.

¹ Omfatter ikke tilsatte i lederstillinger som ble tatt ut av regulativet i 1990, timelønnede, overenskomstlønnede og tilsatte som lønnes av sysselsettingsmidler.

Resultatrapport for 1998

Resultatrapporten for Olje- og energidepartementet fokuserer på virksomhetens måloppnåelse for 1998. Innholdet belyser departementets mest ressurskrevende oppgaver.

Olje og gass

Av større arbeidskrevende meldinger og proposisjoner som ble utarbeidet av departementet inngår St.meld. nr. 46 (1997-98) om olje- og gassvirksomheten. Som følge av blant annet de lave oljeprisene gjennom store deler av 1998 og utover vinteren 1999, fremmet Regjeringen et tillegg til denne meldingen gjennom St.meld. nr. 37 (1998-99) i mai 1999.

På grunn av sterke presstendenser i økonomien, ble alle utbygginger i 1998 som krevde myndighetsgodkjennelse omfattet av investeringsforskyvninger. En redegjørelse for forskyvninger av investeringer i petroleumsvirksomheten ble fremlagt i St.prp. nr. 52 (1997-98) ved siden av utbyggingsplanen for Gullfaks satelitter fase 2 og Snorre 2, samt SDØEs deltagelse i etananlegget på Kårstø.

Utbyggingsplanene for Huldra samt planene for disponering av innretninger på Øst-frigg ble oversendt Stortinget gjennom St.prp. nr. 8 (1998-99). Utviklingen i utbyggingsplanene for Kvitebjørn, Tune, feltene i Haltenbanken Sør, samt videre utbygging av oljereservene i Troll ble fulgt opp.

Stortinget ble orientert om utviklingen på Åsgard feltet gjennom St.prp. nr. 8 (1998-99). Plan for utbygging og drift (PUD) for Heimdal gassenter og plan for anlegg og drift (PAD) for Oseberg gasstransport ble mottatt og behandlet.

Oljeprisene falt betydelig første kvartal 1998. Som et bidrag til å stabilisere oljeprisene besluttet Regjeringen i april å redusere oljeproduksjonen med 100 000 fat pr. dag ut året.

Det ble arbeidet med å utforme en fremtidig konsesjonspolitikk. Politikken innebærer en tredeling av sokkelen i Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet. I Nordsjøen ble det lagt opp til en politikk hvor departementet årlig vil vurdere om det er grunnlag for tildelinger i de nordlige og vestlige deler. Det ble åpnet for en modell med gruppesøknader i Nordsjøen. Tidspunkt og arealmessig fokus for 16. konsesjonsrunde ble offentliggjort i desember 1998.

Arbeidet med Nordsjøtildelingene 1999 ble igangsatt sommeren 1998. Utlysning fant sted i november 1998.

Det ble i oljemeldingen våren 1998 redegjort for status for kartleggingen av norsk kontinentalsokkels yttergrense.

I 1998 ble det gitt myndighetsgodkjennelse for utbygging av feltene Huldra, Snorre B fase 2, Gullfaks satellitter fase 2 (Rimfaks og Gullfaks Sør), Yme Beta Vest, Brage Sognefjord, Troll Vest gassprovinns (ny brønngruppe) samt Stureterminalen og Troll oljerør 2.

Felt og funnstudien for 1998 ble ferdigstilt. Studien omfatter en kartlegging av fremtidige planlagte investeringer på sokkelen fordelt på ulike konsepter og utbyggingsløsninger.

Videre ble bransjeanalysen for 1998 ferdigstilt og distribuert til om lag 200 bedrifter. Rapporten identifiserer norsk innhold i leveranser, samt styrker og svakheter ved leverandørindustrien med fokus på næringens internasjonale konkurranseposisjon.

Departementet har økt oppmerksomheten mot eieroppfølgingen av Statoil. Særlig fokus har vært rettet mot gjennomføring av de årlige verdivurderingene av selskapet. Verdivurderingene har satt fokus på viktige utfordringer for Statoil, og er en viktig del av departementets eieroppfølging.

Det er avholdt en rekke møter med Statoil som forretningsfører for SDØE med fokus på statusrapportering, økonomisk utvikling og planer for utvinningstillatelser hvor selskapet Statoil ikke deltar, men hvor SDØE har interesser.

Det ble arbeidet med en rekke traktater, blant annet Europipe 11, Friggtraktaten, en rammeavtale med Storbritannia om forbindelsesrørledninger og en generell unitiseringstraktat med Danmark.

Også i 1998 ble det lagt ned betydelig arbeid i å følge internasjonale forhandlinger om miljøskadelige luftutslipp. Olje- og energidepartementet var representert under klimaforhandlingene, NOx-forhandlingene og ulike fora hvor virkemiddelbruk ble diskutert (felles gjennomføring, kvotehandel osv). En konsekvens av disse forhandlingene er igangsetting av arbeidet med utforming av en nasjonal virkemiddelbruk, blant annet gjennom oppfølgingen av St.meld. nr. 29 (1997-98) om Norges oppfølging av Kyotoprotokollen og St.prp. nr. 4 (1997-98) om grønne skatter.

Det ble arbeidet med spørsmål i tilknytning til VOC-utslipp, blant annet gjennom deltakelse i forhandlinger med Oljeindustriens landsforbund (OLF). Hensikten var å komme frem til en forhandlet avtale om utslippsreduksjoner ved lasting av råolje offshore.

I 1998 ble arbeidet med utarbeidelse av sektorvise miljøhandlingsplaner igangsatt.

Publikasjonen Miljø 98 ble utgitt, hvor formålet var å skape et mer helhetlig bilde av petroleumsvirksomhetens forhold til miljøspørsmål.

Det ble nedsatt et utvalg for å se nærmere på utviklingen i investeringene i utbyggingsprosjekter på

kontinentalsokkelen. Utvalgets rapport ble offentliggjort i NOU 1999: 11 om analyse av investeringsutviklingen på kontinentalsokkelen. Rapporten ble også nærmere omtalt i St.meld. nr. 37 (1998-99) og St.meld. nr. 46 (1997-98) om olje- og gassvirksomheten, oljemarkedspolitik, rammebetingelser, investeringsutvalgets rapport og kostnadsoverskridelsene i Åsgardkjeden.

Energi og vassdrag

Innenfor energi og vassdragssiden ble det framlagt proposisjoner om konsesjon for regulering av Osen-sjøen og om salg av Daja kraftverk i Sulitjelma, jf. St.prp. nr. 69 og St.prp. nr. 70 (1997-98). Det ble framlagt en lovproposisjon om krav til stemmerettsandelen i offentlige kraftselskaper og konsesjonssplikt for erverv av disposisjonsrett til vannfall, jf. Ot.prp. nr. 19 (1998-99). Det ble i 1998 også arbeidet med forslag til ny lov om vannressurser.

I forbindelse med behandlingen av Dok 8:19 (1997-98) ble det arbeidet med spørsmålet om hvorvidt deltagerne i de fem avtalene om foregrepne hjemfall skulle få adgang til å inngå nye avtaler om å kjøpe eller leie kraftverkene tilbake for en ny konsesjonsperiode i henhold til prinsippene i Ot.prp. nr. 70 (1992-93). Forslaget i Dok 8:19 ble avvist av Stortinget i tråd med departementets tilråding. To av avtalepartene har inngått avtaler med Statkraft SF hvor selskapet har overtatt eiendomsretten til tilleggsutbygging og drift av anleggene. Stortinget sluttet seg ved behandlingen av St.prp. nr. 52 (1998-99) til Regjeringens forslag om å tilby nye leieavtaler av varierende omfang for 30 år til de resterende konsesjonærene.

Flommeldingen ble fulgt opp gjennom budsjettet for 1998.

Det ble videre lagt fram en melding om Om kraftutbygging i Øvre Otta, jf. St.meld. nr. 50 (1997-98).

I 1998 ble det arbeidet med å fremme effektivisering av energibruken på en miljøvennlig måte, utvikle nye fornybare energikilder og fremme tilgjengeligheten av ny teknologi.

Utvalget for å vurdere energi og kraftbalansen mot 2020 avsluttet sitt arbeid i 1998 og resultatene ble presentert i NOU 1998: 11. Gjennom arbeidet er det framkommet materiale som har dannet grunnlag for arbeidet med en egen melding om energipolitikken som startet opp i 1998, jf. St.meld. nr. 29 (1998-99).

I 1998 ble det arbeidet med eieroppfølgingen av Statkraft og Statnett på grunnlag av økonomireglementets krav.

Implementeringen av EUs elektrisitetsdirektiv er fulgt opp løpende og et vedtak i EØS-komiteen har

vært under forberedelse. Det nordiske samarbeid om elektrisitetsspørsmål fortsatte i 1998.

Det har vært lagt opp til et aktivt internasjonalt samarbeid på energiområdet gjennom EU-programmene for enøk (SAVE), fornybare energikilder (ALTENER) og energiforskning gjennom EØS-samarbeidet.

Forskningsvirksomheten innen energi og vassdragssektoren ble videreført i tråd med prioriteringene i statsbudsjettet.

Resultatmål for 2000

I 2000 vil departementet prioritere arbeidsinnsats med utgangspunkt i sentrale mål, strategier, resultatkrav og andre styringssignaler for Olje- og energidepartementet. Dette gjelder blant annet følgende områder:

Olje og gass

Olje- og energidepartementet vil tilpasse konsesjonstildelingene og rammeverket for tildelinger etter utfordringene i de ulike petroleumsprovinserne på norsk kontinentalsokkel. Dette for å sikre gode letestrategier og effektiv påvisning av nye olje- og gassressurser.

I forbindelse med petroleumsmeldingen som er planlagt forelagt Stortinget våren 2000, er det i departementet igangsatt i alt 5 prosjekter som eventuelt vil danne utgangspunkt for omtale i meldingen. Stikkord for prosjektene er norsk sokkels konkurransekraft, nye utfordringer for gass, internasjonalisering, oljemarked og klimaavtale og statens engasjement i petroleumsvirksomheten.

Staten har betydelige eierinteresser i norsk olje- og gassvirksomhet, særlig gjennom SDØE og Statoil. Regjeringen vil i petroleumsmeldingen drøfte statens engasjement i petroleumssektoren, herunder statlig eierskap og organisering. Det vesentlige er at eierskap betraktes som et virkemiddel for å oppnå målet om en best mulig langsiktig ressursforvaltning til beste for fellesskapet.

Departementet vil i 2000 følge opp og videreutvikle norsk oljemarkedspolitikken for å ivareta norske interesser, jf. St.meld. nr. 37 (1998-99).

Departementet vil i 2000 videreføre arbeidet med å behandle utbyggingssaker tilknyttet olje- og gassvirksomheten.

Departementet vil fortsatt arbeide med problemstillinger knyttet til modne olje- og gassfelt og utnyttelse av etablert infrastruktur og ressursene tilknyttet disse.

Gjennom Norsok-samarbeidet har industri, forskningsinstitusjoner og myndigheter rettet oppmerk-

somheten mot lønnsomheten i virksomheten på kontinentalsokkelen og i norsk leverandørindustri. Departementet vil i 2000 vurdere resultatene av dette samarbeidet.

Gjennom deltakelse i Intsok er det et mål å fremme internasjonalisering av norsk olje- og gassindustri gjennom et nettverksbasert samarbeid mellom myndigheter, oljeselskaper og leverandørindustri. I forbindelse med internasjonalisering ønsker myndighetene også å vektlegge spørsmål knyttet til miljø og menneskerettigheter.

Gjennom Miljøsok arbeidet er det et mål å stimulere utviklingen av et mer effektivt samarbeid mellom industrien og myndighetene. Dette skal resultere i mer kostnadseffektive virkemidler for å oppnå optimal miljømessig effekt, og konkurransedyktighet innen norsk petroleumsindustri.

Energi og vassdrag

Det skal arbeides med å styrke en samfunnsmessig og miljømessig forvaltning av vann- og vannkraftressursene og øvrige innenlandske energikilder. Det vil bli arbeidet med en oppfølging av de prinsipper som ligger til grunn for energimeldingen. Arbeidet med å utrede almene energipolitiske spørsmål vil prioriteres, herunder arbeidet med vurderinger av hvordan det samlede energisystemet virker i forhold til mål for miljø, økonomisk effektivitet og forsyningssikkerhet. Det vil bli arbeidet spesielt med å forbedre det analytiske og tallmessige grunnlaget for tiltak rettet mot å begrense forbruket og å utvikle fornybare energikilder.

Departementet vil følge opp St.prp. nr. 52 (1998-99) om Statkrafts industrikontrakter og leieavtaler, jf. Innst. S. nr. 233 (1998-99). Nye kraftavtaler og leieavtaler skal inngås innen 1. juli 2000.

Departementet vil arbeide med å videreutvikle strukturen i overføringstariffene, i første rekke for sentralnettet, jf. energimeldingen. Målsettingen er at overføringstariffene skal gi bedre signaler til nettbrukerne om hvilken lokalisering som er gunstig. I den forbindelse vil en geografisk differensiering av de faste leddene i sentralnettstariffen bli vurdert.

Det vil bli lagt fram forslag til ny reguleringskonsesjon for Numedalslågen. Flere andre saker vedrørende fornyelse av reguleringskonsesjoner er under arbeid. Arbeidet med forskrifter til den nye vannressursloven vil bli prioritert.

Olje- og energidepartementet skal i 2000 arbeide med en videreutvikling av EØS-samarbeidet på energiområdet som innebærer en fortsatt deltakelse i energi- og forskningssamarbeidet med EU gjennom EØS-avtalen.

Budsjettforslag 2000

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 95,4 mill. kroner i ordinære driftsutgifter under departementet for 2000, en økning på 4,3 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. Økning skyldes virkningene av lønnsoppgjøret for 1999, prisstigning og økte ressurser som følge av omorganisering og bemanningsøkning i Energi- og vassdragsavdelingen knyttet til oppfølgingen av energimeldingen. Energi- og vassdragsavdelingen vil i perioden 1999-2000 utvide med 10 nye stillinger.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

For å løse sine oppgaver er departementet avhengig av tilgang til fremtredende og dyktige kunnskapsmiljøer i Norge og internasjonalt for å supplere egen fagkompetanse og saksbehandlingsskapasitet. Midlene under denne posten nyttes hovedsakelig til ulike typer utredninger og analyser, uavhengige vurderinger og evalueringer, beslutningsstøtte og annen støtte av tidsbegrenset karakter knyttet til oppgaver innenfor departementets ansvarsområde. Det foreslås bevilget 19 mill. kroner i 2000, en reduksjon på 1 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. Reduksjonen har sammenheng med omdisponering for å samle støtten til internasjonalisering av norske petroleumsvirksomhet under egen post, jf. ny post 70 under kap. 1800. Det foreslås en tilsagnsfullmakt på 2,5 mill. kroner, jf. Forslag til vedtak II.

Post 70 Internasjonalisering av petroleumsvirksomheten

Departementets bevilgninger knyttet til internasjonalisering av petroleumsvirksomheten gjennom Petrad og Intsok foreslås slått sammen under egen post fra og med 2000. Samtidig foreslås det å øke bevilgningen til Petrad og Intsok med til sammen 1,5 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999.

Situasjonen for norsk olje- og gassindustri har endret seg som følge av de svingninger i oljeprisen man har opplevd det siste året. En rekke prosjekter er utsatt eller holdt tilbake, og selv om oljeprisen har steget det siste halve året er det grunn til å tro at de fleste selskaper vil legge en lav oljepris til grunn for sine utbyggingsvedtak. Som en følge av dette har en stor del av norsk leverandørindustri problemer med å skaffe seg nye oppdrag. Den aktuelle situasjonen illustrerer bransjens sårbarhet for eksterne faktorer og

sier samtidig noe om behovet for å ha flere ben å stå på.

Økt satsing på internasjonalisering er et viktig virkemiddel for å sikre verdiskaping og sysselsetting i norsk olje- og gassindustri. Erfaringer fra internasjonale prosjekter vil også gi økt kunnskap og innsikt som vil komme virksomheten i Norge til gode.

Det er naturlig at norske myndigheter støtter norsk oljeindustri internasjonalt gjennom å profilere norske interesser i utlandet. Fra norske myndigheters side er det også viktig å sørge for at internasjonalisering har en dimensjon ut over det å ivareta norske økonomiske interesser. Regjeringen er opptatt av å se internasjonaliseringen i et bredere politisk perspektiv, og ønsker å utvikle en norsk profil der det også legges vekt på vårt internasjonale ansvar med samarbeid, gjensidighet, sosialt ansvar og bistand som sentrale stikkord. Den norske profilen skal reflektere både myndighetenes og selskapenes interesser. I denne sammenhengen ser Regjeringen det som viktig at Intsoks og Petrads roller i internasjonaliseringsarbeidet virker komplementerende til hverandre, slik at både bistandsmessige og kommersielle målsettinger ivaretas i de prioriterte satsingsland.

Norske bedrifter og organisasjoner er viktige medspillere i arbeidet med å sikre en positiv utvikling i mottakerlandene. Nordsjøen har gitt store teknologiske utfordringer, og norske selskaper oppfattes å være blant verdens ledende på leting, utbygging og produksjon til havs. Internasjonalt bidrar norske selskaper positivt ved å overføre erfaringer og bygge opp lokal kompetanse. Gjennom sine direkte investeringer kan de bidra til å bygge opp lokal industri. Deres tilstedeværelse vil dessuten kunne være positiv for utviklingen på andre områder.

Petrad

Petrad har som formål å bidra til en effektivisering av petroleumsadministrasjon og forvaltning hos myndigheter og nasjonale oljeselskaper i utvalgte land i Afrika, Asia, tidligere Sovjetunionen og i Latin Amerika. Gjennom skreddersydde kurs, seminarer og møter på høyt nivå skal Petrad formidle norsk forvaltningsmessig erfaring og industriell kompetanse innen petroleumssektoren. Petrad er dermed et velegnet redskap for å videreutvikle den norske profilen i internasjonaliseringsarbeidet. En viktig side ved Petrads virksomhet er det internasjonale kontaktnettet som bygges gjennom kurs og seminarer hjemme og ute. Dette kontaktnettet er tilgjengelig for industrien, og gir grunnlag for introduksjon av norsk petroleum- industri i internasjonale markeder.

Resultatrapport for 1998

Petrad gjennomførte to 8-ukerskurs i Stavanger samt 20 skreddersydde seminarer i utvalgte land i 1998. Det var totalt 615 deltakere fra Afrika, Asia, Latin Amerika og det tidligere Sovjetunionen. Det var nært samspill med norsk petroleumsindustri og myndigheter i gjennomføringen av aktivitetene. Total omsetning i 1998 var om lag 12,5 mill. kroner med et driftsunderskudd på om lag 1,1 mill. kroner.

Resultatmål for 2000

Petrad forventer å gjennomføre to 8-ukers kurs i Stavanger samt 17 seminarer i utlandet i 2000.

Budsjettforslag 2000

Det foreslås avsatt 3,5 mill. kroner til Petrad for 2000. Tilskuddet fordeles med 1,5 mill. kroner til drift og 2 mill. kroner til aktiviteter som skal bidra til internasjonalisering av norsk petroleumsindustri, og som samsvarer med Intsoks hovedsatsingsområder, jf. omtale under Intsok.

Petrads bistand til utviklingslandene finansieres med midler fra NORAD. Afrika er prioritert med hensyn til bruken av disse midlene. NORAD har fornyet sin rammeavtale med Petrad for perioden 1999-2001 med 6 mill. kroner pr. år. På grunn av budsjettbegrensninger forventes det ingen videreføring av det samarbeidet med FSU landene som tidligere ble finansiert av Utenriksdepartementet. Petrad erfarer også en markant reduksjon i støtten fra norsk industri som følge av den generelle økonomiske situasjonen innen petroleumssektoren.

Tabell 4.1 Finansieringen av Petrad:

Betegnelse	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 1998	Budsjett 1999	Budsjett 2000
Kursavgifter og andre inntekter	2 212	1 500	2 000
Tilskudd fra NORAD	5 000	6 000	6 000
Tilskudd fra UD ¹	2 268		
Tilskudd fra OD/OED	3 000	4 000 ²	3 500
Sum inntekter	12 480	11 500	11 500

¹ Øst-europa sekretariatet og Norsk-russisk forum for energi og miljø

² Inkluderer ekstrebevilgning på 1 mill. kroner bevilget i revidert budsjett 1999, jf. St.prp. nr. 67 og Innst. S. nr. 236 (1998-99)

Intsok

Intsok er en stiftelse som har som mål å styrke det langsiktige grunnlaget for verdiskaping og sysselsetting i norsk oljevirksomhet. Dette skal skje gjennom fokusert internasjonal virksomhet, med utgangspunkt i konkurransekraft på norsk kontinentalsokkel. Intsok skal bidra til en samordnet innsats av både næringens ressurser og det offentlige virkemiddelapparatet. For mange små og mellomstore bedrifter vil det ikke være lønnsomt å bygge opp nettverk og å skaffe seg kunnskap om muligheter i nye markeder på egenhånd. For bedriftene samlet, og for samfunnet totalt sett, vil imidlertid denne type nettverk og kunnskaper være lønnsomme. Bedriftene bør derfor i størst mulig grad løse denne type utfordringer i fellesskap. Dette er ideen bak Intsok.

Resultatrapport for 1998

1998 var INTSOKs første hele virkeår. Oppnådde resultater innbefatter etablering av en organisasjon med kompetanse innen internasjonalisering av olje- og gassindustrien. Det er skapt et bredt samarbeid mellom oljeselskapene, leverandørindustrien og myndighetene. Oppslutningen i industrien er god og økende. En rekke markedstiltak er gjennomført i prioriterte markeder med stor deltakelse fra bedriftene. Intsok har i særlig grad prioritert nye markeder slik som Angola, Aserbajdsjan og Brasil. Total omsetning i 1998 var om lag 9 mill. kroner, med et driftsunderskudd på om lag 2,4 mill. kroner.

Resultatmål for 2000

Intsok vil fortsette oppbyggingen og utviklingen av organisasjonen for å gjøre den best mulig i stand til å

tilføre medlemmene kompetanse og merverdi på et høyt nivå. Industriens egne behov og interesser vil være retningsgivende. Intsok skal være en foretrukket partner for norske selskaper som etterspør de produkter og tjenester som tilbys, og et verdifullt ledd i hvert enkelt selskaps internasjonale verdiskaping.

Prioriterte markeder i 2000 omfatter Angola, Aserbajdsjan, Australia, Brasil, Canada, Storbritannia, USA og Venezuela. Her vil Intsok gjennomføre tiltak som skal øke konkurransekraften til norske bedrifter. Videre vil en arbeide med å etablere en langsiktig strategi for markedsarbeidet mot Vest-Afrika (Nigeria og Angola) og mot Midtøsten (Iran og Emiratene).

Det er planlagt gjennomført tiltak som setter bedriftene i bedre posisjon til å vinne kontrakter utenlands. Videre vil innsatsen for å bringe relevant informasjon om utviklingen i prioriterte markeder tilbake til bedriftene bli styrket. På dette feltet har Intsok store muligheter for å effektivisere innhenting

av informasjon på vegne av alle små og mellomstore bedrifter.

Intsok vil også, i samarbeid med Petrad, ta initiativ til å etablere bistandsprosjekter der formålet er teknologioverføring, styrking av kompetanse og etablering av lover og regelverk i lokale forvaltningsinstitusjoner. Disse prosjektene vil konsentreres om Angola og Nigeria i Afrika og Aserbajdsjan i det Kaspiske Hav. På denne måten skal Intsok bidra til at kompetansen på forvaltningen av oljeressursene i disse landene styrkes og at internasjonaliseringen der ved ses i et videre perspektiv.

Budsjettforslag 2000

Det foreslås avsatt 1,5 mill. kroner til Intsok i 2000.

Intsok budsjetterer med totalt 9,5 mill. kroner i 2000. Samlede statlige bevilgninger til Intsok er for 2000 anslått til 2 mill. kroner.

Tabell 4.2 Finansieringen av Intsok:

Betegnelse	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 1998	Budsjett 1999	Budsjett 2000
Bidrag fra partnere, og deltakeravgifter	6 292	7 250	7 500
Tilskudd fra OED	2 360	1 500 ¹	1 500
Tilskudd fra NHD/NE	336	420	500
Sum inntekter	8 988	8 170	9 500

¹ Inkluderer ekstrabevilgning på 1 mill. kroner bevilget i revidert budsjett 1999, jf. St.prp. nr. 67 og Innst. S. nr. 236 (1998-99)

Programkategori 18.10 Petroleumsforvaltning

Utgifter under programkategori 18.10 fordelt på kapitler:

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Pst. endr. 99/00
1810	Oljedirektoratet (jf. kap. 4810)	312 680	303 950	282 000	-7,2
	Sum kategori 18.10	312 680	303 950	282 000	-7,2

Status på området

Ressursforvaltning

Petroleumsvirksomheten på norsk kontinentalsokkel avhenger i stor grad av forhold som ligger utenfor norsk kontroll. Den viktigste faktoren er utviklingen i oljemarkedet og dermed prisen på råolje. Norsk sokkel har samtidig i større grad merket konkurranse fra andre deler av verden som forsøker å tiltrekke seg interesse fra de store oljeselskapene. Ofte er det snakk om områder som har et større potensiale, og som kan utnyttes til en lavere kostnad enn hva tilfellet er for norsk sokkel. Det er på denne bakgrunn viktig at norsk sokkel er kostnadsdyktig også som en mer moden oljeprovins inn i neste årtusen. Dette må gjøres ved å videreutvikle rammebetingelser og legge til rette for et konstruktivt og kreativt samarbeid mellom partene i petroleumsektoren. På denne måten kan vi sikre oss at vi ved fortsatt utvikling av ny teknologi og nye utbyggingsløsninger får en best mulig ressursutnyttelse på norsk kontinentalsokkel.

Aktiviteten i petroleumsvirksomheten på norsk sokkel nådde et historisk høyt nivå i 1998. Hovedårsaken til dette er de til dels omfattende utbyggingsplanene som ble lagt fram mellom høsten 1995 og våren 1997. Utsikter om lave og svingende oljepriser og til dels store kostnadsoverskridelser i de fleste utbyggingsprosjektene, førte imidlertid til at industrien justerte tidspunktet for igangsetting av nye prosjekter. Økte krav om at lønnsomheten i prosjektene også må være robuste ved lave oljepriser gir utslag i at næringen foretrekker billigere tekniske, operative og driftsmessige løsninger for å kutte kostnader.

Letevirksomheten på norsk sokkel har som følge av mangel på leteinnetninger og lave oljepriser mot slutten av 1998 blitt betydelig redusert i forhold til 1997. Det var planlagt mer enn 50 letebrønner i 1998,

men bare 32 ble boret. Åtte nye funn ble gjort. Selv om de lave oljeprisene fram til våren 1999 dempet aktivitetsnivået, er det fortsatt grunnlag for aktivitet i 1999. Det anslås nå at 25-30 letebrønner vil bli boret i 1999 mot 15-20 letebrønner som tidligere antatt.

Nordsjøtildelingene ble foretatt våren 1999. Prioritering av tidskritisk areal nær infrastruktur med ledig eller nær forestående ledig kapasitet, forventes å bidra til aktivitet i de etablerte områdene i Nordsjøen. Arbeidet med 16. tildelingsrunde er nå godt i gang, og konsesjonstildeling forventes å finne sted i mars 2000. Omfanget av denne runden vil bli vurdert ut fra det investerings- og aktivitetsnivået en ser for seg ut i neste årtusen. Evalueringer av brønnresultater og kartlegging av nye leteområder for å avgrense norsk sokkels yttergrenser blir også viktige forhold i denne sammenheng.

Ved inngangen til 1999 var 39 felt i produksjon, 8 felt var godkjent for utbygging og 9 felt hadde sluttført sin produksjon. I tillegg er det i overkant av 30 funn som foreløpig ikke er vedtatt utbygget, men som forventes å få godkjenning innen 10 år.

OD har revidert sine estimater over uoppdagede ressurser på basis av resultater fra boringer i dypvannsområdene i Norskehavet og ny kartlegging i Barentshavet. De totale oppdagede og uoppdagede ressursene på norsk kontinentalsokkel forventes nå å utgjøre 13,2 mrd. Sm³ oljeekvivalenter. Dette representerer en oppjustering på om lag 3 pst. fra foregående år. De oppdagede utvinnbare ressursene, inkludert målsettingen om økt utvinning, utgjør om lag 72 pst. av de forventede totale ressurser på kontinentalsokkelen. Vel 30 pst. av oljeressursene og om lag 9 pst. av gassressursene er produsert. Gjenværende reserver i felt i drift eller under utbygging utgjør ytterligere 23 pst. av det totale ressursgrunnlaget, mens mulige tiltak for økt utvinning utgjør om lag 8 pst. av ressursgrunnlaget. Ressurstallene

viser at gjennomsnittlig størrelse for utbyggingsaktuelle funn avtar sammenlignet med felt som allerede er besluttet utbygd.

Sikkerhets- og arbeidsmiljøforvaltning

Skadeutviklingen på norsk sokkel har i de senere år vist en noe synkende tendens. Nye analyser viser imidlertid at denne tendensen kan være i ferd med å snu. Samtidig viser analyser og vurderinger av risiko på sokkelen at vi har hatt en utvikling hvor potensialet og sannsynligheten for store ulykker har gått opp. Dette har sammenheng med økt antall innretninger og aldring av disse, tilknyttede transportsystemer og omfang av operasjoner. Store deler av de faste og flyttbare innretningene når 15-25 års alderen i løpet av de kommende 5 år. Dette medfører store utfordringer blant annet med hensyn til vedlikehold. Økningen i rapporterte tilløp til uønskede hendelser bekrefter at det i så måte er grunnlag for uro.

I stor grad er det sammenfallende interesser mellom industrien og myndighetene med hensyn til sikkerhetsmessig forsvarlig virksomhet. Oljedirektoratet (OD) har erfart at det med dårligere lønnsomhet i prosjektene kan oppstå en interessekonflikt mellom selskapenes mål for sikkerhet og arbeidsmiljø på den ene siden, og selskapenes forretningsmessige mål for virksomheten på den andre. OD har også erfart at selskapene i større grad tøyer regelverkskrav enn å sette seg klare mål for sikkerhet og arbeidsmiljø. Etter departementets vurdering står vi overfor en situasjon som vil gi direktoratet flere og større oppgaver med hensyn til å medvirke til at industrien ivaretar kravene til sikkerhet og arbeidsmiljø. Det vil være en hovedutfordring for OD å kunne følge opp med tilgjengelige ressurser når industrien utfordrer myndighetenes rammebetingelser.

Nye løsninger for utbygging og drift av felt har medført økende grad av organisasjons- og bemanningsendringer. Slike endringer knytter seg både til etablering av nye, og til endringer i eksisterende driftsorganisasjoner. Disse utviklingstrekkene gir utfordringer til viktige prinsipper for god sikkerhetsstyring, hvor særlig kravet til entydighet i ansvarsforhold og kompetanse står sentralt.

OD vil fortsette arbeidet med å utvikle det norske sokkelregelverket slik at det fremstår som hensiktsmessig, kostnadseffektivt og brukervennlig både for myndigheter og for eksterne brukere.

Tendensen mot utvikling av nye utbyggingsløsninger med produksjonseenheter i kombinasjon med flytende og faste bemannede og ubemannede innretninger, antas å ville fortsette. Det forsterker behovet for å kunne følge opp flyttbare innretninger i alle

faser av virksomheten. Grenseflater mellom petroleumsvirksomhet og maritim virksomhet vil også fortsatt stille krav til samarbeid mellom aktørene i de to sektorene.

Utvikling av ny teknologi i forbindelse med undervannsoperasjoner har ikke i forventet grad kunnet erstatte dykkere. Selv om utvikling av teknologi til bruk for dykkere har blitt bedre, og derved gjort selve dykkingen sikrere, vil det fortsatt være nødvendig å følge opp slike aktiviteter.

OD har fulgt opp industriens ivaretagelse av IT-problemer knyttet til overgang til år 2000. OD skal ved sitt tilsyn se til at operatørene iverksetter nødvendige tiltak for å sikre at driftsregulariteten for olje- og gassproduksjonen kan opprettholdes og at de ivaretar kravene til sikkerhet og arbeidsmiljø inn i, og etter år 2000.

Langsiktige mål og strategier

Ressursforvaltning

Regjeringen går inn for en langsiktig forvaltning av petroleumsformuen og samtidig gjøre norsk økonomi mindre oljeavhengig. Dette tilsier et forsvarlig utvinningstempo og en forsvarlig bruk av petroleumsinntektene. Regjeringens mål for petroleumspolitikken kan sammenfattes i begrepene velferd, miljø og langsiktighet.

Velferdsperspektivet

Olje- og gassressursene skal utnyttes på en best mulig måte og bidra til å sikre velferd og sysselsetting. Utnyttelsen av petroleumsressursene er viktig for norsk økonomi og sysselsetting. Inntektene fra olje- og gassvirksomheten har hatt stor innvirkning på velferdsnivået i Norge, og har bidratt til at norsk økonomi står sterkt internasjonalt. Petroleumsinntektene vil være et viktig bidrag til å trygge velferden, utvikle kunnskap og teknologi og derved bidra til sysselsetting i andre sektorer og sikre velferden på sikt.

Den positive utviklingen på kontinentalsokkelen med stadige forbedringer i teknologi, kompetanse og organisering, gir betydelige muligheter for internasjonalisering av olje- og leverandørindustrien. På mange områder er norsk industri blitt ledende. Det er viktig at de konkurransefortrinn som norsk olje- og gassindustri utvikler, utnyttes i et perspektiv som strekker seg ut over varigheten av de norske petroleumsressursene.

Med konkurransedyktig teknologi og kompetanse, kombinert med en bevisst holdning til helse, miljø og sikkerhet, vil norsk industri gjennom deltakelse internasjonalt yte et positivt bidrag. Samtidig

vil erfaringer fra internasjonale prosjekter gi økt innsikt og kunnskap som igjen vil komme virksomheten i Norge til gode.

Miljøperspektivet

Rollen som foregangsland i miljøspørsmål skal forenes med å være en stor energiprodusent. Norsk petroleumsvirksomhet skal være ledende når det gjelder å ivareta miljøhensyn.

Selv om den norske petroleumindustrien allerede arbeider aktivt for å begrense miljøeffektene fra aktiviteten, finnes det likevel muligheter for ytterligere utslippsreduksjoner som har en slik kostnad at de bør realiseres som del av en fornuftig miljøpolitikk. Det er blant annet viktig for Regjeringen at man innenfor sektoren arbeider aktivt for å identifisere og realisere klimagassreduksjoner som er hensiktsmessige ut fra gjeldende virkemiddelbruk.

Første fase av Miljøsok ble avsluttet i desember 1996. Miljøsok fase II er etablert med et utøvende Miljøsok råd, et større Miljøsok-samarbeidsforum og et sekretariat tilknyttet Oljeindustriens Landsforening. Fase II går fram til sommeren 2000.

Langsiktighetsperspektivet

Fundamentet for en langsiktig forvaltning av petroleumssressursene er basert på to forhold; petroleumssressursene skal utvinnes i et forsvarlig tempo, og petroleumsfondet skal sikre at dagens verdier fra petroleumproduksjonen forvaltes langsiktig til beste for nasjonen.

Olje og gass er ikke-fornybare ressurser som må forvaltes i et langsiktig perspektiv. En slik politikk vil sikre at også etterfølgende generasjoner får en del av

petroleumssressursene. Konsekvensene av en for høy produksjon av petroleum kan være at for mye av samfunnets ressurser overføres til petroleumssektoren, med et svekket grunnlag for fastlandsøkonomien som resultat.

Hensynet til langsiktighet i forvaltningen av petroleumssressursene må også ivaretas gjennom forsvarlig forvaltning av inntektene fra petroleumsvirksomheten. I denne sammenheng spiller petroleumsfondet en viktig rolle.

Sikkerhets- og arbeidsmiljøforvaltning

Innenfor området sikkerhet og arbeidsmiljø skal myndighetene sette premisser og føre et effektivt tilsyn med at aktørene i petroleumsvirksomheten etablerer, opprettholder og videreutvikler et fullt forsvarlig arbeidsmiljø og sikkerhetsnivå på norsk sokkel.

For å oppnå dette er utvikling av rammeverk, rådgiving, veiledning og informasjon sentrale virkemidler. Samtidig er det viktig å føre tilsyn med at aktørene etterlever de krav som til enhver tid er gjeldende for virksomheten. Gjeldende rammer forutsetter at aktørene i petroleumsvirksomheten fastsetter mål for helse, miljø og sikkerhet.

Myndighetenes forvaltning av sikkerhet og arbeidsmiljø bygger på prinsippet om at det er stor grad av samsvar mellom virksomhetenes mål knyttet til lønnsomhet, og målene knyttet til helse, miljø og sikkerhet. I de tilfellene hvor det likevel er konflikter mellom økonomi og krav til sikkerhet og arbeidsmiljø, er det en forutsetning at næringen innretter sine beslutningssystemer slik at kravene til sikkerhet og arbeidsmiljø etterleves. Myndighetenes tilsyn vil derfor i stor grad være rettet mot styringssystemenes funksjonsdyktighet.

Kap. 1810 Oljedirektoratet (jf. kap. 4810)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag
		1998	budsjett 1999	2000
01	Driftsutgifter	228 176	220 950	224 500
21	Spesielle driftsutgifter	48 888	52 500	52 500
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 116	5 000	5 000
70	Tilskudd til PETRAD, <i>kan overføres</i>	3 000	3 000	
71	Tilskudd til Norsk Oljemuseum, <i>kan overføres</i>	27 500	22 500	
Sum kap. 1810		312 680	303 950	282 000

Virksomhetsbeskrivelse

Oljedirektoratet ble opprettet i 1972, og er lokalisert med hovedkontor i Stavanger og avdelingskontor i Harstad. OD hadde pr 1. mars 1999 en bemanning på 364 tilsatte, som tilsammen utgjorde om lag 346 årsverk¹

Direktoratet utøver forvaltningsmyndighet i forbindelse med undersøkelser etter og utnyttelse av petroleumsforekomster på den norske kontinental-sokkelen. Det omfatter også myndighet til å fastsette forskrifter for virksomheten og fatte vedtak om samtykke, pålegg, fravik og godkjennelse i henhold til regelverket.

OD har en sentral rolle innenfor området petroleumsforvaltning og er dermed et viktig rådgivende organ for foresatte departementer. OD er underlagt Olje- og energidepartementet (OED) i ressursforvaltnings- og administrative saker og Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) i spørsmål knyttet til sikkerhet og arbeidsmiljø. Innenfor saksområdet CO₂-avgift utøver OD myndighet på vegne av Finansdepartementet.

Med virkning fra 1. februar 1999 er Divisjon for ressursforvaltning med 150 medarbeidere omorganisert fra et tradisjonelt linjehierarki med avdelinger og seksjoner til om lag 40 selvstyrte team.

Som et ledd i departementets etatsoppfølging av Oljedirektoratet, har en sett et behov for å gjennomgå dagens system for styring og oppfølging av direktoratet. Hensikten er å forbedre samhandlingen mellom departement og direktorat. Departementet har på denne bakgrunn igangsatt et prosjekt hvor et eksternt konsulentfirma skal bistå med å evaluere direktoratet med fokus på mål, strategier og resultatoppnåelse. Prosjektet har som siktemål å etablere et system for løpende system- og resultatevaluering av direktoratet. Første fase av prosjektet vil være ferdig innen utløpet av 1999.

Overordnet mål

Oljedirektoratet skal bidra til å skape størst mulig verdier for samfunnet fra olje- og gassvirksomheten med

¹ Omfatter ikke tilsatte i lederstillinger som ble tatt ut av regulativet i 1990, timelønnede, overenskomstlønnede og tilsatte som lønnes av sysselsettingsmidler.

forankring i forsvarlig ressursforvaltning, sikkerhet og miljø.

Hovedmål

Under dette overordnede målet er det utarbeidet 4 hovedmål:

1. videreutvikle et hensiktsmessig rammeverk
2. gi faglig gode råd
3. se til at virksomheten drives effektivt og sikkert
4. videreutvikle en profesjonell organisasjon

Resultatmål for 2000**Hovedmål 1: Videreutvikle et hensiktsmessig rammeverk****Fagansvar OED og KRD**

- slutføre arbeidet med et nytt regelverk for ressursforvaltning, sikkerhet og arbeidsmiljø, ytre miljø og helse – og hygieniske forhold i samarbeid med andre berørte myndigheter
- følge opp nasjonalt og internasjonalt rammesettende arbeid som har betydning for ressursforvaltning og sikkerhet og arbeidsmiljø, ivareta dette i ODs regelverk, samt medvirke til at industrien utvikler seg i henhold til nasjonale og internasjonale krav

Hovedmål 2: Gi faglig gode råd**Fagansvar OED og KRD**

- innhente, utvikle, analysere og gjøre tilgjengelig relevant informasjon om petroleumsvirksomheten på en effektiv måte
- utnytte ODs petroleumskompetanse til å oppfylle norsk bistandspolitikk

Fagansvar OED

- fastsette norsk sokkels yttergrenser gjennom effektiv datainnsamling og kartlegging
- holde oversikt over og vurdere petroleumsaktiviteter og petroleumsressurser på norsk kontinental-sokkel

Fagansvar KRD

- holde oversikt over og vurdere sikkerhetsnivået på norsk kontinental-sokkel

Hovedmål 3: Se til at virksomheten drives effektivt og sikkert*Fagansvar OED*

- bidra til og føre tilsyn med at leting, utbygging, drift og avslutning skjer slik at ressursene kan utvinnes på en effektiv måte
- se til at det utføres korrekt avgiftsinnbetaling og fiskal kvantumsmåling av petroleum

Fagansvar KRD

- følge opp at aktørene sikrer at flyttbare innretninger er i samsvar med gjeldende sikkerhets- og arbeidsmiljøregelverk, og samtidig gi aktørene den nødvendige grad av forutsigbarhet ved bruk av slike innretninger
- følge opp at endrings- og utviklingsprosesser som berører organisering og teknologi gjennomføres i samsvar med gjeldende krav til sikkerhet og arbeidsmiljø
- følge opp at aktørene opprettholder teknisk tilstand på anlegg og utstyr slik at dette er i samsvar med lover og forskrifter og i henhold til gjeldende standarder

Hovedmål 4: Videreutvikle en profesjonell organisasjon*Fagansvar OED og KRD*

- videreutvikle ODs samlede kompetanse og organisasjons- og styringssystemer
- vurdere organisering av arbeidsoppgaver og sammensetning av personell i OD i henhold til utviklingsprogrammet "OD 2000 og framover"

Resultatrapport 1998*Ressursforvaltning**Leting*

Videreutvikling av det konsesjonspolitiske systemet er fulgt opp gjennom arbeidet med St.meld. nr. 46 (1997-98).

I forbindelse med kartlegging av norsk sokkels yttergrenser er alle delprosjektene med innsamling og bearbeidelse av data realisert. Unntaket er det planlagte datasamarbeidet med russiske institusjoner. Anslagene over de uoppdagede petroleumsressursene er oppdaterte. OD har behandlet 26 boreprogrammer, 11 søknader om forlengelse av initiell periode, fire søknader om forlengelse ut over initiell periode, fire

godkjennelser og dispensasjoner av arbeidsplikt, fem søknader om fradeling av område og to søknader om fastsettelse av boreforpliktelse i tillatelser med seismisk opsjon. ODs deltakelse i gjennomføringen av konsesjonstildelinger er knyttet til kartlegging av utlyste blokker for tildeling i Nordsjøen i 1999. For 16. konsesjonsrunde er tidspunkt, strategi og valg av områder fastlagt i samarbeid med OED. Det har pågått et arbeid med å inkludere brønnresultatene i Norskehavet i kartlegging av arealer som kan være aktuelle til 16. konsesjonsrunde.

Utbygging og drift

Som bakgrunn for utforming av norske posisjoner ved internasjonale forhandlinger under ECE-konvensjonen, er det utført en tiltaksanalyse for NO_x-utslipp for sektoren. Det er laget rapporter om energiforsyning, og om hvordan teknologiutvikling påvirker utslipp til luft. I tillegg er det gjort en vurdering av sammenhengen mellom utslipp til luft og utslipp til vann.

OD har behandlet plan for utbygging og drift (PUD) for Snorre B fase 2, Gullfaks satellitter fase 2, Brage og Yme Beta Vest. ODs arbeid innenfor gassforvaltning har blant annet vært knyttet til et fellesprosjekt mellom OD, Statoil og Norsk Hydro for å vurdere gassuttak fra Troll. Det ble også igangsatt en ny allokeringrunde høsten 1998. En gjennomgang av muligheter for bruk av gass til injeksjon for de enkelte felt er også utført. OD har gjennomført en studie for å skaffe oversikt over potensialet i tynne oljesoner. Det er foretatt en oppfølging av planer i Heimdal området med tanke på optimal bruk av Heimdal-anlegget. Det er i tillegg gjennomført en oppfølging av planer for Vale og Skirne.

Det er utført egne reservoarsimuleringer for Snorre Nord for å vurdere utvinningsstrategi og potensialet for økt oljeutvinning ved økt gassinjeksjon. Det er laget en rapport vedrørende videre utvinningsstrategi for Statfjordfeltet som inkluderer bruk av gass på feltet samt eventuelt behov for gassimport.

Uregelmessigheter av forholdsvis alvorlig karakter er avdekket og påtalt overfor ulike operatører i forbindelse med den måletekniske tilsynsvirksomheten i 1998. Samarbeidsavtaler med franske- og britiske myndigheter vedrørende måleteknisk tilsyn ble signert. Et egenutviklet datasystem bidrar til at petroleumsregisteret blir kontinuerlig oppdatert med henhold til innmeldinger fra industrien.

Prognoser og ressursanalyser

Økonomisk og prospektøkonomisk modellverktøy er videreutviklet. Kostnadsanalyser i utbyggings- og

driftsfasen er startet og omhandler historiske data/prognoser med mere. Det er arbeidet videre med å bedre kvaliteten på anslagene for utslipp av CO₂, NO_x og VOC for sektoren. Gjennom FUN-samarbeidet (Forum for usikkerhet og prognoser) er kompetansen innen prognosearbeid økt, og operatørens årlige rapportering i forbindelse med nasjonalbudsjettet er nå i større grad automatisert.

Ressursdataforvaltning

Videreutvikling av databaser knyttet til lete- og utbyggingskostnader, ressursoversikter av funn og felt på norsk sokkel har sammen med bruk av intranett bidratt til rasjonell lagring og gjenfinning av informasjon av god kvalitet. Innrapporteringsrutinene er effektivisert, og det er tilrettelagt for en bedre erfaringsoverføring mellom aktørene i næringen.

I forbindelse med år 2000-utfordringene er det gjennomført to kartlegginger og en rekke møter med driftsoperatørene på norsk sokkel.

Strategi- og planarbeid

Årlig revisjon og oppdatering av ODs samlede regelverk er foretatt.

Tidsplan for arbeidet med ny forskrift på ressursforvaltningsområdet er samordnet med fremdriftsplanen for nytt sikkerhetsregelverk.

Innenfor ressursforvaltningsområdet er det utarbeidet en ny organisasjonsmodell basert på selvstyrte team, som ble innført i 1999.

Internasjonalt samarbeid

Samarbeidet med NORAD og Petrad er fulgt opp gjennom etablerte samarbeidavtaler. ODs bilaterale samarbeid med Russland for å bistå i utviklingen av et sikkerhets- og miljøregime for den russiske olje- og gassvirksomheten til havs har foregått i henhold til foreliggende prosjektavtaler.

Sikkerhets- og arbeidsmiljøforvaltning

Rammesetting

OD har i 1998 prioritert:

- utarbeidelse av nye temaforskrifter i henhold til ny regelverkstruktur
- oppfølging av standardiseringsvirksomhet

OD har kommet godt i gang med utarbeidelse av ny regelverksstruktur. Den nye regelverksstrukturen legger opp til en samordning av de overordnede regelverk innen helse, miljø og sikkerhet, samt vern

mot forurensning på kontinentalsokkelen. Det underliggende regelverket vil få en ny struktur bestående av fire temaforskrifter som skal regulere styring, dokumentasjon, teknologi og operasjonelle forhold. Etter ønske fra næringen har OD i samråd med samarbeidende myndigheter, justert fremdriftsplanen. Det nye regelverket planlegges iverksatt i 2001.

På bakgrunn av de store endringer som vil skje i regelverket i de nærmeste år, har OD nedsatt en prosjektgruppe som skal se på hvorvidt direktoratets organisering og kompetanse er tilpasset de nye krav OD skal forholde seg til.

OD har fulgt opp standardiseringsarbeidet av betydning for sikkerhet og arbeidsmiljø i petroleumsvirksomheten gjennom deltagelse i standardiseringsgrupper, nasjonale referansegrupper og gjennom høringsbehandlinger. Et resultat av dette er at det regelverk som publiseres av OD er blitt ytterligere redusert, og fremstår samtidig som kvalitativt bedre og mer brukervennlig.

Tilsyn

I 1998 har ODs tilsynsaktivitet vært rettet mot:

- verifikasjonsaktiviteter på flyttbare og flytende innretninger
- løfteoperasjoner i tilknytning til faste innretninger
- ODs koordinerende rolle som tilsynsmyndighet for petroleumsvirksomheten

Hovedkonklusjonen fra ODs tilsyn er at petroleumsvirksomheten foregår innenfor forsvarlige rammer og i all hovedsak i samsvar med det regelverk som gjelder for virksomheten. Fra næringen er det gitt uttrykk for at myndighetenes tilsyn har nytteverdi for selskapene.

På tross av fallende oljepriser, har aktivitetsnivået på norsk kontinentalsokkel i 1998 vært høyt. OD må i større grad enn tidligere følge opp og påvirke industrien, slik at man fortsatt opprettholder et forsvarlig sikkerhets- og arbeidsmiljø på norsk sokkel.

På bakgrunn av at OD har registrert en uklar oppgavefordeling og ansvars plassering mellom de ulike aktører ved bruk av flyttbare innretninger, har direktoratet gjennomført to omfattende tilsynsaktiviteter mot bygging av slike innretninger. Tilsynet har avdekket en rekke svakheter i samspelet mellom de ulike aktørene. På bakgrunn av disse erfaringene vil OD iverksette tiltak som i større grad enn i dag sikrer klarhet i hva de respektive aktørens rolle innebærer.

Som følge av at det i tidligere år har forekommet flere dødsulykker om bord på forsyningsfartøyer i forbindelse med løfteoperasjoner i tilknytning til faste innretninger, har OD gjennomført tilsyn med slike operasjoner. OD har erfart at operatører legger vekt

på tiltak med hensyn til planlegging og gjennomføring av løfteoperasjoner, men at det fortsatt vil være behov for at direktoratet følger opp denne aktiviteten gjennom sitt tilsyn.

Det inntraff ingen dødsulykker innenfor ODs forvaltningsområde i petroleumsvirksomheten i 1998.

Det er registrert 832 personskader i petroleumsvirksomheten i 1998, mot 747 i 1997.

Direktoratet mottok rapport om 157 lekkasjer av hydrokarbongass i 1998, mot 186 i 1997.

Det inntraff ingen hendelser med alvorlig miljøskade eller betydelig tap av materielle verdier i 1998.

Rådgivning

OD driver utstrakt veiledning og informasjon overfor næringen innen sikkerhets- og arbeidsmiljøområdet. Det gjelder spesielt i tilknytning til regelverk og tilsynsordning. Dette har blant annet sin bakgrunn i de betydelige regelverksarbeider/justeringer som nå foregår på lov- og forskriftssiden i forbindelse med utarbeidelse av ny regelverksstruktur og nye temafor skrifter.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Betegnelse	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
Tilsyn med petroleumsvirksomheten	11 356	12 000	12 000
Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	3 688	15 500	15 500
Opprydding av havbunnen i Nordsjøen	4 263		
Undersøkelser mv.	29 581	25 000	25 000
Sum post 21	48 888	52 500	52 500

Tilsyn med petroleumsvirksomheten

Forslaget omfatter utgifter til tilsyn med petroleumssaktivitetene som direktoratet utfører på egen hånd eller ved hjelp av eksterne konsulenter. Utgiftene refunderes fullt ut av operatørselskapene.

Refusjoner inntektsføres under kap. 4810, post 03 Refusjon av tilsynsutgifter. Det budsjetteres med 12 mill. kroner under dette tiltaket for 2000.

Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Oppdrags- og samarbeidsvirksomheten budsjetteres til 15,5 mill. kroner i 2000. Inntektene knyttet til oppdrags- og samarbeidsvirksomhet budsjetteres under kap 4810, post 02.

I tilknytning til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten foreslås det at bevilgningen for 2000 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4810

I sin rådgivningsvirksomhet har OD lagt vekt på å ta i bruk ny teknologi, slik at informasjonen fra virksomheten på norsk kontinentalsokkel kan brukes på en måte som gjør at den blir et bedre verktøy i oppfølging av sikkerhet og arbeidsmiljø.

Budsjettforslag 2000

Post 01 Driftsutgifter

Foruten lønn og ordinære driftsutgifter dekker posten blant annet utgifter i forbindelse med utredningsprosjekter og konsulenttjenester.

Det foreslås en bevilgning på 224,5 mill. kroner under posten for 2000, en økning på 3,55 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. Økningen skyldes virkningen av lønnsoppgjøret for 1999 og prisjustering.

I tilknytning til salg av publikasjoner og framleie av kontorlokaler foreslås det at bevilgningen for 2000 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap 4800 Oljedirektoratet, post 05 Salg av publikasjoner og post 06 Ymse inntekter.

Oljedirektoratet, post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, jf. Forslag til vedtak III, nr. 2.

Utgifter under Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet omfatter også ODs samarbeidsavtale med NORAD om rådgivning innen petroleumforvaltning for utviklingsland.

OD arbeider aktivt sammen med petroleumsinndustrien i ulike samarbeidsfora; effektiv dataforvaltning (DISKOS), økt oljeutvinning (FORCE), forbedret leteteknologi (FIND), forbedret drift og vedlikehold (CORD) samt prognoser og usikkerhetsvurdering relatert til petroleumproduksjon (FUN). Oljedirektoratet vil benytte samarbeidsprosjektet DISKOS for lagring og distribusjon av ODs geofysiske data. Dette systemet vil i økende grad også bli benyttet til frigiving av selskapsdata. Dette er et viktig bidrag for å kunne opprettholde en høy økonomisk leteeffektivitet.

Undersøkelser mv.

Forslaget omfatter utgifter i forbindelse med innsamling og bearbeiding av geofysiske, geologiske og geokjemiske undersøkelser, systematisering av disse og andre sokkelrelaterte data samt vedlikehold av nødvendig utstyr for å ivareta disse oppgavene. Aktivitetene er svært viktige for vurderingen av nye leteområder og organisering av en effektiv letevirsomhet på norsk sokkel. De ulike undersøkelsene og studiene er av stor betydning for å kartlegge petroleumspotensialet på norsk sokkel.

I perioden frem til 2002 vil OD fortsette det systematiske arbeidet med innsamling av geofysiske og geologiske data i Barentshavet Nord. En annen viktig oppgave fremover vil være kartlegging av norsk sokkels avgrensning mot dyphavet utover 200 nautiske

mil. Undersøkelser budsjetteres med 25 mill. kroner for 2000.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Oljedirektoratet har i løpet av de siste årene gjennomført en betydelig modernisering innenfor IT-området. I dette arbeidet er det lagt stor vekt på å bruke etablerte standarder i markedet. Økt grad av standardisering har også gjort det lettere å utveksle data med resten av oljemiljøet. For at OD skal kunne følge med i utviklingen på norsk sokkel, er det viktig at investeringsnivået opprettholdes.

Det foreslås en bevilgning på 5 mill. kroner til utstyrsanskaffelser for 2000.

Kap. 4810 Oljedirektoratet (jf. kap. 1810)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
01	Gebyr- og avgiftsinntekter	1 455	2 100	2 100
02	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	5 383	14 000	14 000
03	Refusjon av tilsynsutgifter	49 323	54 000	54 000
04	Salg av undersøkelsesmateriale	37 365	15 000	16 000
05	Salg av publikasjoner	3 804	4 000	4 000
06	Ymse inntekter	2 186	1 400	1 750
08	Inntekter barnehage	2 844	2 800	3 100
10	Refusjoner	5 053		
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	761		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 451		
17	Refusjon lærlinger	106		
	Sum kap. 4810	109 731	93 300	94 950

Post 01 Gebyr- og avgiftsinntekter

Posten omfatter gebyrer i forbindelse med behandling av undersøkelses- og utvinningstillatelser og registreringer i petroleumregisteret. Totalt budsjetteres det med 2,1 mill. kroner i gebyr- og avgiftsinntekter for 2000.

Post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Det budsjetteres med 14 mill. kroner i inntekter fra oppdrags- og samarbeidsvirksomhet i 2000, jf. kap. 1810, post 21.

Post 03 Refusjon av tilsynsutgifter

Posten dekker rettighetshavernes refusjon til OD for utgifter direktoratet har hatt i forbindelse med tilsyn med petroleumsvirksomheten til havs.

Det budsjetteres med 54 mill. kroner i refusjonssinntekter for 2000. Anslaget er basert på at tilsynsaktiviteten opprettholdes på samme nivå som i vedtatt budsjett 1999. Det understrekes imidlertid at omfanget av tilsynsarbeidet i det enkelte år kan være vanskelig å anslå.

Post 04 Salg av undersøkelsesmateriale

Inntektene under posten omfatter salgsinntekter fra seismisk undersøkelsesmateriale til oljeselskapene. Anslaget for 2000 er på 16 mill. kroner. Det er betydelig usikkerhet knyttet til disse salgsinntektene.

Post 05 Salg av publikasjoner

Det budsjetteres med 4 mill. kroner fra salg av publikasjoner for 2000.

Post 06 Ymse inntekter

Inntektene fra Oljedirektoratets kantinedrift er anslått til 1,75 mill. kroner for 2000.

Post 08 Inntekter barnehage

Under denne posten inntektsføres foreldrebetaling og statstilskudd i forbindelse med barnehagen i Oljedirektoratet. Det budsjetteres med 3,1 mill. kroner i inntekter under barnehagen for 2000.

Tabell 5.1 Inntekter og utgifter ved drift av barnehagen i OD

Betegnelse	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 1998	Budsjett 1999	Budsjett 2000
Foreldrebetaling	1 494	1 500	1 750
Driftstilskudd fra staten	1 349	1 300	1 350
Refundert lønn fra trygdekontoret	381		
Sum inntekter	3 224	2 800	3 100
Lønnsutgifter	4 048	3 600	3 900
Andre driftsutgifter	888	1 000	1 000
Sum utgifter	4 936	4 600	4 900
Differanse ¹	-1 711	-1 800	-1 800

¹ Differansen mellom driftsinntekter og driftsutgifter er forutsatt dekket med tilskudd fra Oljedirektoratets ordinære driftsbudsjett.

Programkategori 18.20 Energi- og vassdragsforvaltning

Utgifter under programkategori 18.20 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Pst. endr. 99/00
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 4820 og 4829)	377 992	248 900	279 000	12,1
1825	Omlegging av energibruk og energi- produksjon	100 348	248 500	355 000	42,9
1826	Hjemfalte anlegg (jf. kap. 4826)	75 334			
	Sum kategori 18.20	553 674	497 400	634 000	27,5

Status for området

Et moderne samfunn er avhengig sikker tilgang på energi. Det stasjonære energiforbruket, dvs. energiforbruket utenom transportsektoren, har vokst betydelig de senere årene. Forbruket er nå vel 30 pst. høyere enn for 20 år siden og utgjorde i 1998 om lag 186 TWh.

Norge skiller seg fra andre land ved at en høy andel av energiforbruket går til kraftkrevende industri. Bruken av energi i disse sektorene utgjør om lag 1/3 av det samlede stasjonære energiforbruket. Dette fører til at Norge ligger høyt i energibruk pr. innbygger sammenlignet med de fleste andre OECD-land.

Energien kommer fra en rekke ulike kilder. De viktigste er:

- vannkraft
- gass
- fyringsolje
- kull og koks
- bioenergi

Sammenlignet med andre land benytter Norge en stor andel elektrisitet i den stasjonære energiforsyningen. Forbruket at elektrisitet dekkes hovedsakelig av vannkraft. Kraftforbruket var i 1998 om lag 120 TWh. Det har de senere årene vært liten tilvekst av ny vannkraftkapasitet. Den sterke veksten i forbruket, og den lave tilveksten av ny produksjonskapasitet har gitt nettoimport av kraft.

Gass benyttes som innsatsfaktor i industriprosesser, og som energikilde omkring ilandføringsstedene fra kontinentalsokkelen. Omfanget er foreløpig begrenset. Fyringsolje brukes i betydelig grad til oppvarmingsformål. Forbruket har vært relativt stabilt de

senere årene. I 1998 var forbruket om lag 15 TWh. Kull og koks benyttes også i ulike industriprosesser. Ved, treavfall og annet avfall er de viktigste biobrensene i Norge. Forbruket av bioenergi var i 1998 om lag 13 TWh. Rundt halvparten av dette er knyttet til vedfyring.

Regjeringen har gjennomført en rekke tiltak for omlegging av energiforbruk og -produksjon, jf. energimeldingen. I 1999 ble det bevilget 250 mill. kroner til teknologiutvikling, informasjon og opplæring om effektiv energibruk og investeringsstøtte til varmeanlegg. I 1998 ble 57 prosjekter tildelt investeringsstøtte på til sammen 85 mill. kroner. Disse prosjektene vil kunne utløse en varmeproduksjon på 574 GWh pr. år, og en produksjon av foredlet biobrensel på 174 GWh pr. år. Interessen for tilskudd fra varmeanleggsordningen har økt betydelig.

Adgangen til kraftmarkedet er ytterligere forbedret. Sluttforbrukerne kan nå kostnadsfritt skifte kraftleverandør hver uke samtidig som muligheten til selv å holde oversikt over eget strømforbruk er forbedret.

Monopolkontrollen gir rammer for nettvirkshetens samlede inntekter og utformingen av nettleien. Inntektsrammene motiverer til effektiv utnyttelse av nettet.

Ikrafttredelsen av EUs eldirektiv har ført til en friere kraftomsetning og økt markedsadgang i de fleste europeiske land. Norge vil i årene som kommer bli mer påvirket av det europeiske kraftsystemet, blant annet gjennom bygging av overføringsforbindelser mellom Sverige og Polen, Norge og Tyskland og Norge og Nederland.

Hovedtyngden av energiforsyningen har nå en organisering som er tilpasset rammene for næringen.

For en nærmere redegjørelse for status henvises det til evalueringen av ordningen med refusjon av dokumentavgift i St.prp. nr. 67 (1998-99), jf. Innst. S. nr. 236 (1998-99). I forbindelse med behandlingen av nevnte proposisjon sluttet Stortinget seg til departementets vurderinger om at det hverken er grunnlag for et generelt fritak for dokumentavgift for kraftsektoren eller gjeninnføring av refusjonsordningen.

Det er en klar tendens til etablering av større enheter i kraftsektoren. Mange kommunalt eide distribusjonsselskaper har solgt hele eller deler av omsetningsvirksomheten til de store selskapene i bransjen, og det er etablert flere rene handelsselskaper. Man ser overdragelser av nettanlegg og sammenslutning av nettselskaper. Innen produksjonsvirksomheten er det en tendens til etablering av nye samarbeidsformer, sammenslutninger til større enheter og salg av eierandeler og aksjer. Det offentlige eier fortsatt mesteparten av kraftselskapene. Strukturendringer forekommer særlig mellom offentlig eide kraftselskaper.

Kraftforsyningen i Norge har god leverings-sikkerhet. Statnett SF disponerer virkemidler for å opprettholde sikkerheten.

Konsesjonssøknaden om utbygging av Øvre Otta ble behandlet av Stortinget våren 1999. Vedtaket i Stortinget åpnet for halv utbygging i forhold til den opprinnelige anbefalingen fra NVE. I 1998 økte vannkraftkapasiteten med 24,4 MW, tilsvarende en produksjon på 71,2 GWh pr. år. Det største av de ferdigstilte prosjektene i 1999 er en overføring til Austre Åskåra kraftverk i Sogn- og Fjordane med en produksjon på om lag 20 GWh pr. år.

Statkraftkontraktene på stortingsbestemte vilkår for deler av kraftintensiv industri og treforedlingsindustrien utløper i årene 2004-2011. Vilkårene for denne industrien mot 2020 ble avklart i energimeldingen og St.prp. nr. 52 om Statkrafts industrikontrakter og leieavtaler, jf. Innst. S. nr. 233 (1998-99). I kontraktene og leieavtalene kan myndighetene sette vilkår om effektiv energibruk. Industrien skal i tillegg bidra til å sikre forsyningssikkerheten i systemet.

Regjeringen la våren 1999 fram en odelstingsproposisjon om ny lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven), jf. Ot.prp. nr. 39 (1998-99). Lovforslaget innebærer en forenkling og modernisering i forhold til gjeldende vassdragslov, og vil gi et godt grunnlag for vannressursforvaltningen i framtida.

Regjeringen har fulgt opp en rekke av de anbefalingene som ble gitt i St.meld. nr. 42 (1996-97). Tiltak mot flom, blant annet gjennom økte bevilgninger til NVE. Arbeidet med flomvarsling, flomsikrings-tiltak, flomsonekart og FoU-virksomhet (HYDRA-programmet) er prioritert.

Langsiktige mål og strategier

Regjeringen har trukket opp hovedtrekkene i energipolitikken for årene framover i St.meld. nr. 29 (1998-99) Om energipolitikken (energimeldingen).

Regjeringen legger opp til en energipolitikk som underbygger en ambisiøs miljøpolitikk. Politikken må gjennomføres med vekt på å finne effektive løsninger på de oppgavene en står overfor. Oppmerksomheten mot sikkerheten i elsystemet må økes når utnyttelsen av produksjonsanlegg og overføringskapasitet blir sterkere. Vannkraften står for en viktig del av verdiskapingen i landet, og denne ressursen skal komme alle til gode. Politikken skal kombineres med fortsatt å gå inn for å trygge virksomheten i lokalsamfunn som i stor grad er avhengig av kraftintensiv industri.

Regjeringens energipolitikk bygger på at miljømålene vil bestemme produksjonsmulighetene, og at det er nødvendig å føre en aktiv politikk for å begrense energiforbruket. Økt produksjon må i større grad baseres på nye fornybare energikilder. Omleggingene må gjøres på en måte som ikke bare er effektiv, men også akseptabel for velferden.

Regjeringens energistrategi baserer seg på at det eksisterer et kraftmarked med krafthandel mellom landene. Forutsetningen for å legge til rette for krafthandel er at produksjon og forbruk oppfyller kravene fra miljøpolitikken. Det er særlig viktig at energiprisene i størst mulig grad gjenspeiler miljøkostnadene. Krafthandelen og miljøutfordringene krever et utstrakt internasjonalt samarbeid. Det er lite hensiktsmessig å sette mål for hvor mye kraft som kan passere grensene.

Regjeringen vil følge opp forpliktelsene i klimakonvensjonen og Kyotoprotokollen. Ut fra en helhetssvurdering vil regjeringen gå imot bygging av gasskraftverk som ikke baserer seg på en teknologi for rensing av CO₂ som gir minimale utslipp. I denne sammenheng vektlegges både behovet for å stimulere til utvikling av ny teknologi og behovet for å gjennomføre nødvendige omlegginger av energiforbruk og -produksjon.

Norge har fortsatt gode muligheter til å bygge ut vannkraft, og gjennom forslaget til ny vannressurslov legges det opp til å opprettholde produksjonsmulighetene. Samlet plan og Verneplanene legges til grunn for den fremtidige vannkraftutbyggingen. Det er mulig å søke om konsesjon for utbygging av 15,5 TWh vannkraft innenfor Samlet Plan kategori I. Plasering av prosjekter i kategori I er ikke ensbetydende med at det blir gitt konsesjon for utbygging i enkelt-saker. For å spare verdifull vassdragsnatur, kan det bli aktuelt å begrense eller si nei til enkelte prosjekter.

Regjeringen legger vekt på en langsiktig og forsvarlig forvaltning av naturgrunnet, spesielt i forhold til de miljøproblemer ulike lokalsamfunn står overfor. Flom- og erosjonssikringstiltak gir lokal beskyttelse av flomutsatte områder og gir dermed varige fordeler for lokale interesser.

Den nye vannressursloven tar sikte på å tilrettelegge for en allsidig bruk av vassdrag, både for næringsutvikling og rekreasjonsformål. Det skal tas hensyn til vassdragenes tåleevne og en rettferdig fordeling av vannressursene.

Vi har store muligheter til å skaffe energi fra nye fornybare energikilder, og vi bør bruke mulighetene til å ligge i forkant av utviklingen. I de nærmeste årene vil Regjeringen stimulere til utvikling av fornybare energikilder gjennom et omfattende utviklingsprogram. Målet er at en innen 2010 skal produsere 3 TWh vindkraft pr. år, og bruke 4TWh/år mer vannbåren varme basert på nye fornybare energikilder, varmepumper og spillvarme.

Rammene for energiproduksjonen gjør at Regjeringen må føre en aktiv politikk for å begrense energiforbruket og redusere avhengigheten av elektrisk oppvarming. Omleggingen må utvikles over tid. Energiforbruket må begrenses vesentlig mer enn om utviklingen overlates til seg selv.

Omleggingen må utnytte de mulighetene som ligger i at prisene i kraftmarkedet balanserer tilgangen mellom produksjon og forbruk. I den videre utviklingen av inntektsreguleringen og tariffene skal hensynet til effektiv bruk av nettet, effektive nettinvesteringer og akseptabel leveringskvalitet i alle deler av landet vektlegges. Dette underbygger omleggingen av energiforbruk og -produksjon. Sammen med forskrifter om energiplanlegging i e-verk, skal reguleringene sikre en grundig og reell planlegging av alternativer til nettutbygging og motivere e-verkene til å gjennomføre tiltak hos sluttbrukerne.

Teknisk forskrift til plan- og bygningsloven er ett av flere virkemidler som kan bidra til omleggingen av energiforbruket. Det vil bli satt ned et utvalg som skal vurdere strengere krav til bruk av energi i bygninger. Krav om vannbåren oppvarming, samt krav til eksisterende bygg er muligheter som skal utredes. Det er aktuelt å kombinere skjerpede forskrifter med tilskudd.

Regjeringen vil utvikle kommunenes og fylkeskommunenes rolle i energipolitikken. Arealplanlegging og varmeplanlegging er oppgaver der kommunene må spille en viktigere rolle i energipolitikken enn i dag. Dette må skje i samarbeid med energiverkene som har områdekonsesjon. Kommunene spiller også en viktig rolle for å utnytte lokale energiresurser. Regjeringen vil søke etter ytterligere muligheter for å motivere kommunene til å ta en mer

aktiv rolle i energiplanleggingen gjennom bruk av økonomiske incentiver. Utformingen av klima- og energistrategier i forbindelse med Lokal Agenda 21-arbeidet vil støtte opp under denne utviklingen.

Regjeringen vil arbeide for å begrense oljeforbruket til oppvarming, men innser at oljen fortsatt må spille en rolle for å opprettholde en allsidig energiforsyning. På sikt må oljen i størst mulig grad begrenses til å ta topper i forbruket og sikre fleksibilitet i oppvarmingen.

Reduserte investeringer i energianlegg har gitt en høyere utnyttelse av elsystemet enn tidligere. Større oppmerksomhet må rettes mot sikkerheten i energiforsyningen. Det er Statnett SF som er ansvarlig for systemsikkerheten i det norske kraftsystemet. Statnett samarbeider med de andre nordiske nettselskapene. Regjeringen vil arbeide for å opprettholde system-sikkerheten i kraftleveringen, både for å mestre toppene i forbruket, og for å kunne ha gode muligheter til å klare forsyningen i år med vesentlig svikt i vannkraftproduksjonen som følge av lite nedbør. Et godt dimensjonert overføringsnett og et vel fungerende kraftmarked er forutsetninger for å mestre sikkerheten i elforsyningen. Nettselskapene må også vurdere tiltak rettet mot forbrukssiden. I tillegg kan det være aktuelt å ta i bruk for eksempel gassturbiner som reserveaggregater. Bedre muligheter til å veksle mellom ulike energibærere på forbrukssiden vil styrke sikkerheten i energiforsyningen.

Hovedsatsinger i budsjettet for 2000

I budsjettforslaget for 2000 følger Regjeringen opp de tiltak som ble varslet i energimeldingen. Regjeringen foreslår å øke avgiften på elektrisk kraft med 2,5 øre pr. kWh utover prisjusteringen. Avgiften på fyringsolje økes tilsvarende for å unngå overgang fra el til oljefyring. Av de økte inntektene foreslås til sammen 170 mill. kroner brukt til tiltak over Olje- og energidepartementets budsjett.

I denne sammenheng foreslås bevilgningen til vassdrags- og energiforvaltningen økt med omlag 137 mill. kroner til 634 mill. kroner. Det foreslås bevilget totalt 355 mill. kroner over kap. 1825 til tiltak som har som formål å fremme mer effektiv bruk av energi og økt produksjon og bruk av fornybar energi. Dette er en økning på 106,5 mill. kroner, om lag 43 pst., i forhold til vedtatt budsjett for 1999. Satsingen på forskning foreslås også styrket. Bevilgningen til Norges vassdrags- og energidirektorat over kap. 1820 foreslås økt med om lag 30 mill. kroner til 279 mill. kroner. NVE får dermed tilført økte ressurser for blant annet å sette direktoratet i stand til å håndtere flere arbeidsoppgaver.

Regjeringen varslet i energimeldingen at forskjellene i overføringstariffer på landsbasis som følge av naturgitte forhold bør reduseres. Dette er fulgt opp i budsjettforslaget for 2000. Regjeringen vil fra 1. januar 2000 innføre en ordning som direkte reduserer

overføringstariffene for sluttforbrukere tilknyttet distribusjonsnettet i områder av landet med høyest overføringskostnader. Regjeringen foreslår en bevilgning over kap. 1820, post 73 på 10 mill. kroner til dette formålet.

Kap. 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 4820 og 4829)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag 2000
		1998	Vedtatt budsjett 1999	
01	Driftsutgifter	178 788	179 600	188 000
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	28 044	27 600	38 000
22	Flomskader, <i>kan overføres</i>	255		
30	Forbygningsarbeider og oppryddingstiltak, <i>kan overføres</i>	58 808	41 700	42 000
33	Flomskader, ekstraordinære forbygningsarbeider, <i>kan overføres</i>	24 137		
34	Utbedring ved Solbergfoss dam, <i>kan overføres</i>	11 004		
70	Tilskudd til lokal energiforsyning, <i>kan overføres</i>			1 000
71	Refusjon av dokumentavgift	59 863		
72	Tilskudd til investeringer i ledningsnett, <i>kan overføres</i>	17 093		
73	Tilskudd til utjevning av overføringstariffer, <i>kan overføres</i>			10 000
Sum kap. 1820		377 992	248 900	279 000

Vedrørende 1999

Ved Stortingets vedtak av 18. juni 1999 ble post 21 Spesielle driftsutgifter økt med 2 mill. kroner. Videre ble det bevilget 615 mill. kroner under post 71 Refusjon av dokumentavgift, og 23 mill. kroner under post 72 Tilskudd til investeringer i ledningsnettet, jf. St.prp. nr. 67 og Innst. S. nr 236 (1998-99).

Virksomhetsbeskrivelse

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er statens forvaltningsorgan med hovedansvaret for vassdrags- og energiforvaltningen i Norge. NVE er organisert som et direktorat med seks avdelinger og en sentral stab ved hovedkontoret i Oslo, samt fem regionkontorer som er lokalisert i henholdsvis Hamar, Tønsberg, Førde, Trondheim og Narvik. NVE hadde pr. 1. mars 1999 en bemanning på 400 tilsatte, som tilsammen utgjorde om lag 386 årsverk.¹

¹ Omfatter ikke tilsatte i lederstillinger som ble tatt ut av regulativet i 1990, timelønnede, overenskomstlønnede og tilsatte som lønnes av sysselsettingsmidler.

Tidligere har NVEs 5 regionkontorer organisatorisk sett ligget under Vassdragsavdelingen. Med virkning fra november 1998 er det opprettet en egen regionstab direkte underlagt vassdrags- og energidirektøren. Regionstaben er ansvarlig for overordnet planlegging, budsjettering og ressursallokering for en samlet regiontjeneste, samt nødvendig koordinering og samarbeid med fagavdelingene i NVE. NVE har i 1999 også gjennomført en omorganisering av Enøk- og markedsavdelingen. Hensikten har vært å oppnå en klarere og mer hensiktsmessig ansvars- og oppgaveinndeling.

Overordnet mål

NVEs overordnede mål for energi- og vassdragsforvaltningen er at vannressursene skal forvaltes helhetlig og samfunnsmessig forsvarlig, og at samfunnets behov for energi skal dekkes effektivt på en miljø- og brukervennlig måte.

Hovedmål

Det overordnede målet skal nås gjennom følgende hovedmål:

- tilfredsstillende beslutningsgrunnlag for bruk av vannressursene og ivaretagelse av verneverdiene i vassdrag
- miljømessig akseptable vassdrags- og energianlegg
- effektiv kraftomsetning
- kostnadseffektive energisystemer
- effektiv bruk av energi
- høy sikkerhet og begrensede skader i og ved vassdrag
- motstandsdyktig og driftssikker energiforsyning

Tilfredsstillende beslutningsgrunnlag for bruk av vannressursene og ivaretagelse av verneverdier i vassdrag.

Vassdragene er av stor betydning som energikilde for næringsvirksomhet og husholdninger, for biologisk liv i og ved vassdragene, samt for naturopplevelser og rekreasjon. Hydrologiske data er et nødvendig grunnlag for beslutninger om bruk og vern av landets vannressurser og sikring mot naturskader. I denne sammenheng er en fornuftig og økonomisk arealplanlegging av stor betydning. Hydrologiske data benyttes også for å oppnå en lønnsom produksjon i kraftverkene. Videre benyttes fjernoverføring av hydrologiske data til utarbeidelse av prognoser til bruk i flomvarsling og for overvåking av snømagasin.

Resultatrapport

For å sikre at verneverdiene i vassdrag blir ivaretatt så tidlig som mulig i plansammenheng har NVE lagt vekt på oppfølging av kommunenes arealplaner. Ved å gjøre kunnskap om verneverdiene lettere tilgjengelig for kommunene, gi veiledning i vassdragsforvaltning samt øke samarbeidet med statlige myndigheter, blir vernehensynene integrert i de respektive etaters forvaltningsområde.

NVEs stasjonsnett er utvidet med flere snøputer for å bedre flomvarslingen og informasjonen til energimarkedet. For å heve kvaliteten på hydrologiske analyser og utredninger samt å komplettere manglende magasinfyllingsstatistikk, er det utført et betydelig arbeid med innlegging av eldre snø- og magasindata i tillegg til opprydding, systematisering og samordning av data i den nasjonale hydrologiske databasen.

NVEs forvaltningsoppgaver i forbindelse med byggingen av Romeriksporten påviste behov for å anskaffe matematiske modeller som kan simulere markvannets og grunnvannets bevegelser i fast fjell og løsmasser.

Abonnementsordningen for Vassdragsregisteret er avvirket. Som erstatning er det utarbeidet et system

bestående av internettsøk på nedbørfelt og innsjøer i tillegg til et kartbasert saksbehandlerværktøy for innsyn i data og produksjon av kart. Systemet skal legges ut for salg til eksterne brukere.

Mål og strategier

For å sikre et tilfredsstillende grunnlag for beslutninger med hensyn til bruk av vannressursene og ivaretagelse av verneverdiene i vassdrag, vil NVE legge vekt på:

Tilfredsstillende hydrologiske data

For å kunne forbedre prognose- og flomvarslingstjenesten og for kontinuerlig å kunne overvåke landets energibeholdning, er det fortsatt behov for å utbedre det hydrologiske stasjonsnettet. For å få et tilfredsstillende beslutningsgrunnlag er det et mål å bedre kvaliteten på måledataene og modellene som brukes ved beregningene. Nye metoder for bre- og snømålinger gjennom bruk av GPS-utstyr og georadar, forbedring av modeller til bruk i beregning av brevariasjoner og snømagasiner og kvalitets sikring av vannføringskurver er viktige momenter i denne sammenheng.

For å sikre at beslutninger om utnyttelse av grunnvannsreservoarene og inngrep i disse foretas på en forsvarlig måte, må det tas i bruk avansert modellverktøy.

Verneverdiene i vassdrag er ivaretatt

Vernede vassdrag er et sentralt element i NVEs forvaltning. Det er igangsatt et arbeid som skal se på hvordan oppfølgingen av prosjektet Verneverdier i vernede vassdrag skal ivaretas.

NVE utfører rådgivning og oppdrag

Oppdragsvirksomheten innen hydrologi er kompetansefremmende på viktige fagområder, samtidig som kvalitetsbevisstheten øker. Oppdragsvirksomheten skal drives profesjonelt med dyktige prosjektledere og god økonomistyring.

Samfunnets kompetanse om vannressurser er økt

For å sikre en bedre bruk av landets vannressurser skal allmennhet, næringsliv og myndigheter sikres tilgang på vassdragsinformasjon. Dette krever videreutvikling med tilrettelegging og spredning av relevant informasjon, blant annet på Internett. Økt bruk av digitalt kartgrunnlag er viktig i denne sammenheng.

Miljømessig akseptable vassdrags- og energianlegg

NVE konsesjonsbehandler planer om inngrep i vassdrag og bygging av anlegg for produksjon, omforming og overføring av elektrisitet. Konsesjonsbehandlingen skal i første rekke sikre en god avveining mellom fordeler og ulemper ved planlagte inngrep, og baseres på et godt faglig grunnlag og en bred og åpen høringsprosess. Behandlingen skal videre sikre at skadevirkningene gjøres så små som mulig innen akseptable kostnadsrammer. Oppfølging av anlegg og videreutvikling av avbøtende tiltak er viktige virkemidler.

Resultatrapport

På vassdragssiden har NVE prioritert konsesjonsaker som raskt kan gi tilgang på ny kraft. I tillegg har arbeid med fastsettelse av utredningsprogram i forbindelse med meldinger om ny vannkraftutbygging vært prioritert.

Pågangen av saker om mikro- og minikraftverk er fortsatt stor. Rutiner og informasjon om saksbehandling synes nå å ha blitt godt kjent. Saksgangen er blitt forenklet ved at NVE er delegert myndighet til å gi konsesjon.

Manøvreringsreglementene er fulgt opp, og det er slått ned på brudd på bestemmelsene.

Ukentlig rapportering av magasin vannstander har gått rutinemessig. Magasindata er innhentet fra regulerer for å komplettere statistikken over magasininnhold.

Vannføringsmålinger av lekkasjene i Romeriksporten er, i takt med fremdriften av arbeidet med vannlekasjereduksjoner, utført månedlig i første halvår og noe sjeldnere i andre halvår. NVEs saksbehandling og faglige vurderinger vedrørende Romeriksporten har tatt mer enn ett årsverk i 1998.

Det har vært arbeidet med biotopjusteringer og opprydding i vassdrag.

Mål og strategier

For å sikre en miljømessig akseptabel utbygging av vassdrags- og energianlegg, vil NVE legge vekt på følgende:

Vassdrags- og energianlegg skal ivareta hensynet til miljø, estetikk og arealbruk innenfor forsvarlige tekniske og økonomiske rammer

Det ventes økt aktivitet på konsesjonsbehandling av vassdragsanlegg.

El-konsesjonsbehandlingen i 2000 forventes å måtte gjennomføres etter samme prioritering som i 1998. Det ventes større tilfang av saker knyttet til fjernvarme og varmeanlegg som et resultat av satsingen på disse.

Økt fokusering på, og etablering av, enhetlige miljøkrav er et mål for å heve NVEs miljøbevissthet ved vassdrags- og energianlegg.

Effektiv kontroll av konsesjonsvilkår

Det er et mål å øke kontrollen med overholdelse av konsesjonspålegg innenfor de ressurser som stilles til disposisjon.

Effektiv kraftomsetning

Energiloven § 4-1 er det rettslige grunnlaget for konsesjonsordningen for omsetning av elektrisk energi. Ordningen har som mål å sikre en økonomisk og rasjonell omsetning av elektrisitet og derved en bedre økonomisk utnyttelse av kraftressursene. Et viktig bidrag i dette arbeidet er å sikre best mulig markedssadgang, både for forbrukere og leverandører av kraft.

Innenfor konsesjonsordningen gir NVE omsetningskonsesjon til enheter som omsetter elektrisk energi eller står i en eller annen form for monopolsituasjon, deriblant Statnett SF og NordPool ASA. I tillegg er NVE tillagt kontroll- og tilsynsfunksjonen i forhold til overholdelse av konsesjonsbetingelsene for utenlandshandelen med kraft. Dette for å sikre en effektiv kraftutveksling.

Resultatrapport

Markedsadgangen for sluttforbrukere ble ytterligere styrket i løpet av 1998. For å øke brukernes adgang til markedet, åpnet NVE i 1998 opp for at sluttforbrukere kostnadsfritt kan skifte kraftleverandør hver uke. Pr. oktober 1997 var det om lag 30 000 husholdningskunder som brukte en annen kraftleverandør enn den dominerende i nettområdet. Pr. oktober 1998 var antallet økt til omkring 90000 husholdninger, dvs. en tredobling i løpet av ett år. Etter første halvår 1999 hadde 119000 husholdningskunder en annen kraftleverandør enn den dominerende i sitt område.

NVE har med virkning fra 1. juli 1999 fastsatt at kunder med et forventet årlig energiuttak (eller energiinnmating) større enn 400 000 kWh skal ha installert timesmålere som skal avleses hver time. Videre har NVE fastsatt at det med virkning fra 5. juli 1999 vil bli stilt krav til nettselskapene om at husholdningskunder med et årlig forbruk høyere enn 8 000 kWh minimum skal faktureres etterskuddsvis

fire ganger pr år basert på virkelig forbruk. Undersøkelser har vist at en slik fakturering gir økt bevissthet om den enkelte brukers forbruk.

Et åpent kraftmarked medfører behov for å utveksle store mengder data mellom ulike aktører i kraftmarkedet. For å sikre en mer effektiv informasjonsflyt, har NVE de siste årene i forbindelse med leverandørskifte spesielt satt fokus på avregnings- og kundedata. NVE har i den sammenheng stilt krav til bruk av datasystem ved utveksling av avregningsdata.

Fra 2. kvartal 1998 til 2. kvartal 1999 gikk kraftprisen til husholdningen (inkludert elavgift og merverdiavgift) ned fra 23,8 til 20,9 øre/kWh, dvs. en nedgang på om lag 12 pst.

Utenlandshandelen med kraft

NVE har gjennomført løpende kontroll og tilsyn med at konsesjonsbetingelser med tilhørende retningslinjer for kraftutvekslingen med utlandet er overholdt. Det er ikke funnet forhold som gir grunn til å tro at gjeldende konsesjonskrav ikke er overholdt.

Oppfølgingen av utenlandshandelen har også omfattet mer generelle problemstillinger knyttet til kraftmarkedet. Eksempler på dette er regulering av Statnett som systemansvarlig, håndtering av flaskehalsen samt andre generelle nettdriftsspørsmål.

Som følge av at de nordiske landene i dag er nært sammenknyttet gjennom overføringsforbindelser for kraft, har NVE spesielt fulgt opp utviklingen i elektrisitetsmarkedene i disse landene. Dette arbeidet har også vært nødvendig som følge av gjennomføring av kraftmarkedsreformer i EUs medlemsland i henhold til det nye el-direktivet som trådte i kraft 19. februar 1999.

I tilknytning til den generelle omtalen av utenlandshandelen med kraft ønsker departementet å gi en kort redegjørelse knyttet til krafthandelen med Finland.

Gjennom St.prp. nr. 1 (1998-99) orienterte Olje- og energidepartementet Stortinget om utviklingen når det gjaldt krafthandelen med Finland. I proposisjonen skrev departementet at det kunne bli aktuelt med ytterligere endringer i vilkårene overfor Finland.

Finland ble et eget prisområde på Nord-Pools elspotmarked 15. juni 1998.

Videre ble grensetariffen mellom Sverige og Finland fjernet fra og med 1. mars 1999, noe som innebar at det finske markedet i realiteten ble helt integrert i det norsk-svenske markedet.

På bakgrunn av ovennevnte besluttet departementet at grensetariffene mellom Norge og Finland burde settes til null med virkning fra 1. mars 1999. I vurderingen la departementet spesielt vekt på at bortfall av grensetariffer mellom Norge og Finland ville bidra til

økt drifts- og forsyningssikkerhet i Troms og Finnmark. Det ble videre lagt vekt på at grensetariffen for børshandel mellom Finland og Sverige, samt finsk grensetariff for handel med Norge også ble satt til null fra samme tidspunkt.

Mål og strategier

For å sikre en effektiv kraftomsetning, vil NVE legge vekt på:

Kraftomsetning

NVE vil i 2000 videreføre arbeidet for å sikre økt bruk av elektroniske kommunikasjonsstandarder for utveksling av data mellom partene i kraftmarkedet.

NVE vil videre vurdere om de gitte rammebetingelsene for kraftomsetning fungerer etter intensjonene. I tillegg vil direktoratet følge opp husholdningskundernes holdning og adferd i forhold til kraftmarkedet.

Utenlandshandelen med kraft

NVE vil videreføre kontroll- og tilsynsarbeidet med kraftutvekslingen med utlandet. Målet er blant annet å sikre effektiv kraftutveksling basert på norsk børpris og marginale kostnader/børpris i utlandet. Dette prinsippet sikrer at den kortsiktige kraftutvekslingen flytter fra området med lavest pris til området med høyest pris.

Innføringen av EUs el-direktiv gjør at rammene for kraftsektoren i de fleste europeiske land er under omlegging. I tillegg vil ytterligere økt integrasjon mellom Norge og kraftsystemene i Nord-Europa, blant annet gjennom bygging av overføringsforbindelsene mellom Sverige og Polen, Norge og Tyskland samt Norge og Nederland, i årene som kommer stille økte krav til NVE med hensyn til kunnskap om kraftmarkedene i Europa. Ovennevnte endringer gir NVE flere nye utfordringer når det gjelder kontroll og tilsyn. Spørsmål knyttet til nettariffer, håndtering av kapasitetsproblemer i nett i tillegg til utveksling av systemtjenester mellom landene, vil være aktuelle i året som kommer.

Kostnadseffektive energisystemer

NVE skal legge til rette for en kostnadseffektiv utvikling av landets energisystemer slik at de gir en tilfredsstillende leveringskvalitet og forsyningssikkerhet. Sentralt i dette arbeidet er de ulike konsesjonsordningene og virkemidlene som er hjemlet i energiloven, herunder monopolkontroll og krav til netteiere om regionale kraftsystemplaner. Energi-

verkenes nettvirksomhet er definert som naturlige monopoler. Det er derfor nødvendig med en aktiv monopolkontroll, blant annet for å sikre en effektiv utbygging og drift av nettvirksomheten samtidig som kundenes interesser ivaretas.

NVEs forskrift om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsrammer for nettvirksomheten og overføringstariffer trådte i kraft 1. april 1999 og danner en viktig del av rammen for regulering av dette området.

Resultatrapport

Regulere nettvirksomheten som et naturlig monopol

Innteksreguleringen av nettvirksomheten baserer seg på prinsippet om inntektsrammer og effektivitetskrav fastsatt av NVE. Inntektsrammen gjenspeiler kostnadsforholdene i leveringsområdet. Effektivitetskravet består av en produktivitetskomponent på 1,5 pst. for alle. I tillegg kommer en individuell komponent. I 1998 fikk alle distribusjonsnett fastsatt det generelle og det individuelle kravet, mens nettselskaper på regional- og sentralnettsnivå kun hadde det generelle kravet å forholde seg til. Veid, samlet gjennomsnittlig effektivitetskrav for nettselskapene var i 1998 2,1 pst. NVE utviklet i 1998 en modell for analyse av regional- og sentralnettseierne effektivitet for å kunne fastsette individuelle effektivitetskrav i deres inntektsrammer for 1999.

NVE arbeidet i 1998 med å øke kunnskapen om nettselskapenes effektivitet og vilkår. Det ble også kartlagt om nettselskapenes inntektsrammer i tilstrekkelig grad gir midler til nødvendige reinvesteringer og nyinvesteringer.

Det ble i 1998 lagt ned et betydelig arbeid med å utarbeide en ordning som motiverer nettselskapene til å opprettholde en tilstrekkelig leveringskvalitet i overføringsnettet.

NVE mottok i 1998 rapportering om erfaringer etter ett år med inntektsrammeregulering. De innrapporterte tallene tyder ifølge NVE på en stabil og jevn utvikling i sentrale økonomiske størrelser for nettselskapene. NVE foretok en individuell gjennomgang av alle selskaper som er rapporteringspliktige i henhold til omsetningskonsesjonen.

Pr. 1 januar 1999 var gjennomsnittlig overføringstariff for en husholdningskunde med et årlig forbruk på 20000 kWh 23,2 øre/kWh inklusiv merverdiavgift. Overføringstariffene har økt med 4 pst. fra 1998 til 1999. Økningen skyldes blant annet inflasjonsjustering, oppjustering på grunn av nye krav til fakturering i tillegg til en særskilt økning som følge av 2000-problematikken. Det har vært en tilsvarende økning

de to siste årene. Tariffene er fortsatt noe lavere enn i 1993.

Sentralnettets utstrekning, med unntak av spørsmålet om hvordan produksjons- og forbruksradialer skulle håndteres, ble avsluttet gjennom departementets vedtak i 1998.

NVE tok i slutten av 1998 initiativ til et samarbeidsprosjekt med Statnett SF vedrørende effektreserver i det norske kraftsystemet. NVE igangsatte i 1998 et arbeid med tanke på en revisjon av retningslinjene for systemansvaret. Regionalkraftsystemplanlegging er nå etablert på en måte som anses som hensiktsmessig i forhold til intensjonen.

Departementet gjennomgikk i 1998 sammen med NVE alle retningslinjer og forskrifter etter energiloven. Siktemålet var å få en klar avgrensning av regelverket. På bakgrunn av dette arbeidet og en ordinær høringsrunde, trådte nye forskrifter etter energiloven i kraft 1. april 1999. Flere av NVEs retningslinjer ble erstattet med forskrifter med virkning fra samme dato.

Mål og strategier

Regulere nettvirksomheten som et naturlig monopol

Målsetningen med reguleringen er blant annet å sikre effektivitet i drift, vedlikehold og investeringer i nett og anlegg. Videre skal reguleringen sikre at nettselskapene ikke tar en urimelig monopolfortjeneste, samt at de kostnadsreduksjoner som realiseres også kommer kundene til gode.

For 2000 vil NVE videreføre innteksreguleringssystemet som ble innført fra og med 1997.

De viktigste elementene ved omlegging til inntektsrammer er nå fullført. NVE vil i 2000 videreføre arbeidet med å utforme et regelverk som sikrer at nettselskapene opprettholder en tilfredsstillende leveringskvalitet. Målet er at en innenfor dagens reguleringssystem skal gi netteiere økonomiske incentiver til investeringer og drift av nettet med en samfunnsøkonomisk optimal leveringskvalitet.

En prioritert oppgave for NVE i 2000 vil være arbeidet med å forberede overgangen til en ny reguleringsperiode fra 2002, jf. energimeldingen. En problemstilling som NVE utreder er hvorvidt inntektsrammene tar tilstrekkelig hensyn til re- og nyinvesteringer. Et viktig mål for utarbeidelsen av vilkårene for neste reguleringsperiode er å sikre best mulig samsvar mellom bedrifts- og samfunnsøkonomiske vurderinger av effektive investeringer. Inntektene skal over tid dekke kostnadene ved drift og avskrivning av nettet, samt gi en rimelig avkastning på invest-

ert kapital ved effektiv drift. Et viktig element i denne sammenhengen vil være internasjonale sammenligninger av kostnader og effektivitet, særlig for sentralnettet.

Det skal utøves en streng praksis ved fastsettelse av krav til effektivisering og ved fornyelsen av inntektsrammene. Inntektsrammene skal sammen med forskrifter om energiplanlegging i e-verk, bidra til en grundig og reell planlegging av alternativer til nettutbygging og motivere e-verkene til å gjennomføre tiltak hos sluttbrukerne.

Det legges til grunn at nettselskapene håndterer eventuelle kapasitetsproblemer i nettet gjennom effektive tiltak. Dette kan være tiltak som stimulerer forbrukere og produsenter til å bidra aktivt i reguleringen i tillegg til å investere i økt kapasitet. Inntektsrammereguleringen skal stimulere e-verkene til å vurdere alternative tiltak til investeringer i økt overføringskapasitet. Gjennomføring av effektive tiltak skal bidra til at nettselskapene oppnår en rimelig avkastning på investert kapital.

NVE skal vurdere problemstillinger vedrørende riktigere langsiktige signaler til produsenter og forbrukere i tariffingen, jf. energimeldingen. En geografisk differensiering av de faste leddene kan være aktuelt. Det er naturlig at spørsmålet først analyseres i forbindelse med tariffingen i sentralnettet. En geografisk differensiering av sentralnettstariffens faste ledd vil i forhold til i dag kunne gi lavere eller negative satser for sentralnettkunder som forårsaker mindre overføringsbehov i sentralnettet, og høyere satser for sentralnettkunder som forårsaker større overføringsbehov. Et viktig utgangspunkt for en eventuell differensiering av fastleddene må være at tariffene eventuelt kan gi bedre langsiktige signaler til forbrukere og produsenter av kraft, for eksempel ved lokalisering eller effektutvidelser/reduksjoner.

I den videre utviklingen av overføringstariffene og inntektsreguleringen, skal NVE vektlegge hensynet til effektiv bruk av nettet, effektive nettinvesteringer og akseptabel leveringskvalitet i alle deler av landet, jf. energimeldingen. Dette underbygger omleggingen av energiproduksjon og –forbruk.

Analyser og tekniske vurderinger av kraftsystemets utvikling på kort og lang sikt

NVE vil i 2000 foreta vurderinger i forhold til kraftsystemet i forbindelse med blant annet konsesjonsbehandling og andre konkrete saker. Vurderinger skal også gjøres med bakgrunn i en større oppmerksomhet mot sikkerhet i energiforsyningen.

Effektiv bruk av energi

I NVEs arbeide med å fremme effektiv energibruk på en miljøvennlig måte, er hovedvekten lagt på forbruksrettet informasjons- og opplæringsvirksomhet. Mesteparten av arbeidet utføres av NVEs operatører. NVE gir tilskudd til bedrifter som utvikler og vil introdusere energieffektive produkter på markedet. Videre gir NVE tilskudd for å øke bruk og produksjon av nye fornybare energikilder. Resultater og utformingen av de ulike ordningene for å fremme mer effektiv energibruk er nærmere omtalt under kap. 1825.

Mål og strategier

NVE skal arbeide for at energibrukerne får objektiv informasjon om hvordan de kan begrense sin energibruk og hvilke energieffektive løsninger de kan velge mellom. NVE skal videre bidra til at relevant informasjon og opplæring er tilgjengelig for viktige beslutningstakere og nøkkelmiljøer på energiområdet. NVE skal følge opp de signaler som er gitt i energimeldingen.

NVE skal videre arbeide for at energieffektive og miljøvennlige teknologier i økende grad blir tatt i bruk.

Høy sikkerhet og begrensede skader i og ved vassdrag

NVEs arbeid på dette området omfatter ulike tiltak for å verne liv, miljø og eiendom i og nær vassdragene mot skader. Slike tiltak er blant annet flomverk og elveforbygninger, tilsyn med dammer og andre vassdragsanlegg samt rehabilitering og ombygging av eldre dammer. Det arbeides også for å styrke beredskapen hos dameierne i kommuner og i redningsetater. NVE legger vekt på å arbeide videre med utvikling av egen flomberedskap og flomvarslingskapasitet. I tillegg prioriteres oppfølging av arealplaner og utarbeidelse av flomsonekart.

Resultatrapport

Videreutvikling og forbedring av flomvarslingssystemet har vært en hovedaktivitet gjennom hele 1998. Systemer for prognosetjenesten er forbedret. Dette har blant annet skjedd gjennom tettere integrasjon med avdelingens øvrige datasystemer for hydrologiske data. For å sikre mot driftsbrudd har det vært arbeidet med full dublering av datasystemer. Dubleringen vil være komplett i løpet av 1999.

Flomsonekartplanen ble sendt på høring til blant andre kommuner, fylkesmenn og regulanter. NVE

deltar i Geovekstsamarbeidet om utvikling av detaljerte digitale grunnkart.

For å høyne kvaliteten på NVEs egne planer vedrørende forbyggings- og sikringstiltak, er ny revidert håndbok i nytte-/kostnadsvurdering utarbeidet i 1998. Hensikten med håndboka er å oppnå lik behandling av samme type saker uavhengig av geografisk tilhørighet.

Den store vårflommen i 1997 har gjort at forbyggingsvirksomheten har hatt et høyt aktivitetsnivå, med hensyn til planlegging, saksbehandling og anleggsdrift. På grunn av tidkrevende planlegging og saksbehandling, vil en del av flomskadeprojektene først bli ferdigstilt i 1999. NVE har, foruten den rent sikringsmessige delen, vektlagt en miljømessig og terrengtilpasset utforming. Positiv tilbakemelding fra nærmiljøet og andre offentlige instanser tyder på at en har lykket med å integrere anleggene i det øvrige vassdragsmiljøet.

Arbeidet med bygging av ny dam i Ula ble ferdigstilt i 1998 som forutsatt. Endelig ferdigstillelse vil imidlertid skje i løpet av første halvår 99.

I samarbeid med fylkesmennenes beredskapsavdelinger blir kommunenes ansvar for flom- og rasdelen av ROS-arbeidet (risiko- og sårbarhetsanalyser) fulgt opp. Gjennom dette arbeidet blir forholdene lagt til rette for å opprette flere beredskapslagre av stein til erosjons- og flomsikringstiltak i eksisterende og nye steinbrudd.

NVE har fulgt det oppsatte programmet for revisjon av dameiernes internkontrollsystemer. Det er gjennomført inspeksjon av gjennomførte utbedringstiltak på damanlegg, samt kontroll og oppfølging i byggefasen.

Arbeidet med å utforme krav til sikkerhetsansvarlig for vassdragsanlegg er avsluttet. Kravene er utformet i samarbeid med vassdragsbransjen, og reviderte retningslinjer ble sendt ut i 1998.

Veiledningen for gjennomføring av dambruddsbølgeberegninger er evaluert i fire referansevassdrag. På bakgrunn av dette er veiledningen revidert. Arbeidet med dambruddsbølgeberegninger koordineres med arbeidet med flomsonekart.

For å informere overordnede redningsinstanser har NVE gjennomført et seminar om beredskapsplanlegging mot dambrudd og ekstremflommer. NVE har fulgt opp sine pålegg om beredskapsplaner gjennom kontakt med dameiere og andre impliserte parter. I tillegg har direktoratet deltatt som observatør i noen større beredskapsøvelser hos dameierne.

Mål og strategier

Tilfredsstillende forbyggings- og sikringstiltak

Det vil være nødvendig å sette inn en større innsats for å komme ajour med søknadsbehandling og gjennomføre en total opprydding i eldre anlegg som ikke er avsluttet regnskapsmessig. For å sikre en bedret oppfølging på vedlikeholdssiden er det nødvendig med økt informasjon til, og økt bevisstgjøring av, kommuner og eiere av vassdragsanlegg.

Behovet for sikrings- og miljőtiltak i vassdragene er fortsatt stor. Flommene i 1995 og 1997 har avdekket forsterkings- og utbedringsbehov på en rekke av de store flomverksanleggene.

Sikring av dammer og vassdragsanlegg

Det skal gjennomføres tilsyn og kontroll med planer og anlegg for å påse at internkontrollen som er pålagt dameierne fungerer. Det vil bli gjort en gjennomgang og revisjon av de beredskapsmessige kravene som stilles til dammer med hjemmel i energilovens kap. 8.

Tilfredsstillende kunnskap og informasjon om vassdragsikkerhet, damsikkerhet etc.

Det skal utføres dambruddsbølgeberegninger for regulerte vassdrag der skadepotensialet ved dambrudd er stort. Kompetansegodkjenningsordningen for eiere av vassdragsanlegg og selskaper som prosjekterer og revurderer vassdragsanlegg skal videreføres.

Samfunnet har tilstrekkelig beredskap mot unormale situasjoner i vassdrag

Formålet med prognosetjenesten og flomvarslingen er å bidra til at samfunnet har tilstrekkelig beredskap mot unormale situasjoner i vassdrag. Samarbeidet med meteorologisk institutt og regulanter står sentralt, både for å bedre datagrunnlaget og varslingsrutinene og for å forebygge mulige skadevirkninger av en flom eller annen kritisk vassdragsssituasjon. Formålet er å bedre kvaliteten på, og forståelsen av, prognosetjenesten og flomvarslingen.

Gjennom HYDRA-programmet og annen FoU økes nøyaktigheten i analyse- og prognoseverktøyet ved at relasjonene mellom inngrep og flom blir klarlagt.

NVEs beredskapsplan, koordinert i forhold til krisehåndteringskonseptet, skal implementeres. Det vil foregå en kontinuerlig styrking og vedlikehold av beredskapsrollen. I dette inngår også etablering av

ulike beredskapslagre rundt omkring i landet. Dette vil blant annet gjelde forbygningsanlegg.

Effektiv og økonomisk lønnsom drift innenfor vassdragsfaglige anleggsberedskap- og tilsynsoppgaver med høy kvalitet

Anleggsdelen av NVEs forbygningsvirksomhet er vurdert blant annet med utgangspunkt i en rapport fra en intern arbeidsgruppe i NVE. Arbeidsgruppen har gjennomgått utviklingen i anleggsvirksomheten i den siste treårsperioden og foretatt en vurdering av virksomhetens rammevilkår.

Evalueringen viser at statlig anleggsdrift på det til dels spesialiserte forbygningsområdet er konkurransedyktig både med tanke på pris og kvalitet. NVEs anleggsdrift vil derfor bli opprettholdt fordi det er viktig å beholde det praktiske elementet av fagtekniske årsaker og beredskapshensyn. Flommen på Østlandet i 1995 og senere krisepregede hendelser i vassdrag i andre deler av landet, har vist at det er god samfunnsøkonomi i å ha et desentralisert anleggskorps ute i distriktene. NVE vil fortsette å utnytte fleksibiliteten som ligger i kombinasjonen av egendrift og kjøp av entreprenørtjenester i markedet der dette av ulike årsaker er naturlig. Ordningen med egne anleggsheter opprettholdes for løpende effektivitetsskontroll.

Motstandsdyktig og driftssikker energiforsyning

NVE skal i henhold til energiloven samordne og følge opp beredskapsplanleggingen innen kraftforsyningen under beredskap og i krig. Beredskapen omfatter også tiltak mot skader som følge av naturgitte forhold og teknisk svikt i fredstid.

For nærmere redegjørelse knyttet til NVEs arbeid med å oppnå en motstandsdyktig og driftssikker energiforsyning, vises det til omtalen under programområde 05 Sivilt beredskap, kap. 1892 Kraftforsyningsberedskap.

Forskning og utvikling

Forskning og utvikling (FoU) er nødvendig for å utvikle NVEs forvaltningsmessige kompetanse. En nærmere omtale av NVEs FoU-aktivitet er gitt under kap. 1830 Energiforskning, post 21 Spesielle driftsutgifter.

Internasjonalt samarbeid

NVE yter konsulent- og rådgivningstjenester i samsvarende med samarbeidsavtalen med NORAD og UD. I tillegg bistår direktoratet OED i ulike internasjonale engasjement innen energi- og vassdragsspørsmål.

Arbeidet retter seg hovedsakelig mot u-land og internasjonale organisasjoner. Gjennom samarbeidet legges det vekt på å utarbeide et hensiktsmessig lovverk og å bygge opp et forvaltningsapparat innenfor energi- og vassdragssektoren. Dette skal danne grunnlaget for utbygging og drift av energisystemet i samarbeidslandene. Virksomheten bidrar også til å opprettholde og utvikle energi- og vannfaglig ekspertise i NVE.

Resultatrapport

Samarbeidsavtalen med NORAD omfatter arbeid direkte mot NORAD og institusjonsavtaler med departementer og direktorater i U-land. Arbeidsoppgavene overfor NORAD har i stor grad vært innrettet mot faglig rådgivning i forbindelse med initiering og oppfølging av prosjekter i U-land. En del av dette arbeidet var assistanse til mottakerland for kvalitetssikring av prosjektdokumenter og konsekvensanalyser for nye prosjekter. I tillegg har NVE tilrettelagt fem ulike bistandsprosjekter for konkurranse blant relevante firmaer. NVEs innsats bidro til at disse arbeidene ble rimeligere uten at det gikk ut over kvaliteten.

NVEs innsats innenfor institusjonsavtalene er rettet mot utbygging av energisystemer og støtte til vannforvaltning. Utarbeidelse av hensiktsmessig lovverk og administrativ oppbygging av relevante institusjoner i mottakerlandene står sentralt. Dette skal sikre landenes interesser vedrørende vannkraft, og samtidig stimulere til investeringer og bærekraftig utvikling.

Informasjon og samfunnskontakt

Satsing på informasjon og samfunnskontakt er av stor betydning for at NVE skal nå sine faglige mål og fungere effektivt som organisasjon. Derfor er informasjonsarbeidet betydelig styrket de siste årene. Viktige prioriteringer er å vise resultater av NVEs virksomhet, drive en mer aktiv profilering i forhold til viktige målgrupper, styrke informasjonsberedskapen gjennom bedre interninformasjon og opplæring og bevisst satsing på målrettede informasjonsverktøy.

Resultatrapport

NVE har utviklet en kommunikasjonspolitikk. Internettløsninger er blitt videre utbygd og benyttes som en av de viktigste kanalene for informasjon til omverdenen. Det er videre gjennomført mediekurs for lederne i NVE. Med dette har NVE fått en felles plattform for informasjonsarbeidet som skal bidra til at direktoratet opptrer samlet og enhetlig utad.

Budsjettforslag 2000**Post 01 Driftsutgifter**

Det foreslås en bevilgning på 188 mill. kroner under denne posten for 2000, en økning på 8,4 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett for 1999. Foruten lønn og ordinære driftsutgifter dekker bevilgningen blant annet utgifter til ulike typer utrednings- og utviklingsoppgaver samt konsulenttjenester. Foruten prisomregning og virkningen av lønnsoppgjøret for 1999, har økningen under denne posten sammenheng med

oppfølgingen av energimeldingen og arbeid med ny vannressurslov.

Forvaltningen stilles overfor nye utfordringer og problemstillinger gjennom den omlegging av energipolitikken Regjeringen legger opp til i energimeldingen. Dette krever et bredere beslutningsgrunnlag, ikke minst ved at energifaglige avgjørelser skal underbygge en ambisiøs miljøpolitikk. Ny kompetanseoppbygging er viktig og nødvendig for å sikre en effektiv, miljørettet energi- og vassdragsforvaltning, blant annet gjennom den konsesjonsbehandling NVE har ansvaret for.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Betegnelse	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	25 512	22 600	33 000
Flomsonekart	2 532	5 000	5 000
Sum post 21	28 044	27 600	38 000

Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet

Oppdrags- og samarbeidsvirksomheten under NVE budsjetteres til 33 mill. kroner i 2000, en økning på 10,4 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. Mesteparten av økningen kan tilskrives en økning i omfanget av institusjonelle oppdrag. Institusjonelle oppdrag er prosjekter som ikke er forankret i NORAD-avtalen, men som avtales direkte mellom NVE og en institusjon i det aktuelle oppdragsgiverlandet. Økningen vil i sin helhet dekkes av økte oppdragsinntekter, jf. kap. 4820, post 02. I tilknytning til oppdrags- og samarbeidsvirksomheten foreslås det at bevilgningen for 2000 kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 4820 Norges vassdrags- og energidirektoratet, post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet, jf. Forslag til vedtak III, nr. 3.

Flomsonekart

I 1999 ble det bevilget 5 mill. kroner til utarbeidelse av flomsonekart, jf. St.prp. nr. 1 (1997-98) Tillegg nr. 3. Dette arbeidet vil fortsette i 2000. Det foreslås derfor avsatt 5 mill. kroner til videreføring av arbeidet med flomsonekartlegging i budsjettet for 2000. Prosjektet er totalt kostnadsberegnet til 45 mill. kroner.

Post 30 Forbyggingsarbeider og oppryddingstiltak, kan overføres

Det foreslås bevilget 42 mill. kroner til forbyggingarbeider og oppryddingstiltak i 2000, en økning på 0,3 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett for 1999. I tillegg til flom- og erosjonssikringstiltak, vil en mindre del av bevilgningen under denne posten anvendes til tiltak i vassdrag der det er behov for opprydding og biotopjustering etter tidligere inngrep, og der det ikke er klart definert hvem som har oppryddingsansvaret. Videre vil en del av bevilgningen avsettes til istandsetting av eldre dammer der det på eiersiden ikke finnes nødvendige midler til slike tiltak.

Post 70 Tilskudd til lokale elforsyningsanlegg, kan overføres*Formål med ordningen*

Støtten går til drift og investeringer i lokal elforsyning for kunder som ikke er tilknyttet elektrisitetsnettet. Ordningen går tilbake til 1969. Stortinget vedtok da at det skulle stilles midler til disposisjon for husstander som er fast bosatt i utkantstrøk, og som ikke har eller vanskelig kan få tilført elektrisk kraft fra det ordinære el-nettet.

Støtteordningen lå opprinnelig under ordningen med ledningsstøtte som ble avvirket under budsjettforhandlingene i Stortinget i fjor. Det ble bevilget midler til videreføring av ordningen i revidert budsjett 1999, jf. Innst. S. nr. 236 (1998-99).

Tildelingskriterier

For nye bosettinger uten tilknytning til nettet, har det vært praktisert et krav om ervervsmessig begrunnelse for å motta støtte, i praksis jordbruk, reindrift eller drift av privat turisthytte. Støtten tildeles lokal el-forsyning som eksempelvis kan være dieselaggregater, solanlegg, vindmøller eller kombinasjoner av disse.

Resultatrapport

I 1998 er det registrert 100 fastboende husstander som ikke har energiforsyning fra det alminnelige ledningsnettet. 79 av disse mottar driftsstønning, hvorav 59 er helårsbosettinger og 20 er halvårsbosettinger. De øvrige 21 husstandene har en forsyning som er rimeligere i drift, for eksempel mikrokraftverk. Samlet utbetaling til driftsstøtte var omtrent 450000 kroner i 1998. Samlet utbetaling til investeringstilskudd var omtrent 1,5 mill. kroner i 1998.

Budsjettforslag

Det foreslås en bevilgning på 1 mill. kroner til lokale elforsyningsanlegg i budsjettet for 2000.

Post 73 Tilskudd til utjevning av overførings-tariffer, kan overføres

Formål med ordningen

Regjeringen varslet i energimeldingen at forskjellene i overføringstariffer på landsbasis som følge av naturgitte forhold bør reduseres. Departementet vurderer en ordning som direkte reduserer overføringstariffene for sluttforbrukere tilknyttet distribusjonsnettet i områder av landet med høyest overføringskostnader.

Gjennomsnittlig overføringstariff for en husholdningskunde med et forbruk på 20000 kWh i året var pr. 1 januar 1999 23,2 øre/kWh inklusiv merverdiavgift. Laveste overføringstariff var 16,3 øre/kWh mens den høyeste var 37,5 øre/kWh.

Fra 1938 fram til 1998 er det gitt tilskudd til investeringer i ledningsnett over statsbudsjettet. Ordningen er blitt redusert de siste årene. Det ble ikke avsatt midler i 1999, med unntak av en bevilgning for å dekke gitte tilsagn fra tidligere år, jf. Innst. S. nr. 236 (1998-99). Departementet har evaluert ordningen i forhold til kravene nedfelt i økonomireglementet for staten. Tilskuddsordningen var ikke tilstrekkelig effektiv og målrettet når det gjaldt å bidra til reduks-

jon av overføringstariffene i områder hvor disse er høye.

Det foreslås i stedet en utjevningsordning som skal erstatte den tidligere ordningen med tilskudd til investeringer i ledningsnettet. Det er foreslått at ordningen trer i kraft 1. januar 2000. Det generelle regelverket for nettvirksomhet ivaretar hensynet til effektiv nettdrift og leveringskvalitet i alle deler av nettet.

Tildelingskriterier

Ordningen skal direkte redusere overføringstariffene for sluttforbrukere tilknyttet distribusjonsnett i områder av landet med høye overføringskostnader.

Ordningen tar utgangspunkt i distribusjonsverkenes årlige inntektsramme fastsatt av Norges vassdrags- og energidirektorat. Inntektsrammen gjenspeiler kostnadsforholdene i leveringsområdet, blant annet som følge av topografi, klima og bosetting. Tildelingskriteriet vil være gjennomsnittlig nettkostnad pr. kWh for uttak i hvert område. Det betyr at andre inntekter enn fra sluttforbrukere trekkes fra den fastsatte inntektsrammen.

Det vil bli bestemt en terskelverdi for uttakskostnader som gir grunnlag for støtte. Terskelverdien beregnes ut fra samlet bevilgning. Midlene fordeles slik at hvert distribusjonsverk mottar 2/3 av differansen mellom terskelverdien og nettkostnadene for uttak. På grunn av administrative kostnader og svært lave utbetalinger, vil sluttforbrukere i områder som skulle motta mindre enn 1 øre/kWh i støtte ikke omfattes av ordningen.

Olje- og energidepartementet vil i samarbeid med Norges vassdrags- og energidirektorat utarbeide nærmere detaljer knyttet til ordningen.

Oppfølgingskriterier

NVE er ansvarlig for tildeling av midler til det enkelte distribusjonsverk, og for oppfølgingen av ordningen. Ordningen skal administreres lokalt av distribusjonsverkene gjennom tariffingen.

Budsjettforslag 2000

Regjeringen ønsker å styrke tiltak som bidrar til å redusere avstandsulempen for distriktene. Det foreslås 10 mill. kroner til en utjevningsordning for tariffene til sluttforbrukere. Foreløpige beregninger antyder at om lag 10 distribusjonsverk med til sammen om lag 23 000 sluttforbrukere vil omfattes av ordningen.

Kap. 4820 Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 1820)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag 2000
		1998	Vedtatt budsjett 1999	
01	Gebyr- og avgiftsinntekter	9 263	11 600	12 000
02	Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	25 571	22 600	33 000
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	364		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 724		
17	Refusjon lærlinger	31		
50	Refusjoner	9 886		
Sum kap. 4820		46 839	34 200	45 000

Post 01 Gebyr og avgiftsinntekter

Posten omfatter avgifter fra damtilsyn, natur- og miljøverntilsyn og kraftverksberedskap. Gebyrinntektene dekker 80 pst. av utgiftene ved driften av tilsynsvirksomheten i NVE. Posten omfatter også gebyrinntekter knyttet til kontroll med overholdelse av konsesjonsbetingelsen vedrørende utenlandshandelen med kraft. Det budsjetteres med gebyr- og avgiftsinntekter på til sammen 12 mill. kroner i 2000.

Post 02 Oppdrags og samarbeidsinntekter

Det budsjetteres med 33 mill. kroner i inntekter under oppdrags- og samarbeidsvirksomhet i 1999. Inntektene dekker lønnskostnader og andre utgifter knyttet til hydrologisk oppdragsvirksomhet, institusjonelle oppdrag og samarbeidsavtalen med NORAD, jf. kap. 1820, post 21.

Kap. 1825 Omlegging av energibruk og energiproduksjon

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag 2000
		1998	Vedtatt budsjett 1999	
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	35 134	57 000	58 000
61	Tilskudd til enøk-tiltak i kommunale og fylkeskommunale bygg, <i>kan overføres</i>	4 667		
70	Tilskudd til enøk-tiltak i statlige bygg, <i>kan overføres</i>	3 980		
72	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	56 567	190 000	295 000
73	Produksjonsstøtte til vindkraft		1 500	2 000
Sum kap. 1825		100 348	248 500	355 000

Vedrørende 1999

Ved Stortingets vedtak av 18 juni 1999 ble post 21 økt med 6 mill. kroner. Videre ble post 72 redusert med totalt 76 mill. kroner, jf. St.prp. nr 67 og Innst. S. nr. 236 (1998-99).

Midlene under kap. 1825 er fordelt på administrative tiltak og operatørvirksomhet (post 21) og direkte

tilskudd tilknyttet energiproduksjon og forbruk (post 72 og 73). Administrasjonskostnader internt i NVE knyttet til de produksjonsrettede tiltakene dekkes over kap. 1820 post 01. NVE forvalter de ulike tiltakene under kap. 1825 på vegne av Olje- og energidepartementet.

Tabell 5.2 De viktigste ordningene under kap. 1825:

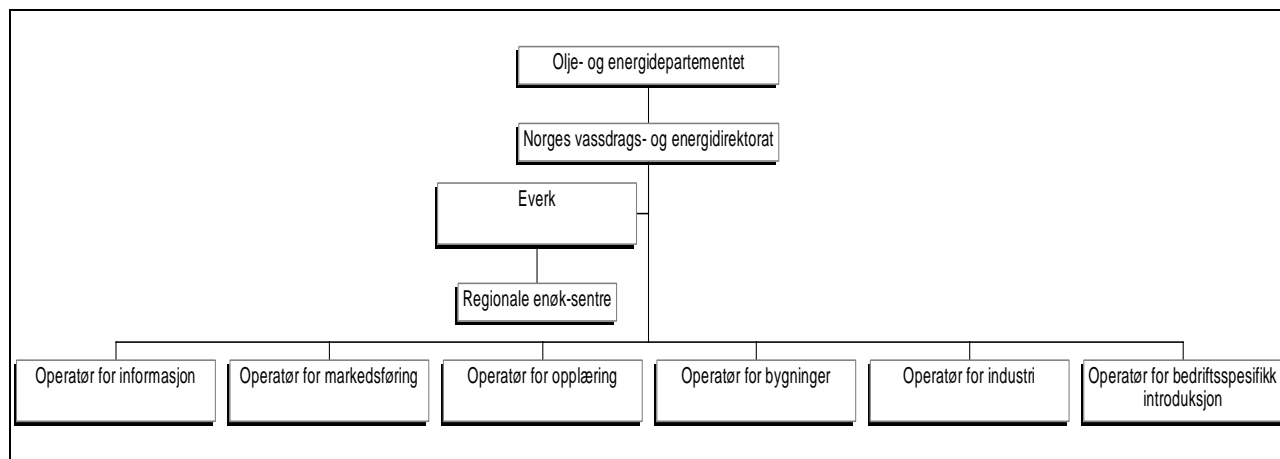
Forbruksrettede tiltak	Produksjonsrettede tiltak
Formål: <i>Begrense energibruken gjennom mer effektiv bruk av energi</i>	Formål: <i>Fremme økt produksjon og bruk av ny fornybar energi</i>
Informasjon og opplæring Effektiv bruk av energi i industrien Effektiv bruk av energi i bygningssektoren (byggningsnettverket) Bedriftsspesifikk introduksjon (BSI) Introduksjon av naturgass Investeringsstøtte til ønk i husholdningene	Investeringsstøtte til varmeanlegg Investeringsstøtte til vindkraft Produksjonsstøtte til vindkraft

Forbruksrettede tiltak

Virkemidlene i Regjeringens politikk for omlegging av energibruken er rettet inn mot informasjon og kunnskapsoppbygging kombinert med ulike tilskuddsordninger, og skal på sikt føre til at konkrete ønk-tiltak realiseres. Regjeringen fokuserer i energimeldingen spesielt på energibruken i bygninger

og industri. I tillegg vektlegges kommunenes rolle i energisektoren.

Den praktiske gjennomføringen av de ulike forbruksrettede tiltakene er i hovedsak overlatt til operatører på tre års kontrakter.

Figur 5.1 Organisering av arbeidet med omlegging av energibruken

Kilde: NVE

Informasjon og opplæring

Mangel på kunnskap og kompetanse er fortsatt en av de viktigste hindringene for at mange ikke bruker energien på en effektiv og økonomisk måte. Informasjons- og opplæringsvirksomheten skal gjøre ulike energibrukere oppmerksomme på de muligheter som finnes for å bedre energibruken.

NVEs nyhetsbrev "Enøk-forum" kom i 1998 ut med fire nummer. 13 000 abonnenter mottar bladet. I 1998 ble det til sammen distribuert 183 000 eksemplarer av brosjyrer og informasjonsmateriell om ønk. Det ble også gjennomført en informasjonsturne

i Trøndelag, der det offentlige ønk-apparatet og ønk-arbeidet ble presentert gjennom seminarer og utstillinger.

NVEs opplæringsoperatør arrangerte i 1998 172 kurs rettet mot driftspersonell og annet nøkkelpersonell, hvorav 108 i samarbeid med ett eller flere regionale ønk-sentre. Det er utviklet ni nye kurs i 1998. Kursoperatøren gjennomfører også opplæringsprosjekter i skolen.

En utvalgsundersøkelse blant deltakerene indikerer at det som følge av kursdeltakelse oppnås konk-

rete resultater i form av reduserte energiutgifter. 79 prosent av deltakerene hadde gjennomført enøk-tiltak. Av de som hadde gjennomført tiltak svarte 71 prosent at tiltakene var et resultat av kunnskaper de hadde tilegnet seg gjennom enøk-kurset.

Selve driften av kursene er selvfinansierende. Midlene over post 21 dekker administrasjonskostnader og videreutvikling av kursene.

Målet med kampanje- og markedsføringsaktivitetene er å gi befolkningen kunnskap og holdninger om effektiv energibruk. Dette skal føre til vilje og evne til å sette krav både til seg selv, teknologi og leverandører. På kampanjesiden har det i 1998 vært økende interesse for Enøk-sjekken, Enøk-telefonen og Enøk-kurs for huseiere. De regionale enøk-sentrene har vært aktivt med i utformingen, gjennomføringen og oppfølgingen av disse aktivitetene. I 1998 ble det gjennomført en vinterkampanje i samarbeid med enøksentrene.

Det er innført en ny type strømgning som gir forbrukerne bedre oversikt over utviklingen i eget strømforbruk. NVE har i 1999 utviklet informasjon som skal bidra til at forbrukerne utnytter den økte kunnskapen til å gjennomføre konkrete energibesparende tiltak.

Det ble i 1998 brukt om lag 29 mill. kroner på ulike typer informasjons- og opplæringsvirksomhet. NVE bruker om lag 25 mill. kroner på denne virksomheten i 1999. Antall kampanjer er redusert i forhold til foregående år, mens det i større grad enn tidligere er brukt midler på informasjonsvirksomhet i samarbeid med de regionale sentrene.

Effektiv energibruk i industrien

Økt fokus på effektiv og miljøvennlig energiproduksjon og -bruk stiller nye krav til hvordan industrien bruker sine energiressurser. For å øke bedriftenes forutsetninger for å gjennomføre forbedringer, ble det i 1998 etablert et bransjenettverk for industrien. Bedriftene som deltar i nettverket representerer om lag 44 pst. (35 TWh) av stasjonær energibruk i norsk industri. Det er i dag 600 medlemsbedrifter, fordelt på 13 bransjer. Gjennom medlemsskapet i nettverket får bedriftene blant annet tilbud om:

- faglig og økonomisk støtte til å gjennomføre energianalyser
- informasjon om energiforbedringstiltak
- deltakelse på fagseminarer, kurs og utveksling av erfaringer med andre bedrifter
- sammenligning av eget energibruk med bedrifter i tilsvarende bransjer.

I løpet av 1998 ble det gjennomført 112 energianalyser i medlemsbedriftene. Det ble gitt støtte til etab-

lering av energioppfølgingssystem i 32 bedrifter. Et energioppfølgingssystem er en metode for å følge energistrømmen i bedriften. Dette hjelper ledelsen til å fatte bedre energibeslutninger. I løpet av året ble det avholdt 11 bransjetreff med til sammen 361 deltakere hvor energifaglige tema ble belyst med utgangspunkt i prioriteringer gjort av bransjene. Undersøkelser tyder på at de bedriftene i nettverket som har etablert energiledelse har redusert energibruken med 5 pst. i forhold til andre bedrifter i nettverket. Bransjenettverket utga i 1998 "Håndbok i energiledelse". Interessen for publikasjonen er betydelig, også fra bedrifter som ikke er medlemmer.

På grunnlag av innsamlede energi- og produksjonsdata fra nettverket kan spesifikk energibruk for de enkelte bransjer kartlegges. Tall for perioden 1995 til 1998 viser at energibruken pr. produsert enhet ble redusert i bransjene vaskeri, trelast, sildemel, støperi, fiskeforedling, bakeri, aluminium og meieri. Energibruken er uendret i bransjene mekanisk og treforedling, mens den er økt litt i kjøttbransjen. Både endret kapasitetsutnyttelse og omlegging av produktsammensetning kan påvirke utviklingen i energiforbruket i vesentlig grad.

En markedsundersøkelse gjennomført av MMI viser at 60 pst. av bedriftene i nettverket i løpet av de siste to årene har finansiert egne enøk-tiltak. Av disse sier 79 pst. at tiltakene har vært meget eller ganske lønnsomme.

NVE har et pilotprosjekt med avtale-enøk i tre større bedrifter. Prosjektet omfatter en grundig gjennomgang av energibruken i bedriftene. Formålet er å avdekke lønnsomme energieffektive løsninger. Pilotprosjektet vil bli evaluert i løpet av 1999.

I 1998 har NVE bruk om lag 18 mill. kroner for å bidra til en effektivisering av energibruken i industrien. Nivået opprettholdes i 1999. Ordningen evalueres i 1999.

Effektiv bruk av energi i bygningssektoren

Bygningssektoren er en av sektorene hvor veksten i energibruken har vært stor de siste årene. Energi til drift av bygninger utgjør i dag om lag 76 TWh, eller drøyt 40 pst. av landets energiforbruk. Arbeidet med enøk i bygninger har nettverksorganisering som et sentralt virkemiddel, og har klare paralleller med industrioperatørens virksomhet.

Målgruppen for arbeidet er byggforvaltere i privat og offentlig sektor i tillegg til andre sentrale aktører innenfor byggenæringen. Bygningsnettverket har som formål å øke bevisstheten og handlingskompetansen omkring effektiv bruk av energi hos disse gruppene. Bygningsnettverket har bare vært i drift i to år.

Deltakelse i bygningsnettverket betinger søknad til NVE. Deltakerne forplikter seg til å gjennomføre visse aktiviteter mot at NVE yter støtte. NVE dekker maksimalt 50 pst. av kostnadene. Aktiviteter det her er tale om kan være:

- etablering av en energibruksplan for hele bygningsmassen
- etablering av energioppfølgingssystem
- gjennomføring av enøk-analyser
- rådgivning (prosjektering og mindre utredninger til prioriterte tiltak i enøk-plan og analyser)
- informasjon og opplæring
- rapportering av energibrukstall til Statistisk sentralbyrå.

Det kan innenfor en nettverksprosess gis støtte til utviklingsprosjekter og forsøksbygging.

Målinger av energibruken før og etter nettverksprosess, viser en nedgang på mellom 7 og 10 pst. Kunnskap tilegnet gjennom nettverket og aktiv energiledelse i bygninger synes å være viktige forklaringer på energibesparelsen.

Det er pr. mai 1999 etablert 47 nettverksgrupper, hvorav 27 kommunale og fylkeskommunale, 9 statlige og 11 private. Gjennom disse gruppene blir nær 900 ulike bygg brakt inn i bygningsnettverket. Totalt er nå 80 kommuner med i bygningsnettverket. Kommuner som er medlemmer av nettverket kan vise til konkrete oppnådde energibesparelser. Dette har ført til en økende interesse fra kommunal sektor om deltakelse.

NVE har i 1999 utarbeidet en veileder i kommunalt energiarbeid. Formålet er å fremme en effektiv energiforsyning, og å styrke kommunens eget energiarbeid i forbindelse med arealplanlegging, i byggesaksbehandling og drift av egne bygninger. Veilederen sammenfatter viktige regler på området, legger til rette viktig faktagrunnlag og angir viktige tiltaks- og planleggingsområder.

NVE deltar i prosjektet "Øko-bygg". Prosjektet er et utviklingsprogram for eiendoms-, bygg- og anleggsbransjen. Gjennom informasjon, veiledning og tilskudd skal programmet fremme bruken av miljøeffektiv teknologi, herunder mer effektiv og fleksibel energibruk. Prosjektet ble startet i 1998. Det finansieres av bransjen og myndighetene representert ved Kommunal og regionaldepartementet, Miljøverndepartementet/Statens forurensningstilsyn, Arbeids- og administrasjonsdepartementet/Statsbygg og OED/NVE.

I 1998 har NVE brukt om lag 20 mill. kroner for å bidra til en effektivisering av energibruken i bygninger. Aktivitetsnivået i bygningsnettverket opprettholdes i 1999. Den økte satsingen på kommunene og et økt engasjement i øko-bygg, innebærer at NVE

samlet har satt av 30 mill. kroner til bygningssektoren i 1999. I tillegg kommer enøk i husholdninger, jf. omtalen nedenfor.

Bedriftsspesifikk introduksjon (BSI)

BSI-ordningen skal bidra til å styrke norske produsenters muligheter til å nå ut med salg av sine produkter på det norske markedet. Dette skal skje gjennom økonomisk støtte til introduksjon av energieffektiv- og ny fornybar energiteknologi. Målet er at ny teknologi med betydelig markedspotensiale skal gjøres tilgjengelig for aktuelle brukere.

Støtteordningen er primært rettet mot markedsintroduksjon av tilnærmet ferdig utviklede produkter og tjenester med lav teknologisk og produksjonsmessig risiko. Markedsrisikoen kan imidlertid være betydelig. Ordningen ble etablert i 1994.

NVE vil også vurdere andre metoder for teknologiintroduksjon, blant annet på bakgrunn av en evaluering av de erfaringer som er gjort internasjonalt.

Eksempler på nye energiteknologier som har fått støtte gjennom BSI-ordningen i 1997 og 1998 er energieffektive anlegg for røykgassrensing, anlegg for avfallsforbrenning, introduksjon av miljøriktige og energibesparende ventilasjonsfilter og ulike energistyringssystemer. I 1998 fikk 25 av 32 prosjektsøknader støtte, og om lag 10 mill. kroner ble benyttet til denne ordningen. NVE bruker om lag 12 mill. kroner på BSI-ordningen i 1999.

Tildelingskriterier

Det kan gis støtte til markedsundersøkelser, markedsføringstiltak, demonstrasjons- og referanseanlegg, produkttesting og produktutvikling (ikke FoU). Tilskuddet kan maksimalt dekke 50 pst. av prosjektets kostnader. Midlene skal ha en utløsende effekt, og prosjektet skal bidra til nyskaping.

Oppfølgingskriterier

Prosjektene blir fulgt opp av operatøren gjennom kvartalsvise fremdrifts- og regnskapsrapporter fra bedriftene som mottar tilskudd. Operatøren rapporterer til NVE. De siste 10 prosentene av et tilskudd blir først utbetalt når sluttrapport og revisorattestert regnskap for prosjektet foreligger.

Introduksjon av naturgass

Formålet med ordningen er å øke bruken av naturgass i Norge på en energieffektiv måte. Dette skal skje gjennom å fremme kunnskap om og introdusere

teknologi for gassanvendelse. Ordningen skal også stimulere utviklingen av norske teknologi- og utstyrsleverandører. NVE vil vurdere å støtte prosjekter der naturgass utnyttes i kombinasjon med andre energibærere og teknologier.

Det ble i 1998 gitt tilskudd til 12 av 16 prosjektsøknader, blant annet til et kogenereringsanlegg og til et forprosjekt i forbindelse med distribusjon av naturgass. I 1998 ble det brukt 6 mill. kroner til introduksjon av gass. Beløpet i 1999 er på tilsvarende nivå.

Bruken av naturgass til stasjonære formål har en grenseflate mot transportsektoren, og sektorene bør så langt som mulig utnytte et felles distribusjonssystem for gassen. NVE vil også ta initiativ til samarbeid med andre forvaltningsorganer, FoU-institusjoner og næringslivet for øvrig, på områder der hensynet til næringsutvikling gjør det naturlig.

Tildelingskriterier

Det kan gis støtte til informasjon og kunnskapsoppbygging, forprosjekter og markedsundersøkelser, og til prosjekter som konkret bidrar til at naturgass blir tatt i bruk. For øvrig følges i hovedsak den praksis som ligger til grunn for BSI-ordningen.

Oppfølgingskriterier

Som for BSI-ordningen.

Investeringsstøtte til enøk i husholdningene

I energimeldingen legges det vekt på at omleggingen av energiforbruket må skje på en måte som er akseptabel for velferden. For å gi omleggingen en sosial profil er det satt i gang et arbeid for å utvikle konkrete

tiltak som kan redusere energiforbruket i den delen av bygningsmassen hvor evnen til å finansiere omfattende tiltak er mindre. Det er innledet et samarbeid med Husbanken om dette. Et pilotprosjekt startes opp i 1999.

Tildelingskriterier

Mottakerne av støtte vil være pensjonister eller barnefamilier som oppfyller kriteriene under Husbankens bostøtteordning. Boligen må være bygget før 1980. Vurderingen av støtteberettigelse vil ta utgangspunkt i en enøk-sjekk av boligen. NVE vil utarbeide nærmere kriterier for ordningen.

Oppfølgingskriterier

NVE vil utarbeide rutiner for oppfølging og rapportering av resultater og måloppnåelse. Effekten av tiltaket kan måles ved å sammenligne forbruket før og etter at tiltak er satt i verk.

Normer og standarder

Normative tiltak skal bidra til å forme rammebetingelser for hvordan markedet forholder seg til enøk og energieffektivisering. Ett viktig felt i denne sammenheng er oppfølging og implementering av gjennomføringsdirektiver for produktgrupper innen Energimerkeordningen, herunder oppfølging av kontrollordningen som er etablert i denne forbindelse.

I løpet av 1998 har de regionale enøk-sentrene utført markedskontroll av 200 forhandlere. Fra og med 1999 omfatter markedskontrollen også opplæring av forhandlerne.

Boks 5.1 Lovverket og enøkpolitikken

Energiloven er et viktig grunnlag for myndighetenes enøkvirksomhet, både organisatorisk og økonomisk. Energilovens § 3.4 pkt 5 gir hjemmel til å fastsette vilkår om energiøkonomisering i energiverkenes områdekonsesjoner, se egen boks for lovpålagt enøk. Videre gir Energiloven NVE mulighet til å pålegge områdekonsesjonærene å delta i energiplanleggingsprosjekter i konsesjonsområdet.

Plan- og bygningsloven er også et styringsverktøy for å påvirke energibruken. Loven regulerer en rekke forhold knyttet til arealplanlegging og bygninger. Den delen av loven som berører arealplanlegging, eller by- og tettstedsutvikling, forvaltes av Miljøverndepartementet. Den delen av loven som berører bygninger, eller industrianlegg, blir forvaltet av Kommunal- og regionaldepartementet.

Planlovutvalget ble nedsatt 23. oktober 1998. Utvalg skal bl.a se nærmere på hvordan plan- og bygningsloven kan bidra til å fremme sterkere grad av energiplanlegging som en del av den samlede ressursplanleggingen regionalt og lokalt. Det skal ha en funksjonstid på fire år og avlevere to delinnstillinger, den første i 2000.

Teknisk forskrift til plan- og bygningsloven regulerer i utgangspunktet krav til isolasjon og ventilasjon i nye bygninger, men også vesentlige endringer og vesentlige reparasjoner i eksisterende bygg. Forskriftene på byggesiden ble sist endret 1. juli 1997, med strengere krav til eksisterende bygg som ikke er under ombygging. OED vil i løpet av høsten 1999 sette ned et utvalg som skal vurdere tiltak for strengere krav til bruk av energi i alle typer bygninger. Utvalget skal også vurdere krav om vannbåren varme, samt Energiutvalgets forslag om å utarbeide energisertifikater for bygninger.

Boks 5.2 Lovpålagt enøk

Områdekonsesjonær (energiverk) med konsesjon tildelt etter 1991, er i henhold til energiloven og lovens forskrifter pålagt et særskilt ansvar for å medvirke til effektiv utnyttelse av energiresursene gjennom nøytral informasjon og veiledning om enøk overfor energibrukerne. Det er denne virksomheten som omtales som lovpålagt enøk.

Energiverkene kan dekke utgiftene til lovpålagt enøk gjennom et påslag i overføringstariffen på 0,2 øre/kWh. E-verket kan i tillegg ta ut 0,1 øre ekstra for å finansiere felles enøk-prosjekter som koordineres av NVE i samarbeid med de regionale enøksentrene. Mange e-verk benytter de regionale enøk-sentrene til å utføre enøk-arbeidet. I dag er det etablert enøk-sentre i alle landets fylker. Til sammen ble det i 1998 brukt om lag 140 mill. kroner.

Innholdet i den lovpålagte enøk-virksomheten er forskjellig fra fylke til fylke, men omfatter normalt undervisning av skoleklasser, individuelle energianalyser av husholdninger og næringsbygg, kurs og veiledning i energioppfølging, utarbeidelse og distribusjon av informasjon m.v.

Ordningen med lovpålagt enøk er et supplement til NVEs forbruksrettede tiltak under kap. 1825.

Produksjonsrettede tiltak

Formålet med de ulike tilskuddsordningene er å øke produksjonen av ny fornybar energi som miljøvennlig varme- og vindkraft. Lav lønnsomhet er den viktigste barrieren for økt utnyttelse av de nye fornybare energikildene. Direkte tilskudd i form av investeringsstøtte eller produksjonsstøtte bedrer lønnsomheten for produsentene.

Det er en felles støtteordning for utnyttelse av bioenergi (inkl. avfallsforbrenning), varmepumper, solvarme og spillvarme. Når det gjelder vindkraft er det i startfasen nødvendig med en egen tilskuddsordning for å bygge opp næringsrettet kompetanse. NVE forvalter ordningene og behandler søknadene om investeringsstøtte til varme- og vindkraftanlegg samt produksjonsstøtte til vindkraft.

Flere store prosjekter som får investeringsstøtte under denne ordningen, har en byggetid som strekker seg utover de to årene bevilgningen kan overføres. Dette gjelder blant annet fjernvarmeprosjektet i Kristiansand. Departementet vil eventuelt komme tilbake til Stortinget dersom dette forholdet skaper problemer for igangsetting og fremdrift i slike prosjekter.

Investeringsstøtte til varmeanlegg

Investeringsstøtte blir gitt til anlegg for uttak, produksjon og distribusjon av varme fra bioenergi, solenergi, geovarme, spillvarme og varmepumper. Anlegg for produksjon av biobrensel og samproduksjon av elektrisitet og varme (kogenereringsanlegg) kan også støttes.

Varmeanleggsordningen er utformet slik at tilskuddsrammen skal utløse størst mulig mengde nyttbar energi. Hvilken teknologi som vil være best egnet i det enkelte tilfelle, vil avhenge av lokale produksjonsmuligheter og omsetningsforhold. For å sikre at de beste prosjektene får støtte er det derfor etablert en felles ordning for de ulike teknologiene.

Transportkostnadene for varme er høye sammenlignet med kostnadene for distribusjon av elektrisitet. Det er derfor viktig å legge forholdene til rette for lokal anvendelse av varmen slik at transportkostnadene blir lavest mulig. Ordningen skal bidra til utvikling av lokale markeder og infrastruktur for varme, blant annet utbygging av fjern- og nærvarmenett.

Ordningen med investeringsstøtte til varmeanlegg ble innført i 1997. Fra å være en ren støtteordning for bioenergianlegg, omfatter ordningen nå ulike teknologier for produksjon og distribusjon av miljøvennlig varme. Økt fokus på høyest mulig energiutbytte per støttekrone gjør at særlig større prosjekter innen industri, yrkesbygg og flerbolighus får støtte. En del av støtten går til kommunale og private energi- og varmeselskaper. Effektive små prosjekter får også støtte.

Bevilgningene til varmeanleggsordningen er mer en fordoblet fra 1997 til 1999. Tabellen nedenfor viser forventet varmeproduksjon og forventet produksjon av videreforedlet biobrensel (pellets, briketter mv) som kan utløses av ordningen. Noe av varmeproduksjonen vil kunne skje i anlegg hvor både forbrenningsanlegget og brenselet er støttet gjennom ordningen.

Tabell 5.3 Forventet varmeproduksjon og produksjon av videreforedlet biobrensel (pellets, briketter mv):

	1997	1998
Tilsagn om støtte	35 mill. kroner	85 mill. kroner
Varmeproduksjon	300 GWh/år	574 GWh/år
Produksjon av foredlet bio-brensel	110 GWh/år	174 GWh/år
Antall prosjekter	30	57

I løpet av de tre årene som ordningen har eksistert er antallet søknader mer enn fordoblet, fra 99 søknader i 1997 til 230 søknader i 1999. Økningen i antallet veldokumenterte og gode søknader har ført til skjerpet konkurranse om midlene. Det er stor variasjon i type prosjekter, både når det gjelder teknologi og størrelse.

Blant de 122 prosjektene som søkte i 1998, fikk 57 tilsagn om støtte. Støtten ble gitt til 35 anlegg for bruk av bioenergi, 4 foredlingsanlegg for bioenergi, 12 varmepumpeanlegg og 6 spillvarmeanlegg. De samlede investeringene knyttet til anleggene er anslått til 485 mill. kroner.

I 1998 brukte NVE 85 mill. kroner til varmeanleggsordningen og det er satt av om lag 75 mill. kroner i 1999.

Tildelingskriterier

Valg av teknisk løsning, herunder valg av energikilde, skal begrunnes i søknaden. Investering- og driftskostnader, finansieringsplan og intensjonsavtaler for kjøp og salg av brensel og varme skal dokumenteres. De viktigste kriteriene for tildeling av støtte er at mengden varme, biobrensel eller elektrisitet produsert pr. støttekrone skal være høyest mulig, og at prosjektet skal føre til varig produksjon av varme, biobrensel eller elektrisitet. Støtten skal være utløsende for prosjektet, det vil si at prosjekter som ville blitt realisert uten støtte, ikke kan regne med å falle inn under ordningen. Søknernes evne til å gjennomføre prosjektet innen de rammer som settes blir vurdert. Det blir i tillegg lagt vekt på å utvikle markeder for brensel og utbygging av infrastruktur for vannbåren varme.

Fjern- og nærvarmenett med en effekt på 10MW og over, er i følge energiloven konsesjonspliktig. Sluttbehandling av søknad og utbetaling av støtte skjer etter at konsesjon er gitt.

Oppfølgingskriterier

Utbetaling av midler skjer etterskuddsvis i forhold til foretatte investeringer. NVE ber jevnlig om rapporter som viser fremdriften i det enkelte prosjekt. NVE

holder tilbake midler inntil en sluttrapport foreligger. Sluttrapporten skal inneholde en teknisk beskrivelse av anlegget og et revidert prosjektregnskap. I tillegg skal installert effekt og energileveranser kvantifiseres, og valg av leverandør og teknisk løsning begrunnes. For videre oppfølging sikrer NVE seg innsyn i driften av anleggene etter oppstart. Anleggene skal stilles til disposisjon som referanseanlegg dersom det er ønskelig.

Investeringstøtte til vindkraftanlegg

Vindkraft gir den mest lønnsomme elproduksjonen fra de nye fornybare energikildene. Det er imidlertid fortsatt nødvendig med offentlig støtte for å gjøre anleggene lønnsomme. Det viktigste virkemidlet for å stimulere vindkraftutbyggingen er investeringstøtten. Sammen med produksjonstøtte, fritak for investeringsavgift og en gunstig utvikling i utbyggingskostnadene, er det lagt et grunnlag for økt utbygging av vindkraft i Norge. Gjennom ordningen kan det også gis støtte til ulike prosjekter som legger til rette for økt bruk av vindenergi.

Investeringstøtte til vindkraftanlegg forutsetter at anleggene er gitt konsesjon. Konsesjonsbehandling etter energiloven krever en utredning av prosjektets konsekvenser. I tillegg stiller plan- og bygningsloven under visse betingelser krav om melding og konsekvensutredning. NVE er myndighet for behandling av anlegg etter disse forskriftene.

Det ble i 1998 gitt investeringstøtte til ett vindkraftprosjekt, beliggende på Lindesnes, bestående av 5 stk. 750 kW turbiner med forventet årsproduksjon på 12 GWh. Videre ble det gitt støtte til 7 prosjekter knyttet til økt bruk av vindenergi.

I 1998 brukte NVE om lag 9 mill. kroner på denne ordningen. For 1999 er det satt av inntil 35 mill. kroner til vindkraftprosjekter.

Tildelingskriterier

Prosjektene som får støtte skal resultere i varig elektrisitetsproduksjon basert på vindkraft. Støtten skal være utløsende for at prosjektet blir gjennomført.

Prosjekter som gir høyest energiproduksjon per støttekroner blir prioritert.

Det kan gis en investeringsstøtte på opptil 25 pst. av godkjente kostnader, oppad avgrenset til 8000 kr/kWh. Anlegget må bestå av et aggregat med en installert effekt høyere enn 500 kW bygd ut i sammenheng med andre vindmøller som samlet representerer en installert effekt på mer enn 1500 kW. En slik nedre effektgrense er nødvendig for å stimulere til installasjon av effektive vindkraftanlegg som legger beslag på minst mulig areal og skjer på avgrensede områder.

Oppfølgingskriterier

Oppfølgingskriteriene er de samme som for investeringsstøtten til varmeanlegg.

Produksjonsstøtte til vindkraft

Ordningen med produksjonsstøtte til vindkraftverk tilsvarende halv elektrisitetsavgift ble innført 1. januar 1999. NVE står for den praktiske gjennomføringen av ordningen, og utarbeider retningslinjer for måling, avregning og utbetaling.

Produksjonsstøtten gjelder for aggregater med en installert effekt høyere enn 500 kW bygd ut i sammenheng med andre vindmøller som samlet representerer en installert effekt på mer enn 1500 kW.

Det er i dag installert om lag 9 MW vindkraft langs kysten i Norge. Dette tilsvarer en årlig kraftproduksjon på 26 GWh.

I budsjettet for 1999 er det satt av 1,5 mill. kroner til ordningen på bakgrunn av forventet vindkraftproduksjon.

Internasjonalt samarbeid

Norge deltar i en rekke internasjonale fora hvor energiøkonomisering og økt bruk av nye fornybare energikilder står på dagsorden. De viktigste av disse er det internasjonale energibyrådet (IEA), EU hvor Norge deltar i programmene SAVE og ALTENER, United Nations Economic Commission for Europe (UN/ECE) og det europeiske energicharteret. I tillegg deltar Norge i en rekke samarbeidsprosjekter i Norden og Baltikum, samt i et bilateralt energisamarbeid med Russland. Midlene over post 21 dekker kontingentene for norsk deltagelse i EU-programmer og støtte til enkelte andre internasjonale samarbeidsprosjekter innen enøk og nye fornybare energikilder.

De ulike samarbeidsfora er viktige kontaktpunkter hvor norske interesser på energiområdet kan fremmes, og erfaringer utveksles. Det kan også brukes midler over post 21 til å styrke den eksportrettede virksomheten til norske bedrifter som produserer energieffektiv teknologi.

Boks 5.1 Andre virkemidler som påvirker energibruk og -produksjon

I tillegg til tiltakene under kap. 1825 er det ulike virkemidler som påvirker tilpasningen i energisektoren. Avgifter og avgiftsfritak knyttet til energibruk eller energiproduksjon påvirker pris- og kostnadsforhold for ulike energikilder. I tillegg fins det ulike energirelaterte støtteordninger under andre departementers ansvarssområde. De viktigste virkemidlene er nevnt nedenfor.

Avgifter

- Forbruksavgift på el er 5,94 øre/kWh (pr. 1.1.99). Ulike fritak innebærer at om lag halvparten av elforbruket er fritatt for elavgift. Regjeringen foreslår å øke elavgiften til 8,44 øre/kWh.
- Forbruksavgiften på fyringsolje er 53 øre/l mineralolje (svovelinhold 0,05-0,25 pst). Regjeringen foreslår å innføre en grunnavgift på fyringsolje på 19 øre/l.
- Husholdningene i Nordland, Troms og Finnmark er fritatt for merverdiavgift på el.
- Følgende energianlegg er i dag fritatt for investeringsavgiften: vindkraftanlegg, bioenergianlegg, fjernvarmeanlegg, varmepumper, mini- og mikrokraftverk, tidevannsanlegg, solenergianlegg og geovarmeanlegg.
- Sluttbehandlingsavgiften på avfall differensieres etter graden av energiutnyttelse av avfallet.

Statens miljøfond

Fondet er en låneordning som forvaltes av Statens nærings- og distriktsutviklingsfond. Fondet skal sikre finansiering av prosjekter som bidrar til å redusere utslipp av klimagasser og andre miljøskadelige gasser, blant annet investeringer i energiøkonomisering og nye fornybare energikilder.

Husbanken

Husbanken har ulike låne- og tilskuddsordninger rettet mot redusert energibruken og økt bruk av nye fornybare energikilder i boliger.

Landbruksbanken

Gjennom forvaltning av byggutviklingsmidlene støtter Landbruksbanken pilotprosjekter og kompetanseutvikling som bidrar til utvikling av mer kostnadseffektive metoder for uttak av brensel fra jord- og skogbruk.

Budsjettforslag 2000

Regjeringen har i energimeldingen skissert en omlegging av energipolitikken. Konkrete tiltak må til for å begrense energibruken og stimulere til økt produksjon og bruk av nye fornybare energikilder. Omleggingen bygger på en energipolitisk satsing med opptrapping av elavgiften kombinert med tilskudd til investeringer i ny fornybar energi. I tillegg vil energiforskningen og enøkvisksomheten generelt styrkes.

Som et først ledd i omleggingen foreslår Regjeringen en samlet økning under kap. 1825 på 43 pst. i forhold til budsjettet for inneværende år, fra 248,5 til 355 mill. kroner. Regjeringen forslår samtidig å øke elavgiften med 2,5 øre/kWh. For å unngå en overgang fra bruk av elektrisitet til bruk av fyringsolje, økes avgiften på fyringsolje tilsvarende elavgiften. Avgiftsøkningen vil gjøre bioenergi mer konkurransedyktig overfor fyringsolje.

Den økte satsingen under kap. 1825 vil først og fremst gå til etablerte ordninger hvor interessen har vært stor og prosjektene gode. Investeringer i produksjon og bruk av nye fornybare energikilder under post

72 vil bli prioritert. Det er blant annet viktig å skape rom for støtte til vindkraftutbygging. Satsingen på forbruksrettede tiltak vil særlig være rettet mot energibruken i bygningssektoren og kommunene hvor potensialet for redusert energibruk og overgang fra el til varme er identifisert.

Post 21 Driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen under post 21 dekker utgifter knyttet til informasjon og opplæring, samt administrasjon og operatørvirksomhet knyttet til ulike forbruksrettede tiltak. Regjeringen forslår å bevilge til sammen 58 mill. kroner under post 21. Det innebærer en økning på 1 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett for inneværende år. Økte midler til tiltak rettet mot bygningssektoren under post 72 forutsetter en styrking av administrasjonen av disse tiltakene. For øvrig opprettholdes nivået på de andre aktivitetene under post 21. NVEs informasjon- og opplæringsvirksomhet vil bli evaluert i 2000.

I energimeldingen stiller Regjeringen seg positiv til utbygging av små kraftverk fordi de som hove-

dregel har små skadevirkninger og innebærer en lokal utnyttelse av ressurser. Av meldingen går det også frem at det er nødvendig å skaffe seg en oversikt over hvor stort bidrag til kraftoppdekningen som kan komme fra små kraftverk. Regjeringen foreslår å avsette midler til konkrete prosjekter for å vurdere potensialet som kan ligge i små kraftverk.

Post 72 Tilskudd, kan overføres

Bevilgningen under post 72 dekker investeringsstøtte til varmeanlegg og vindkraftanlegg, tilskuddsordninger for bygningssektoren og industrien blant annet gjennom nettverkene, BSI-ordningen, gassintroduksjon og investeringsstøtte til enøk i husholdningene. Regjeringen foreslår å bevilge til sammen 295 mill. kroner under post 72. Dette er en økning på 105 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett for inneværende år.

Regjeringen vil i tråd med energimeldingen bygge videre på det virkemiddelapparatet som finnes, og spesielt satse på støtte til varmeanlegg og vindkraftanlegg. Målene i energimeldingen er blant annet at vi innen 2010 skal å bruke 4 TWh mer vannbåren varme fra nye fornybare energikilder, varmepumpe og spillervarme og produsere 3 TWh mer vindkraft pr. år. Regjeringen vil som et første skritt i denne retningen, øke støtten til varmeanlegg og vindkraft fra 110 mill. kroner i inneværende år til 200 mill. kroner i 2000.

Erfaring viser at interessen og aktiviteten hos målgruppen for varmeanleggsordningen er økende. Gode prosjekter må i dag avvises i mangel av støttemidler. En betydelig styrking av varmeanleggsordningen er nødvendig for å øke takten i omleggingen til økt bruk av nye fornybare energikilder og vannbåren varme. Ordningen må ses i sammenheng med målet i energimeldingen om å fremme overgang fra bruk av elektrisitet til bruk av vannbåren varme i oppvarmingen.

Interessen for å bygge ut vindkraft er økende og NVE kjenner til en rekke utbyggingsplaner. Hvis de varslede prosjektene realiseres, vil vi oppleve en

betydelig utbygging. Pr. august 1999 ligger totalt 200 MW vindkraftanlegg til konsesjonsbehandling i NVE. Dette tilsvarer investeringer på i størrelsesordenen 1,6-2 mrd. kroner. Anleggene vil kunne gi en kraftproduksjon på om lag 0,6-0,7 TWh/år. Det totale støttebehovet anslås til 300-500 mill. kroner.

Regjeringen ønsker å utvide tilbudet innenfor bygningssektoren, og vil øke satsingen fra 35 mill. kroner i 1999 til 50 mill. kroner i 2000. Økningen skal i første rekke gå til kommunene og enøk i husholdningene, men også til en styrking av økobyggprosjektet. Kommunenes rolle er spesielt viktig i energisektoren. Kommunene må i større grad enn i dag ta et ansvar for kollektiv varmeplanlegging. NVE har i løpet av 1999 utarbeidet en veileder i kommunalt energiarbeid, jf. tidligere omtale. I 2000 vil det være spesielt viktig å følge opp introduksjonen og bruken av veilederen. Regjeringen ønsker videre å prøve ut en ordning med investeringsstøtte til enøk i husholdningene, jf. tidligere omtale. Det legges opp til å videreføre bygningsnettverket på dagens nivå. NVE vil vurdere muligheten for å bruke bygningsnettverket til å formidle tilskudd til enøk-investeringer blant deltakerne.

Regjeringen forslår å opprettholde satsingen på effektiv energibruk i industrien på dagens nivå. På bakgrunn av evalueringen av pilotprosjektene med avtale-enøk i industrien vil NVE vurdere å etablere en slik ordning. Formålet vil først og fremst være å bidra til å avdekke betydelige energisparepotensialer i større bedrifter.

Det legges opp til en videreføring av BSI-ordningen og støtten til introduksjon av gass på dagens nivå. Det kan bli aktuelt med enkelte endringer på bakgrunn av en evaluering av ordningen.

Post 73 Produksjonsstøtte til vindkraft

Det er usikkert hvor mange nye vindturbiner som vil bli satt i produksjon i 2000. Flere anlegg har fått konsesjon eller er under konsesjonsbehandling. Det anslås at den samlede utbetalingen av produksjonsstøtte vil bli på om lag 2 mill. kroner i 2000.

Kap. 4829 Konsesjonsavgiftsfondet (jf. kap. 1820 og 1830)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
50	Overføring fra fondet	163 000	106 500	113 500
	Sum kap. 4829	163 000	106 500	113 500

Vedrørende 1999

Ved Stortingets vedtak av 18 juni 1999 ble post 50 økt med 200 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 67 og Innst. S. nr. 236 (1998-99).

Post 50 Overføring fra fondet

Konsesjonsavgifter betales av regulanter og energiverk som kompensasjon for de ulemper vannkraftutbyggingen påfører allmenne interesser. Hoveddelen av avgiftene tilfaller de kommuner hvor utbyggingen har funnet sted. En andel går til staten og er opphav til Konsesjonsavgiftsfondet. Fondet består av innbetalte avgifter som er regulert gjennom vassdrags- og elektrisitetslovgivningen. Satsene bestemmes ved tilde-ling av konsesjon og reguleres hvert 5. år i takt med prisstigningen.

Hovedintensjonen med Konsesjonsavgiftsfondet er å ha midler til øyeblikkelig disposisjon for å fore-

bygge, erstatte eller avbøte skader som skyldes dambrudd, isgang, flom eller andre ekstraordinære ulykkeshendelser som følge av vassdragsreguleringer eller elektriske anlegg hvor staten er ansvarlig, eller hvor statens hjelp anses som påkrevd uten at andre midler kan disponeres til formålet. Dersom slik hjelp er nødvendig straks, kan tiltak gjennomføres uten forhåndsgodkjenning av Stortinget. De senere år har uttaket fra fondet hovedsakelig gått til forskning, undersøkelser, opplæring, informasjon om vassdrag-sutnyttning og elektrifisering. Midler har også vært brukt i forbindelse med konkrete vassdragstiltak.

Fra og med 1. januar 1992 er overføringene fra Konsesjonsavgiftsfondet innarbeidet i statsbudsjettet, og fra og med 1. januar 1999 er Måragiftsfondet innlemmet i Konsesjonsavgiftsfondet. Fondets finansielle utvikling er vist i vedlegg 1.

Det foreslås et uttak på totalt 113,5 mill. kroner fra Konsesjonsavgiftsfondet i budsjettet for 2000.

Programkategori 18.30 Forskningsformål

Utgifter under programkategori 18.30 fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Pst. endr. 99/00
1830	Energiforskning (jf. kap. 4829)	187 648	174 500	211 400	21,1
	Sum kategori 18.30	187 648	174 500	211 400	21,1

Status på området

Forskningsinnsatsen som dekkes over Olje- og energidepartementets budsjett omfatter strategiske og brukerstyrte forskningsprogrammer i regi av Norges forskningsråd, anvendt energi- og vassdragsforskning i regi av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), og internasjonale forskningsprogrammer innenfor energisektoren.

Innenfor energi- og vassdragssektoren utgjør offentlige forskningsmidler nær halvparten av sektorens totale forskningsinnsats. Teknologisk utvikling innenfor sektoren skjer ofte i mindre og mellomstore bedrifter, som gjennomgående har begrensede ressurser å avsette til forskning og utvikling. For å bygge opp tilstrekkelig kompetanse kreves det derfor ekstra oppmerksomhet fra myndighetene.

De offentlige forskningsmidlene innenfor sektoren rettes inn mot norske miljøer med et komparativt fortrinn i forhold til øvrige konkurrenter, og hvor forholdene ligger til rette for anvendelse både i det norske og internasjonale energisystemet. Forskning og utvikling ses i sammenheng med energipolitikk for øvrig ved at nye muligheter søkes fulgt opp fra et tidlig stadium og helt frem til ny teknologi er etablert som en forretningsmessig mulighet. Sentralt i virkemiddelbruken er brukerorientering, komplementaritet og prinsippet om at statlige midler til energiforskning skal utløse FoU-innsats og innovasjon i privat sektor.

I *petroleumssektoren* besitter oljeselskapene betydelig forskningskompetanse og industrien står selv for den største delen av forskningsinnsatsen. Fra myndighetenes side legges det derfor vekt på å finne prioriterte innsatsområder der statlige midler skaper økt merverdi utover industriens egeninnsats.

Norge fremstår i dag som ledende innen petroleumsteknologi. Videre utvikling av petroleumsvirksomheten på norsk sokkel og internasjonalisering av

norsk petroleumsindustri stiller oss imidlertid overfor store utfordringer. Det må utvikles tekniske løsninger for nye utbyggingskonsepter, som krever lavere investeringer, gir mindre vedlikeholdskostnader og eliminerer miljøskadelige utslipp. Med dette utgangspunkt vil offentlig FoU-innsats bli konsentrert innen områder hvor det er bred kompetanse innen industrien og ved våre forskningsinstitusjoner, og hvor Norge ligger eller bør ligge i front internasjonalt. Videre skal offentlige FoU satsing være komplementær til industriens og oljeselskapenes egen satsing, og områder næringslivet ikke er villig til å finansiere, men som allikevel har samfunnsøkonomisk og nasjonal betydning.

Lav utbyggingsaktivitet og presset likviditet i petroleumssektoren har medført færre utviklingsoppdrag og kutt i petroleumsnæringsens FoU-budsjetter. For å redusere kostnadene på norsk sokkel, få igang økt aktivitet og øke konkurransekraften i næringen støtter Regjeringen samarbeidsprogrammet Demo 2000, innen prosjektrettet teknologiutvikling, jf. forslag om å bevilge 100 mill. kroner over kap. 2441.

Langsiktige mål og strategier

Regjeringens målsetting med FoU innenfor petroleums- og energisektoren er å ivareta langsiktig kompetansutvikling og konkurransekraft i berørt industri, samt å sikre en samfunnsøkonomisk og bærekraftig forvaltning av Norges naturressurser.

Forskningsinnsatsen over Olje- og energidepartementets budsjett skal ivareta samfunnsmessige og sektorpolitiske hensyn som ikke i tilstrekkelig grad ivaretas gjennom den private FoU-innsatsen. Regjeringen ønsker å bidra til å styrke næringslivets egen FoU-virksomhet, slik at den samlede FoU-innsatsen øker og resulterer i økt innovasjon, nyskaping og verdiskaping.

OED vektlegger at bruk av offentlige FoU-midler innenfor sektoren skal bidra til følgende:

Sikre nødvendig satsing på langsiktig og grunnleggende forskning

Den offentlige FoU-innsatsen skal sikre et tilfredsstillende nivå på den langsiktige og grunnleggende forskningen innenfor petroleums- og energiområdet.

Økt innovasjon og nyskaping i næringslivet

Forskning skal bringe frem nye produkter og tjenester i norsk næringsliv gjennom utvikling av kompetanse og teknologi. Forskning skal videre fremme innovasjon og samarbeid i forhold til små og mellomstore teknologimiljøer. FoU-innsatsen skal også bidra til å legge grunnlaget for internasjonalt samarbeid og økt eksport av norske energiteknologirelaterte varer og tjenester. Satsingen på prosjektrettet teknologiutvikling i petroleumsvirksomheten, jf. kap. 2441, skal blant annet bidra til dette.

Økt satsing på forskning i skjæringsfeltet mellom energi og miljø

Forskning i skjæringsfeltet mellom miljø og energi er et av fire områder hvor regjeringen legger opp til en særskilt satsing de neste årene, jf. St.meld. nr. 39 (1998-99) Forskning ved et tidsskille. Miljøvennlig energiforskning i neste 10-års periode er videre prioritert i energimeldingen, jf. St.meld. nr. 29 (1998-99) Om energipolitikken. Satsingen skal heve den norske kompetansen på området, styrke universitets- og forskningsmiljøene samt bidra til å bygge opp og styrke næringslivets egen forsknings- og utviklingsvirksomhet. På lengre sikt vil forventningene til resultatene være mer effektiv og miljøvennlig energiproduksjon og -bruk, reduserte miljøutslipp og styrket norsk konkurransekraft på områdene.

Øke FoU-aktiviteten innenfor små og mellomstore bedrifter (SMBer)

Statlige forskningsinnsats skal fremme innovasjon og nyskaping i små og mellomstore bedrifter innen petroleums- og energisektoren. Ut fra de begrensede midler SMBer gjennomgående har til FoU, vil det være viktig for det offentlige å støtte forskningsprosjekter her.

Kap. 1830 Energiforskning (jf. kap. 4829)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Vedtatt	Forslag
		1998	budsjett 1999	2000
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	13 741	10 000	14 500
50	Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>	165 800	157 000	189 500
70	Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>	8 107	7 500	7 400
Sum kap. 1830		187 648	174 500	211 400

Vedrørende 1999:

Ved Stortingets vedtak av 18. juni 1999 er bevilgningen under post 50 Norges forskningsråd redusert fra 157 til 152 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 67 og Innst. S. nr. 236 (1998-99).

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Posten dekker forvaltningsrettet energi- og vassdragsforskning og museumsprosjektet. Den forvaltningsrettede energi- og vassdragsforskningen i regi av NVE har som mål å understøtte direktoratets

oppgaver, og bidra til at NVE utvikler og videreformidler kunnskap som bedrer forvaltningsgrunnlaget. Virksomheten er et supplement til Forskningsrådets aktiviteter og er koordinert med denne.

NVE har et nært samarbeid på programnivå med Forskningsrådet. Flere av prosjektene finansieres også i samarbeid med Energiforsyningens fellesorganisasjon og miljøforvaltningen (Direktoratet for naturforvaltning og Statens forurensningstilsyn). Det er undertegnet en to-årig samarbeidsavtale med Norges geologiske undersøkelse hvor FoU-samarbeid innen grunnvann og grunnvarme står sentralt.

Resultatrapport for 1998

Etterundersøkellesprogrammet ble sluttrapportert i 1998. Det faglige arbeid ble utført i perioden 1996-1998 med hovedaktiviteten i Aurlands-, Eksingedals- og Skjomenvassdragene samt i Dokka, Jostedøla, og Orkla. I alt foreligger 165 ulike publikasjoner fra programmet og syv seminarer/konferanser er avviklet. I alt 27 instanser hadde ansvar for gjennomføring av prosjektene. Kompetansen er blitt betraktelig hevet innen forvaltningen og forskningssektoren når det gjelder virkninger ved vassdragsinngrep for ulike miljøforhold som vegetasjon, bunndyr, fisk, ornitologi, geofag, hydrologi, friluftsliv og kulturlandskap.

Nettverksprosjektet ble avsluttet i 1998. Prosjektet ble gjennomført i samarbeid med relevante museer, Riksantikvaren og Norsk museumsutvikling. Her ble det foreslått at NVE bør etablere en langsiktig museumsordning og ta initiativ til en landsverneplan for kulturminner for å ivareta sitt sektoransvar.

I HYDRA-programmet ble fagarbeidet avsluttet i 1998 med unntak av utvikling av en vassdragsmodell. Programmet har som mål å bidra til en forbedret vassdragsforvaltning. Sannsynligheten for skadeflommer og omfanget av flomskader skal reduseres gjennom utvidet kunnskap om flom, og forbedret beslutningsgrunnlag for tiltak mot flom. Det ble i 1998 utgitt 13 faglige publikasjoner.

I Vassdragsmiljøprogrammet er det videreført 21 prosjekter. Prosjektene omhandler naturgrunnlag, analyse av inngrep i vassdrag og opplevelse og vassdragsmiljø. Det er blant annet arbeidet med metodeutvikling for konstruksjon av vannbalansekart, bremåling, ny metodikk for sedimentmåling og transport av forurenset vann i umettet sone.

Innen hydrologi utfører NVE selv FoU og har pr. i dag fem forskerstillinger. I 1998 ble det arbeidet med 45 FoU-prosjekter. To doktorgradsarbeider inngår også i den hydrologiske FoU-aktiviteten. NVE har lederfunksjonen og sekretariatet for Norsk hydrologiråd.

Også i 1998 har NVE representert Norge i flere av IEAs (International Energy Agency) programmer. Innen vannkraftprogrammet har NVE formannsvervet innen delprogrammet Miljø.

Mål- og strategier

HYDRA-programmet avsluttes i 2000. Programmet skal evalueres og enkelte prosjekter følges opp. Vassdragsmiljøprogrammet er inne i en intensiv fase med feltarbeid i de aktuelle vassdrag og vil bli prioritert. Aktivitetene knyttet til deltakelse i IEAs energipro-

grammer, blant annet programmet om fjernvarme, vil bli videreført.

Museumsprosjektet videreføres i henhold til opprinnelig prosjektplan. Sommeren 1999 forelå etatens museumsplan. Den trekker opp hovedlinjene for det videre arbeid på feltet. I 2000 vil de første tiltak bli ferdigstilt for bruk hos de museer som etaten samarbeider med.

I Budsjett-innst. S. nr. 9 (1998-99) ba komitéens flertall om en redegjørelse om spørsmålet om etablering av et nasjonalt vassdragscenter.

Olje- og energidepartementet og NVE har vært involvert i dette spørsmålet i flere år. For å få et bedre beslutningsgrunnlag gjennomførte NVE prosjektet Vassdragsformidling og organisasjonsbehov med sluttrapport som ble fremlagt i 1996. Dette ble omtalt i St.prp. nr. 1 (1997-98). Rapporten konkluderte med at NVE ikke bør etablere eller bidra til å etablere nye institusjoner innenfor dette området. Det legges i stedet opp til samarbeid med eksisterende muséer og informasjonsentre.

På bakgrunn av dette ble det i 1999 satt i gang et nytt tre-årig forskningsprogram med fokus på formidling av forvaltningshistorien, kulturminner med mere, jf. omtalen i St.prp nr. 1 (1998-99).

Det foreslås oppstart av et nytt prosjekt innen minstevannsføringsproblematikk. Fokus settes blant annet på tålegrense og biologisk mangfold i vassdraget for å bedre vurderingsgrunnlaget for fleksibilitet ved fastsettelse av minstevannsføring. Prosjektet må ses i sammenheng med Regjeringens forslag til ny vannressurslov.

Budsjettforslag 2000

For 2000 foreslås det bevilget 14,5 mill. kroner til forvaltningsrettet energi- og vassdragsforskning i regi av Norges vassdrags- og energidirektorat. Dette er en økning på 4,5 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. Økningen er i hovedsak knyttet til opptrapping av Museumsprosjektet. Videre er det avsatt midler til FoU aktiviteter som skal styrke energiforvaltningen, og gi økt kunnskap om miljømessige konsekvenser av produksjon, distribusjon og bruk av energi samt økologiske effekter ved tiltak som påvirker energisystemer.

Post 50 Norges forskningsråd, kan overføres

Norges forskningsråd er regjeringens forskningspolitiske organ. Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har forvaltningsansvaret for Forskningsrådet, men de ulike departementene er ansvarlige for forskning innen sine sektorer ved bevilgninger over eget budsjett. Med en foreslått bevilgn-

ing på 189,5 mill. kroner i 2000 vil Olje- og energidepartementet være en viktig finansieringskilde for Forskningsrådet. Olje- og energidepartementet vil i stor grad støtte seg til Forskningsrådet når det gjelder prioriteringer og gjennomføring av programmer og prosjekter.

Budsjettforslag 2000

For 2000 foreslås en bevilgning til Norges forskningsråd på 189,5 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 20 mill. kroner, jf. Forslag til vedtak II. Dette er en økning på 32,5 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. Økningen er i hovedsak knyttet til regjeringens energipolitiske satsing. Økningen skal i særlig grad bidra til å styrke de tiltak som er skissert i energimeldingen, og forskning i skjæringsfeltet energi og miljø.

Bevilgningen fordeles med 69,5 mill. kroner til strategiske programmer ved forskningsinstitutter og universiteter og med 120 mill. kroner til brukerstyrt forskning.

Forskningsrådet tildeles i tillegg øremerkede midler over kap. 2441, post 50 til prosjektrettet teknologiutvikling i petroleumsvirksomheten.

For å sikre en effektiv og god bruk av forskningsmidlene, har Forskningsrådet mulighet til å omdisponere midler mellom strategiske- og brukerstyrte programmer.

Av bevilgningen skal 1,5 mill. kroner brukes til grunnfinansiering av forskning og undervisning innenfor energirett i regi av Norsk Institutt for Sjørett ved Universitetet i Oslo. Energirett har vært et forsømt område, og det er viktig å styrke undervisningen innenfor dette området. Forskningen innenfor området har viktige forgreninger inn mot EUs regulering av det indre energimarked.

Strategiske programmer ved forskningsinstitutter og universiteter

Strategiske programmer er et virkemiddel for å stimulere til langsiktig faglig utvikling innen et forskningsinstitutt eller på et spesielt fagområde. Strategiske programmer er også et viktig virkemiddel for å knytte sammen forskningsgrupper ved universitetene og oppdragsinstituttene. Valg av innsatsområder for de strategiske programmene gjøres på bakgrunn av en vurdering av fremtidige muligheter for norsk næringsliv og den kompetanse norske miljøer har. Det er tre typer strategiske programmer:

- Strategiske instituttprogrammer (SIP) utgjør en del av instituttens basisfinansiering. Formålet med strategiske instituttprogrammer er å bidra til at instituttsektoren kan bygge opp et godt tilbud

innenfor energi- og petroleumssektoren i norsk næringsliv. Programmene utformes i dialog mellom instituttene, aktuelle brukermiljøer og Forskningsrådet.

- Strategiske universitetsprogrammer (SUP) skal bidra til å støtte forskergrupper ved universitetene med å utvikle fagområder som vil være viktige for energi- og petroleumssektoren. Det tas også sikte på å utvikle miljøer som kan delta aktivt i internasjonalt forsknings samarbeid.
- Strategiske nettverksprogrammer støtter forskningsgrupper ved universitetene og forskningsinstitutter som samarbeider om å utvikle kompetanse på prioriterte områder. Programmene skal ivareta grunnleggende aktiviteter som kan gi et bedre fundament for energi- og petroleumssektorens egne forskningsaktiviteter, samt for Forskningsrådets brukerstyrte forskningsprogrammer. Programmene utvikles i samarbeid mellom forskningsmiljøene, sentrale brukere av forskningsresultatene samt Forskningsrådet.

Forskningsrådet er hovedansvarlig for å utvikle strategien knyttet til satsingen på de strategiske programmene.

Resultatrapport for 1998

Det ble gjennom Forskningsrådet finansiert i alt 24 strategiske programmer i 1998, fordelt på 18 programmer ved de teknisk-industrielle instituttene, to strategiske universitetsprogrammer og fire nettverksprogrammer. De strategiske programmene finansierte i alt 70 doktorgradsstipend og 11 postdoktorstipend i 1998.

For *energi- og vassdragssektoren* er det blant annet gitt støtte til strategiske instituttprogrammer som retter seg mot grunnleggende problemstillinger knyttet til produksjon og bruk av energi.

Programmet Integrasjon av vannkraftproduksjon, planlegging og økonomisk risikoanalyse, er nytt fra 1998.

I det strategiske nettverksprogrammet Grunnleggende energiforskning ble aktiviteter i 11 prosjekter videreført. Prosjektene er relatert til grunnleggende strategiske problemstillinger innenfor områdene hydrologiske, biologiske og miljømessige forhold ved vannkraftutbygging og -drift, dammer og vannkraftanlegg, effektiv transport og konvertering av energi samt elektrisitetsproduksjon basert på fornybare energikilder. Det er produsert 9 vitenskapelige publikasjoner.

Innen *petroleumssektoren* har universitets- og instituttprogrammene i stor grad vært rettet inn mot grunnleggende forskningsaktiviteter innen leting.

Videre er det gitt støtte til nettverksprogrammet Kjemisk konvertering av naturgass. Det nye nettverksprogrammet Grunnleggende petroleumsforskning, som ble startet opp i 1998, er videreført med basis i tidligere satsing gjennom PROPETRO-programmet, og har som mål å oppnå en styrking av samarbeidet mellom industrien og forskningsmiljøene. Programmet retter seg i stor grad mot grunnleggende forskningsdisipliner knyttet til teknologianvendelser rettet mot reservoarkartlegging og fortolkning. En første søknadsrunde er gjennomført i 1999.

Mål og strategier

Det overordnede målet for de strategiske programmene er å sørge for at den teknisk-industrielle universitets- og instituttsektoren utvikler et godt tilbud for næringslivet og andre brukere innen petroleums- og energisektoren. Det er et mål å oppnå faglig styrking av de enkelte instituttene og universitetene på relevante områder gjennom å bygge opp kompetanse, utdanne forskere og utvikle internasjonalt anerkjente miljøer.

Det gis særlig prioritet til følgende fagområder gjennom videreføring av igangværende eller foreslåtte nye forskningsprogrammer:

- grunnleggende petroleumsforskning rettet mot å videreutvikle og styrke teknologisk basiskunnskap som gir økt grunnlag for langsiktige effektiviseringer i petroleumssektoren, både innen utforskning og utvinning
- grunnleggende problemstillinger knyttet til energieffektivisering og energiproduksjon uten økning i CO₂ innen fornybare energikilder samt miljøvennlig bruk av naturgass til energiformål
- grunnleggende forskning innen katalyse og gasskonvertering med vekt på økt verdiskapning av norsk naturgass gjennom foredling av metanol, drivstoff og andre kjemikalier

Innen strategisk grunnleggende forskning har Forskningsrådet satt som resultatmål for 2000 å støtte 60

doktorgradstipend og 20 postdoktorstipend. Videre legges det opp til minst 70 publikasjoner i internasjonale tidsskrifter med refereordning og 80 konferansebidrag med referee.

Brukerstyrt forskning

Gjennom støtte til brukerstyrte programmer og prosjekter ønsker Regjeringen å stimulere til økt verdiskapning og konkurransekraft i næringslivet, og positive økonomiske ringvirkninger i samfunnet for øvrig. Det legges vekt på at brukernes prioriteringer og behov ivaretas. Dette søkes oppnådd ved at brukerne gis det avgjørende ordet om valg av forskningstema og -prosjekter. Brukerne, som best kjenner markedsbegrevene og hvor mulighetene for suksess og vekst ligger, er dermed med på å sette premisser for forskningen. Støtten til prosjekter skal utløse og forsterke næringslivets egen satsing på forskning og utvikling. Støtten forutsetter forpliktende medvirkning fra brukerne. I de fleste tilfeller dekker brukerne mer enn 50 pst. av kostnadene. Hvilke prosjekter som får støtte i de ulike programmene, avgjøres av egne programstyrer som rapporterer til områdestyrene i Norges forskningsråd.

Olje- og energidepartementet fastsetter anslagsvis hvor mye som skal benyttes til brukerstyrt forskning innen henholdsvis petroleums- og energi- og vassdragssektoren. Forskningsrådet fordeler midlene til programmer og prosjekter innenfor hver sektor. Forslag til nye programmer og endringer av løpende programmer forelegges Olje- og energidepartementet. Forskningsrådet foreslår konkrete og etterprøvbare resultatmål, som danner grunnlag for rapportering og evaluering i etterhånd. Flere av de brukerstyrte programmene samfinansieres med andre departementer.

Budsjettforslag 2000

Det foreslås avsatt 120 mill. kroner til brukerstyrt forskning og utvikling i 2000. Midlene fordeler seg som følger:

(i 1000 kr)

Betegnelse	Budsjett 1999 ¹	Forslag 2000 ¹
Petroleumssektoren	37 400	39 000
Energi- og vassdragssektoren	61 700	81 000
Sum Brukerstyrt forskning	99 100	120 000

¹ Naturgass-programmet er fra og med 2000 flyttet fra petroleumssektoren til energi- og vassdragssektoren. Budsjettene for 1999 og 2000 er justert i tråd med dette for at de skal være sammenlignbare.

Petroleumssektoren

Forskningsrådet har spisset prioriteringene av de offentlige bevilgningene til brukerstyrt petroleumsforskning som følge av tidligere budsjettkutt. Forskningsrådets nye strategi Offshore 2010 retter satsningen innen brukerstyrt petroleumsforskning mot et fåtall FoU-områder hvor den teknologiske utviklingen de neste 5-10 årene forventes å være høy. Fokuseringen på deltakelse fra små og mellomstore FoU-miljøer i denne satsningen vil være vesentlig.

Resultatrapport for 1998

Den brukerstyrte petroleumsforskningen har i 1998 vært organisert i programmene RESERVE, UTBYGG, KLIMATEK og PETROPOL.

Utfasingen av RESERVE og UTBYGG-programmet har fortsatt som følge av Forskningsrådets nye strategi for brukerstyrt petroleumsforskning. Foreløpige oppsummeringer indikerer at programmene har gitt nye FoU-resultater relatert til blant annet reservoarteknologi og kostnadseffektive utbyggingsløsninger.

OFFSHORE 2010 er nå inne i en fase der prosjekter er i ferd med å initieres etter en avsluttet søknadsrunde. Konkrete aktiviteter er igangsatt med fokus på utvikling av systemer og løsninger for prosessering, instrumentering og programvareutvikling for produksjon og behandling og transport av olje, gass og vann i brønnen og på havbunn.

PETROPOL-programmet fokuserer på problemstillinger knyttet til økt internasjonalisering og omstilling. Programmet skal belyse sentrale utfordringer Norge står overfor som petroleumsnasjon med tanke på å tilby norske myndigheter, oljeselskaper og bransje- og arbeidstakerorganisasjoner relevant kunnskap om sentrale petroleumspolitiske problemstillinger. Flere prosjekter vil i tråd med programmets planer avsluttes i 2000.

KLIMATEK-programmet har som formål å styrke utvikling og bruk av teknologi som kan redusere klimagassutslipp. I 1998 har fokus vært rettet mot petroleumsindustrien og landbasert prosessindustri. Programmet har blant annet gitt støtte til prosjekter vedrørende havlagring av CO₂, separasjon av CO₂, oksidasjon av deponigass og lavere CO₂-utslipp med trekull.

Mål og strategier

FoU-innsatsen innen petroleumssektoren skal fokusere mer selektivt på områder hvor det er et klart behov for offentlige midler. Det legges vekt på at offentlige midler i størst mulig grad komplementerer

ressursinnsatsen i industrien. Den offentlige FoU-innsatsen skal vektlegge prosjekter med høy risiko og langsiktige FoU-mål. I tillegg vil det bli fokusert på mer kortsiktig, kommersielt rettet FoU mot mindre og mellomstore bedrifter.

Budsjettforslag 2000

Det foreslås avsatt 39 mill. kroner til brukerstyrt forskning og utvikling innenfor petroleumssektoren for 2000.

Energi- og vassdragssektoren

Norge er en av verdens ledende land innenfor utnyttelse av vannkraft. Med liten pågående og planlagt utbygging av vannkraft i Norge, er det en stor utfordring å beholde denne posisjonen. For nye fornybare energikilder er markedet foreløpig forholdsvis lite i Norge, mens det er en betydelig vekst internasjonalt. I Norge ser man størst potensiale for bioenergi, vindkraft og varmepumper, men også andre teknologier regnes som interessante. For all energirelatert forskning er det en utfordring å møte de krav som internasjonale klimatiltak stiller. Utvikling av forskningsmiljøer ved instituttene og universitetene med tilstrekkelig kompetanse er en forutsetning for å møte disse langsiktige utfordringene.

Forskningsrådet har oppnevnt et utvalg for å utarbeide forslag til en samlet strategi for energiforskningen i Forskningsrådet. Strategien vil omfatte både brukerstyrt/næringsrettet forskning, grunnleggende teknologisk forskning og samfunnsforskning.

Resultatrapport for 1998

Den brukerstyrte forskningsinnsats innenfor energi- og vassdragssektoren har i 1998 vært organisert i programmene NATURGASS, NYTEK, EFFEKT og SAMRAM. NATURGASS-programmet som tidligere har sortert under petroleumssektoren, er fra og med 2000 flyttet til energi- og vassdragssektoren.

NATURGASS-programmet har fortsatt å generere resultater innen kommersialisering av gasrelatert FoU mot vare- og tjenestemarkedet, i første rekke i forbindelse med anvendelse av naturgass. Eksempelvis er det utviklet en ny og større gassmotor som er testet med 45 pst. virkningsgrad, og svært lave NO_x-utslipp. Videre er det blant annet utviklet system og algoritme for å forbedre gassmålestasjoner til sjøs, og bygget et pilotanlegg for behandling av propan i forbindelse med fremstilling av plastråstoff.

NYTEK - *Effektive og fornybare energiteknologier* - har som mål å utvikle produkter og prosesser for effektiv energiteknologi og nye fornybare

energikilder ved norske bedrifter. De viktigste områdene er bio-, vind-, sol- og bølgeenergi, samt varmepumper, enøk-teknologier og hydrogen som energibærere. Det er gitt støtte til 69 prosjekter hvorav 10 med doktorgradsstipendiater. Det er innrapportert 22 nye ferdigstilte produkter. Det er dessuten etablert 3 nye bedrifter. Totalt vurderes dette som meget positive næringsmessige resultater på et område med liten industriell basis i Norge i dag. 4 prosjekter er knyttet til Joule-programmet i EU og 4 bedrifter er støttet for å utarbeide søknader til ulike EU-programmer (Joule, Thermie og Alternen). Prosjekt-eksempler:

- Det ble våren 1998 boret et forsøkshull på vel 700 meter for utnyttelse av geotermisk varme i forbindelse med det nye Rikshospitalet i Oslo. Prosjektet bruker en helt ny boreteknikk med meget stor treffsikkerhet.
- Det ble ferdigstilt et laboratoriebygg ved Universitetet i Oslo for studier av fullskala solenergisystemer.
- Det er utviklet et varmelagringsystem for fleksible varmeanlegg.
- Det er utviklet et måleutstyr som kan registrere levert varme i et lavtemperatur varmeanlegg med temperaturdifferens på om lag én grad.
- Det er realisert 2 prototypeboliger med bruk av energifleksible og kostnadseffektive varmeanlegg.
- Det er gjennomført nødvendige testserier for et fasestyrt bølgekraftverk som har gitt tilfredsstillende driftserfaringer.

EFFEKT - *Kraftutveksling og nettmonopoler* - dekker elektrisitetsproduksjon, -distribusjon og -marked. Det er etablert 54 prosjekter av ulik varighet fordelt på temaene kraftutveksling, netteffektivisering, ytre miljø samt sikkerhet og produksjon. 15 prosjekter ble avsluttet i 1998 og 7 nye prosjekter ble startet opp. Programmet finansierte helt eller delvis i alt 23 doktorgradskandidater. Det er ferdigstilt 20 nye produkter og 2 prosesser i 1998 som er tatt i bruk av 350 foretak og 23 etater. To av programmets prosjekter er EU-prosjekter. Prosjekt-eksempler:

- Det er utviklet beregningsmetoder og gjennomført analyser av det fremtidige kraftsystemet i Sør-Norge hvor innslaget av likestrømsterminaler og kraftelektroniske komponenter vil endre de fysiske forholdene når de nye likestrømskablene til kontinentet settes i drift. Hovedproduktene fra prosjektet skal bidra til at systemoperatør kan drive det fremtidige kraftsystemet opp mot kapasitetsgrensene på en forsvarlig måte.
- I samarbeid med en spansk produsent er det utviklet et instrument for å måle spenningskvaliteten hos sluttbruker som har oppnådd stort salg i Norge og utlandet.

- Det er utviklet teknologi for lastkontroll som kan gi store besparelser i nettførsterkninger.
- Det er tatt ut patent på en ny type kabel med stort potensiale.
- Flere analyser av konsekvenser fra dereguleringen av kraftsektoren og av monopolreguleringen av nettvirksomhetene har trukket viktige konklusjoner for den videre utvikling av rammebetingelsene.

SAMRAM - *Samfunnsmessige rammebetingelser og virkemidler for norsk energi- og miljøpolitikk* - har som hovedmål å bygge opp og vedlikeholde kunnskapsgrunnlaget for norsk politikk for en bærekraftig utvikling knyttet til produksjon og bruk av energi, i Norge og i et regionalt og globalt perspektiv. Prosjektporteføljen besto i 1998 av 35 prosjekter. Om lag 75 pst. av prosjektmidlene går til forskning på rammebetingelser og resten til forskning knyttet til virkemidler. Det er innvilget tre doktorgradsstipendier og ett postdoktorstipendium. I tillegg er det gitt prosjektstøtte til én doktorgrad. Prosjekt-eksempler:

- Tre samarbeidende prosjekter ser på frivillige avtaler som virkemiddel i miljøpolitikken i forhold til markedsbaserte instrumenter som for eksempel miljøavgifter.
- Det er blitt studert utforming av en klimaavtale og virkemidler under ulike typer markedssvikt (for eksempel arbeidsledighet).
- Det er etablert en nordisk kraftmarkedmodell som inkluderer kraftsalg inn og ut av Norden.
- Det er sett på hvorvidt norsk eksport av gass og gasskraft erstatter mer forurensende energiformer på kort og lang sikt.
- Det er sett på betydningen av usikkerhet på optimal klimapolitikk fra et planleggingsperspektiv.

Mål og strategier

Forskning og utvikling innenfor energi- og vassdragssektoren har som mål å styrke langsiktig verdiskaping, sikre god ressursutnyttelse og ivareta miljøhensyn. Hovedutfordringene er å:

- satse på næringsrettet FoU som gir verdiskaping og industrivekst knyttet til effektiv og fleksibel utnyttelse av energiressurser og utvikling av produkter for det nasjonale og internasjonale marked
- utvikle systemer og teknologi for kraftutveksling med utlandet og internasjonal integrasjon
- bygge opp robuste FoU-miljøer og prioritere grunnleggende forskning gjennom støtte til doktorgradsstipendiater
- øke kunnskapen om rammebetingelser og virkemidler for en effektiv politikk på energi- og miljøområdet

Det er satt følgende resultatmål for 2000:

- 9 doktorgradskandidater skal ha disputert i løpet av året
- 13 norske bedrifter skal ha deltatt i EU-prosjekter innenfor fagområdet
- 6 nye produkter skal ha blitt utviklet
- minst 45 SMBer skal ha deltatt i sektorens programmer i løpet av året
- 1 ny bedrift skal ha blitt etablert basert på FoU

I tillegg er følgende mål formulert:

- produkter fra FoU-prosjektene skal gi minst 2 TWh årlig produsert energi i Norge i år 2005
- 10 % redusert investerings- eller driftskostnad per kW gjennom nye løsninger og produkter
- 50 % økning i eksport fra bedrifter som aktivt deltar i programmene

Budsjettforslag 2000

Det foreslås avsatt 81 mill. kroner til brukerstyrt forskning og utvikling innenfor energi- og vassdragssektoren for 2000.

Post 70 Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, *kan overføres*

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
Nordisk energiforskning	5 525	5 600	5 700
IEA-kontingenter	332	400	
Energiinformasjonsutveksling	2 250	1 500	1 700
Sum post 70	8 107	7 500	7 400

Posten dekker utgifter til deltakelse i Nordisk energiforskning og energiinformasjonsutveksling i regi av Institutt for energiteknikk (IFE). Utgifter knyttet til deltakelse i IEA prosjekter dekkes fra og med 2000 over kap. 1825, post 21.

Internasjonalt FoU-samarbeid innen energiområdet har høy prioritet og er et viktig supplement til nasjonal forskning. Samarbeid på tvers av landegrensener er avgjørende, ikke bare for å kunne holde et høyt faglig nivå blant norske forskningsmiljøer, men også av strategiske grunner for å etablere kontakter og allianser med andre land.

For 2000 foreslås det bevilget totalt 7,4 mill. kroner til internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak over Olje- og energidepartementets budsjett. Bevilgningen har som formål å dekke norske forpliktelser, hovedsakelig i form av kontingenter til internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak.

Nordisk energiforskning

Formål

Det nordiske energiforskningsprogrammet er i sin fjerde programperiode (1999-2002) etablert som institusjonen Nordisk energiforskning (NEFP) og vil utgjøre en del av Nordisk Ministerråds organisasjon. Institusjonens formål er å fremme og videreføre det nordiske samarbeidet innenfor rammen av dets man-

dat. Institusjonens virksomhet bør ha en høy nordisk profil og bidra til økt nordisk nytte så virksomheten skaper merverdi utover de rent faglige samarbeidsresultatene. Institusjonen skal styrke de nasjonale energiforskningsprogrammene og institusjonene i Norden, øke konkurransekraften og bidra til en felles strategi for forskning, utvikling og demonstrasjon på de deler av energiområdet som er av felles nordisk interesse. Samarbeidet innenfor nærområdene skal utvikles.

NEFP har i den nye programperioden fått en klarere dreining mot effektive og fornybare energiteknologier, samtidig som det er satt større fokus på Nordens nærområder. Programmet er inndelt i åtte fagområder; elektrokjemisk omvandling, energifleksible varmesystemer, prosessintegrasjon, bioenergiforedling, forbrenning av biomasse, tekniske system for et fritt elmarked, petroleumsteknologi og energi og samfunn.

Resultatrapport for 1998

NEFP har i 1998 hatt en betydelig aktivitet innenfor fagområdene. Det har samlet sett vært involvert 64 stipendiater og 20 seniorforskere. 18 av de involverte var norske, hvorav 14 var stipendiater og 4 seniorforskere. Det er til sammen arrangert 34 kurs, symposier og tilsvarende arrangementer. Flere fremstøt er gjort for å etablere tettere kontakt mot teknisk-naturviten-

skapelige fagmiljøer i Baltikum. Det er også gjort en innsats for å profilere NEFP mot relevante deler av EU-systemet. I 1998 resulterte dette blant annet i at en samarbeidsgruppe i regi av programmet fikk tilslag på en prosjektsøknad innenfor hydrogenlagring i EUs Joule-program.

Mål og strategier

NEFPs langsiktige hovedmål er å bidra til en kostnadseffektiv reduksjon av energiforbruket og utvikling av ny fornybar og mer miljøvennlig energiteknologi, gjennom å styrke basis- og spisskompetansen innen utvalgte energirelaterte områder ved nordiske universiteter, vitenskapelige høyskoler og andre forskningsinstitusjoner, samt skape fungerende forskernettverk mellom de nordiske landene. Det skal også fokuseres på Norden og Nordens nærområder, dvs. Østersjø-regionen og enkelte arktiske områder. Målene skal nås gjennom å:

- tildele stipendier og lønnsbidrag til forskerstudenter og forskere
- bygge aktive nordiske kunnskapsnettverk mellom forskere og ressurspersoner innen de utvalgte fagområdene
- fremme nordisk mobilitet blant forskere
- støtte nordiske FoU-forslag til EU og andre internasjonale programmer
- fremme seniorforskernes mulighet til internasjonalt samvirke.

Budsjettforslag 2000

Programmet samfinansieres av de nordiske land etter en fastsatt fordelingsnøkkel. Det avsettes 5,7 mill. kroner til programmet for 2000.

Energiinformasjonsutveksling

Formål

Norge deltar i IEAs flernasjonale informasjonsprogram Energy Technology Data Exchange (ETDE). Programmet er konsentrert omkring oppbygging av en felles, internasjonal energidatabase. De norske forpliktelsene ivaretas av Institutt for energiteknikk som innhenter relevant informasjon på energiområdet og formidler denne videre til energidatabasen.

Resultatrapport for 1998

IFE fortsatte i 1998 overvåking av norsk energilitteratur og utarbeidet og lagt inn emnemessige og bibliografiske beskrivelser til ETDE. Det ble til sammen lagt inn 524 dokumenter i den internasjonale energidatabasen. I tillegg ble det lagt inn 103 beskrivelser av nye forskningsprosjekter på energiområdet og 172 prosjekter ble oppdatert.

Budsjettforslag 2000

Det avsettes 1,7 mill. kroner til dette prosjektet for 2000.

Programkategori 18.60 Statsforetak

Inntekter under programkategori 18.60 fordelt på kapitler:

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Pst. endr. 99/00
4860	Statsforetak under Olje og energidepartementet	897 386	870 200	915 200	5,2
5608	Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet	410 153	375 000	460 000	22,7
5680	Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet	196 000	440 000	811 000	84,3
	Sum kategori 18.60	1 503 539	1 685 200	2 186 200	29,7

Statsforetak

Statkraft SFs formål er å eie og drive energianlegg, kjøpe og selge energi samt forestå virksomhet som står i naturlig sammenheng med dette. Statkraft SF har det forretningsmessige ansvaret for å oppfylle statens forpliktelser overfor kraftintensiv industri. Statkraft SF forvalter store økonomiske og miljømessige ressurser, og det er avgjørende at virksomheten drives på en effektiv og rasjonell måte.

Statnett SF har systemansvaret i det norske kraftsystemet, det vil blant annet si å sørge for at det er balanse mellom produksjon og forbruk i det norske kraftsystemet. Statnett SF har ansvaret for en rasjonell drift og utvikling av landets sentrale overføringsnett for kraft. Foretaket skal alene eller sammen med andre planlegge og prosjektere, bygge, eie og drive overføringsanlegg og utenlandsforbindelser.

Både Statkraft SF og Statnett SF skal drives etter forretningsmessige prinsipper og gi best mulig avkastning på den statlige innskuddskapitalen innenfor de rammer foretakene er pålagt. Statnett SF er underlagt Norges vassdrags- og energidirektorats monopolkontroll.

Regjeringen går inn for å styrke Statkraft SFs investeringsmuligheter. Det foreslås derfor å konvertere halvparten av Statkraft SFs ansvarlige lån på 3,85 mrd. kroner til innskuddskapital med virkning fra 16. desember 1999. De budsjettmessige virkningene av konverteringen vil bli lagt frem for Stortinget i forbindelse med nysalderingen av budsjettet for 1999. Samtidig budsjetteres det med et utbytte fra Statkraft på 600 mill. kroner for regnskapsåret 1999.

For Statnett SF foreslås en utbyttepolitikk der foretaket for regnskapsårene 1999-2002 betaler et utbytte på 50 pst. av konsernets overskudd etter skatt. Det legges til grunn et utbytteanslag på 211 mill. kroner for regnskapsåret 1999.

Kap. 4860 Statsforetak under Olje og energidepartementet

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
80	Inntekter fra oppgjørsordningen for utenlandshandelen med kraft	72 186	45 000	90 000
90	Avdrag, Statnett SF	400 200	400 200	400 200
91	Avdrag, Statkraft SF	425 000	425 000	425 000
	Sum kap. 4860	897 386	870 200	915 200

Vedrørende 1999

Ved Stortingets vedtak av 18. juni 1999 ble post 80 økt med 6,4 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 67 og Innst. S. nr. 236 (1998-99).

Post 80 Inntekter fra oppgjørsordningen for utenlandshandelen med kraft

Oppgjørsordningen for utenlandshandelen med kraft er knyttet til utveksling av kraft mot Sverige, Finland og Russland, jf. St.prp. nr. 37 (1994-95). Inntektene fra ordningen (eksklusive renter) går til å dekke det akkumulerte underskuddet knyttet til utenlandshandelen, jf. St.prp. nr. 1 (1996-97). Ordningen administreres av Statnett SF.

Inntektene i ordningen omfatter flaskehalsinntekter og prioritesavgifter knyttet til bilaterale fysiske utvekslingskontrakter. I løpet av 1999 vil den siste kontrakten mot Sverige utløpe. I henhold til St.meld. nr. 11 (1995-96) om organiseringen av krafthandelen med Sverige, skal det ikke gis prioritet til nye avtaler mot Sverige. Det forventes imidlertid ikke at inntektsgrunnlaget blir vesentlig redusert.

Inntektene fra ordningen inntektsføres på statsbudsjettet året etter at de har påløpt, dvs. inntekter påløpt i 1999 inntektsføres på budsjettet for 2000. Pr. 1. januar 1999 var den nominelle fordringen på om lag 196 mill. kroner, Jf. St.prp. nr. 67 (1998-99).

For 2000 budsjetteres det med 90 mill. kroner i inntekter fra ordningen, inkludert renter. Det er imidlertid knyttet usikkerhet til anslaget.

Post 90 Avdrag, Statnett SF

Staten ved daværende Nærings- og energidepartement inngikk i 1993 avtale med Statnett SF om et serielån på 4,002 mrd. kroner med endelig forfall 15. desember 2006. For 2000 budsjetteres det med 400,2 mill. kroner i avdrag på Statnett SFs serielån. Dette er i henhold til nedbetalingsplanen i låneavtalen.

Post 91 Avdrag, Statkraft SF

Staten ved daværende Nærings- og energidepartement inngikk i 1993 avtale med Statkraft SF om et serielån på 4,250 mrd. kroner med endelig forfall 15. desember 2006 og en avtale om et ansvarlig lån på 10,050 mrd. kroner. Det ansvarlige lånet har en rentesaldo på 3,850 mrd. kroner og skal være nedbetalt innen 15. desember 2006.

For 2000 budsjetteres det med 425 mill. kroner i avdrag på Statkraft SFs serielån. Dette er i henhold til nedbetalingsplanen i låneavtalen.

Når det gjelder det ansvarlige lånet foreslår Regjeringen å konvertere 1,925 mrd. kroner til innskuddskapital med virkning fra 16. desember 1999. Statkraft står etter låneavtalen fritt til å velge tidspunkter for nedbetaling av det ansvarlige lånet. Det budsjetteres ikke med avdragsinnbetalinger på den resterende andelen av det ansvarlige lånet i 2000.

Kap. 5608 Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
80	Renter, Statnett SF	164 841	157 000	128 000
81	Renter, Statkraft SF	245 312	218 000	332 000
	Sum kap. 5608	410 153	375 000	460 000

Post 80 Renter, Statnett SF

Renteinntektene fra Statnett SF anslås til 128 mill. kroner i 2000. Rentene er knyttet til foretakets serielån med en saldo på 2,001 mrd. kroner pr 1. januar 2000. Eventuell førtidig nedbetaling av lånet vil medføre lavere renteinnbetaling enn forutsatt.

Post 81 Renter, Statkraft SF

Renteinntektene fra Statkraft SFs serielån anslås til 191 mill. kroner i 2000. Rentene er knyttet til fore-

takets serielån med en saldo på 2,975 mrd. kroner pr 1. januar 2000.

Rentebetingelsene på det ansvarlige lånet er knyttet opp mot selskapets regnskapsmessige resultat. Rentene vil også avhenge av Statkraft SFs valg med hensyn til nedbetaling av resten av lånet. Det budsjetteres med renteinntekter på 141 mill. kroner knyttet til Statkraft SFs ansvarlige lån i 2000. Det er imidlertid knyttet usikkerhet til anslaget.

Kap. 5680 Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag 2000
		1998	Vedtatt budsjett 1999	
80	Utbytte, Statnett SF	196 000	350 000	211 000
81	Utbytte, Statkraft SF		90 000	600 000
	Sum kap. 5680	196 000	440 000	811 000

Vedrørende 1999

Ved Stortingets vedtak av 18. juni 1999 ble post 81 økt med 219 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 67 og Innst. S. nr. 236 (1998-99).

Post 80 Utbytte, Statnett SF

Stortinget gav ved behandlingen av St.prp. nr. 51 (1994-95) tilslutning til en utbyttepolitikk for Statnett SF der foretaket for regnskapsårene 1994-97 skulle betale et utbytte på 50 pst. av konsernets overskudd etter skatt. For regnskapsåret 1998 betalte Statnett SF et utbytte på 350 mill. kroner av et overskudd i konsernet på 475 mill. kroner (74 pst.).

Det er behov for å etablere en ny utbyttepolitikk for Statnett SF. For at styret skal kunne legge opp en finansiell strategi innen rimelig langsiktige rammer, er det viktig at utbyttet over noen år er stabilt og forutsigbart.

Ved etableringen av Statnett SF la Stortinget til grunn at en egenkapitalandel på om lag 30 pst. var rimelig og forsvarlig ut fra foretakets virksomhet. Det ble videre forutsatt at foretaket skulle finansiere nødvendige investeringer uten ytterligere innskudd av kapital fra staten. Ved disponeringen av overskuddet skulle det derfor tas hensyn til foretakets egenfinansiering av investeringene. Regjeringen legger opp til å videreføre disse forutsetningene.

Regjeringen mener det fortsatt er rom for en utbyttepolitikk der Statnett SF betaler et utbytte på 50 pst. av konsernets overskudd etter skatt. Det foreslås

at utbyttepolitikken gjøres gjeldende for regnskapsårene 1999-2002.

Statnett SF og konsernet har i dag tilfredsstillende soliditet. Foretaket står imidlertid foran betydelige investeringer, i hovedsak som følge av allerede inngåtte kraftutvekslingsavtaler. Utbyttepolitikken må vurderes på nytt dersom det skjer vesentlige endringer i forutsetningene knyttet til foretakets framtidige kapitalbehov.

I budsjettet for 2000 legges det til grunn et utbytteanslag på 211 mill. kroner. Anslaget er basert på at utbyttet skal tilsvare 50 pst. av konsernets overskudd etter skatt. Endelig vedtak om utbytte fattes i ordinært foretaksmøte våren 2000 basert på utbyttepolitikk og faktisk resultat for 1999. Eventuelle endringer av utbytte vil bli presentert i revidert budsjett 2000.

Det fastsettes ikke avkastningskrav for Statnett SF, og Regjeringen har ikke planer om å innhente eksterne verdivurderinger av foretaket. Reguleringssystemet for nettselskaper er basert på et normalt avkastningskrav, og med regler for maksimal og minimal avkastning, fastsatt av Norges vassdrags- og energidirektorat. Som en konsekvens av dette reguleringsregimet, vil den reelle verdien av Statnett SF ligge nær opp til den bokførte. Statnett skal drive kostnadseffektivt og gi best mulig avkastning, innenfor de rammer myndighetene setter for foretakets virksomhet.

Tabellen nedenfor viser nøkkeltallene for konsernet i 1997, 1998 og 1. tertial 1999.

(i mill. kr)

Nøkkeltall	31.12.97	30.04.98	31.12.98	30.04.99
Driftsinntekter	6 426	2 577	6 944	2 705
Driftsresultat	706	298	861	322
Resultat etter skatt	362	156	475	172
Utbytte til OED	196		350	
Bokført egenkapitalandel	35 pst.	36 pst.	34 pst.	37 pst.

Konsernet omfatter foruten morselskapet Statnett SF de heleide datterselskapene Statnett Entreprenør AS og Statnett Rederi AS. Morselskapet eier 50 pst. av Nord-Pool ASA, Viking Cable AS og EuroKabel

AS. Både heleide datterselskap og selskaper der Statnett SF eier 20 pst. eller mer inngår i konsernregnskapet. Statnett SF eier om lag 17 pst. av teleselskapet EniTel ASA.

Resultat 1998

Konsernet hadde et resultat etter skatt på 475 mill. kroner i 1998 mot 362 mill. kroner i 1997. Driftsresultatet var 861 mill. kroner mot 706 mill. kroner i 1997.

Foretakets hovedvirksomhet er drift av egne overføringsanlegg. Statnett SF er underlagt Norges vassdrags- og energidirektorats monopolkontroll. Foretaket oppnådde for 1998 en regnskapsmessig egenkapitalavkastning på 10,1 pst. etter skatt og den bokførte egenkapitalandelen var 34,4 pst. pr. 31. desember 1998. De tilsvarende tallene for konsernet var 12,5 og 33,5 pst.

Resultat 1. tertial 1999

Konsernet hadde pr 1. tertial 1999 et overskudd etter skatt på 172 mill. kroner og et driftsresultat på 322 mill. kroner. For 1. tertial 1998 var resultatet etter skatt og driftsresultatet henholdsvis 156 og 298 mill. kroner.

Post 81 Utbytte, Statkraft SF

Ved etableringen fikk Statkraft SF et ansvarlig lån fra staten på 10,050 mrd. kroner. Etter at Statkraft har nedbetalt deler av lånet og 3 mrd. kroner ble konvertert til egenkapital i 1996, er lånets restsaldo på 3,85 mrd. kroner. Statkraft har søkt om å få konvertert resten av lånet til innskuddskapital. Statkraft har samtidig søkt om å få utvidet foretakets låne- og garanti-ramme fra 32,5 til 42,5 mrd. kroner.

Statkraft mener å stå overfor en rekke lønnsomme investeringsprosjekter de nærmeste årene. Foretaket har i denne forbindelse utpekt følgende satsingsområder:

- arbeide for best mulig lønnsomhet innenfor egen kraftproduksjon og -handel
- realisere flere lønnsomme kraftutbyggingsprosjekter i Norge, herunder opprustnings- og utvidelsesprosjekter
- erverv i Norge og Norden
- handelsvirksomhet, og på noe sikt, erverv av produksjonskapasitet i Nord-Europa
- utvikling av enkelte lønnsomme vannkraftprosjekter utenfor Europa

Norske kraftselskaper er i økende grad utsatt for konkurranse fra store internasjonale selskaper, og kraftprisene på kontinentet vil i betydelig grad påvirke prisene i det norske systemet. Regjeringen legger til grunn at det er viktig å ha et sterkt Statkraft for å møte denne konkurransen. Regjeringen mener dessuten Statkraft har flere fortrinn i så måte.

Statkraft har et unikt produksjonssystem. Foretaket skal drives forretningsmessig. Videre har Statkraft flere års erfaring fra et konkurranseutsatt kraftmarked og har i denne forbindelse prioritert oppbygging av nødvendig kompetanse og organisasjon. Statkraft har derfor allerede gjennomført endringsprosesser som konkurrentene står foran. Foretaket har ikke spredd sin virksomhet på mange områder, og investeringssnivået har vært moderat.

Norge kan stå overfor en periode med økt omstrukturering i norsk kraftforsyning. Statkraft bør kunne bidra sterkt til forvaltningen av offentlig kapital, sikre norsk offentlig eierskap og opprettholde vannkraftkompetansen. Videre tilsier forpliktelsene overfor kraftintensiv industri at Statkraft gis tilstrekkelig styrke.

Kraftforsyningen er en svært kapitalintensiv bransje. Mulighetene til å finansiere investeringer fra driften av foretaket er begrenset på kort sikt. Statkraft mener imidlertid å være i en situasjon med gode investeringsmuligheter de nærmeste årene.

Regjeringen mener på denne bakgrunn det er behov for å gi Statkraft økt finansiell handlefrihet. Regjeringen foreslår derfor å konvertere halvparten av Statkrafts ansvarlige lån på 3,85 mrd. kroner, det vil si 1,925 mrd. kroner, til innskuddskapital med virkning fra 16. desember 1999. Forslaget innebærer at statens innskuddskapital i Statkraft øker fra 15,4 mrd. kroner til 17,325 mrd. kroner.

Regjeringen foreslår samtidig å ta et utbytte på 600 mill. kroner for regnskapsåret 1999. Konsernets resultat etter skatt for 1999 er foreløpig anslått til om lag 800 mill. kroner. Det er betydelig usikkerhet knyttet til anslaget. Utbyttebeløpet vil uansett ikke kunne overstige de begrensninger som følger av statsforetaksloven. For regnskapsåret 1999 innebærer det at utbyttet maksimalt kan settes lik statsforetakets resultat etter skatt.

Samlet innebærer Regjeringens forslag en styrking av Statkrafts investeringsmuligheter. Regjeringen vil legge fram forslag til en langsiktig utbyttepolitikk for etterfølgende år på et senere tidspunkt.

Konverteringen vil føre til reduserte avdrags- og renteinbetalinger de nærmeste årene. Det forutsettes imidlertid at Statkraft, gjennom økte investeringer, oppnår en avkastning som mer enn kompenserer for dette, og som på lengre sikt muliggjør økt utbytte til eier.

Ved etableringen av Statkraft ble det lagt til grunn at en egenkapitalandel på rundt 40 pst. var rimelig og forsvarlig. Regjeringen ønsker å opprettholde dette målet. Etter en konvertering av 1,925 mrd. kroner fra ansvarlig lån til innskuddskapital vil egenkapitalandelen øke til om lag 45 pst. Det forventes deretter at

denne vil synke ned mot 40 pst. som følge av økte investeringer.

Konverteringen er foreslått gjennomført med virkning fra 16. desember 1999, mens renteforfallsdato for det ansvarlige lånet er 15. desember 1999. Konverteringen vil derfor ikke få betydning for Statkrafts renteinntekter for 1999. Budsjetteknisk vedrører konverteringen 1999-budsjettet, og de budsjettmessige virkningene vil derfor bli lagt frem for Stortinget i forbindelse med nysalderingen av budsjettet.

Ved etableringen av Statkraft ble det fastsatt en låne- og garantiramme på 25 mrd. kroner. Stortinget samtykket i 1996 til at rammen ble utvidet til 32,5 mrd. kroner, jf. St.prp. nr. 58 og Innst. S nr. 283 (1995-96). Statkraft har som nevnt søkt om å få økt rammen til 42,5 mrd. kroner.

I St. prp. nr. 100 (1990-91) Omorganisering av Statkraft heter det: "Rammen skal fungere som et sikkerhetsnett for å begrense mulig statlig ansvar og ikke være et detaljert styringsinstrument for staten".

Regjeringen viser til at låne- og garantirammen begrenser Statkrafts adgang til å oppta lån og påta seg garantiforpliktelser. Siden staten i siste instans er ansvarlig for foretakets forpliktelser, er det nødvendig å sette en øvre grense for statens mulige ansvar.

I henhold til statsforetaksloven § 5 kan foretaket bare ta opp lån eller gi garantier som det er dekning for i verdien av foretakets eiendeler. Dette bidrar til å sikre en forsvarlig utnyttelse av rammen.

I samsvar med forutsetningene i St.prp. nr. 100 (1990-91) legges det til grunn at formålet med låne- og garantirammen ikke er å styre omfanget av foretakets investeringer. Regjeringen viser til at staten som eier påvirker investeringsomfanget ved å ta stilling til konvertering, utbyttepolitikk og ved å stille krav til egenkapitalandel.

Statkraft har i dag totale låne- og garantiforpliktelser på om lag 26 mrd. kroner, mens låne- og garantirammen er 32,5 mrd. kroner. Med forslaget om å konvertere halvparten av det ansvarlige lånet vil det være grunnlag for økte investeringer, og følgelig også behov for økt opplåning. Noe opplåning vil dessuten skje i tilknytning til investeringer finansiert over driften.

Det er ikke gunstig for foretaket å nå helt opp i taket for totale forpliktelser. Dette skyldes blant annet at de alltid er knyttet en viss usikkerhet til resultatutviklingen og investeringsaktiviteten.

Regjeringen vil komme tilbake til spørsmålet om utvidelse av låne- og garantirammen når forslaget om konvertering av det ansvarlige lånet blir lagt frem for Stortinget i nysalderingen av budsjettet for 1999.

I tråd med generelle prinsipper for statlig eieroppfølging ønsker Regjeringen å fastsette et avkastningskrav for Statkraft. Det er lagt til grunn at statens krav til avkastning på innskutt kapital ikke bør avvike fra avkastningskravet i markedet. Avkastningskravet er derfor satt til det aksjemarkedet antas å kreve av en tilsvarende investering.

Ut fra dagens informasjon med hensyn til blant annet rentenivå og forhold knyttet til Statkraft og kraftmarkedet, anslås avkastningskravet til egenkapitalen til 11 pst. (nominelt etter skatt). Regjeringen legger til grunn at avkastningskravet som hovedregel bør ligge fast over noen år, med mindre det skjer vesentlige endringer i de faktorene som påvirker kravet.

Et markedsbasert avkastningskrav forutsetter at oppnådd avkastning måles på grunnlag av utbytte og endringer i foretakets markedsverdi. For Statkraft vil det være nødvendig å innhente eksterne verdivurderinger. Det legges opp til å innhente slike vurderinger med 2-4 års mellomrom. Verdivurderingene vil være basert på offentlig tilgjengelig informasjon slik det er vanlig for børsnoterte selskaper.

Det understrekes at det er betydelig usikkerhet og innslag av skjønn knyttet til fastsettelsen av avkastningskravet. Avkastningskravet er et uttrykk for hva kapitalen koster eier, og kan ikke uten videre brukes til å måle et foretaks prestasjoner. Mange faktorer vil måtte tas i betraktning når Statkrafts resultater skal vurderes. Eksempelvis vil det være viktig å skille mellom svingninger i eksterne faktorer som påvirker lønnsomheten og forhold som foretaket kan påvirke.

Tabellen nedenfor viser nøkkeltallene for konsernet i 1997, 1998 og 1. halvår 1999.

	(mill. kr)			
Nøkkeltall	31.12.97	30.06.98	31.12.98	30.06.99
Netto driftsinntekter	4 702	2 113	4 760	2 356
Driftsresultat	1 998	966	2 198	1 054
Skatt	361	369	910	318
Resultat etter skatt	906	314	718	513
Utbytte til OED			309	
Bokført egenkapitalandel	39 pst.	40 pst.	39 pst.	40 pst.

Konsernregnskapet omfatter morselskapet Statkraft SF og de heleide datterselskapene Statkraft Anlegg AS, Statkraft Engineering AS, Finnmark Energiverk AS, Statkraft Forsikring AS, Statkraft Holding AS og Statkraft Energy Enterprise AS. Statkraft SFs eierandel i Himal Power Ltd. er konsolidert inn i konsernregnskapet fra 1998. Statkraft Holding AS eier Statkrafts aksjer i Oslo Energi Produksjon AS og Bergenhalvøens Kommunale Kraftselskap AS (BKK). Statkraft Energy Enterprise AS eier Statkrafts aksjer i Sydkraft AB.

Resultat 1998

Statkraft SF oppnådde i 1998 et årsresultat på 497 mill. kroner mot 718 mill. kroner i konsernet. Av foretakets årsresultat er 309 mill. kroner utbetalt som utbytte mens 188 mill. kroner er ført mot udekket tap.

Statkrafts magasinkapasitet, produksjonsanlegg og kunnskap om det norske og nord-europeiske kraftmarkedet er avgjørende for et godt resultat. Tilsiget til vannkraftsystemet varierer betydelig. Mens 1996 var et av de tørreste år som er registrert, var både 1997 og 1998 år med mer enn normalt tilsig. Nord-Norge og Vestlandet, der Statkraft har en vesentlig del av sin produksjonskapasitet, fikk imidlertid relativt sett mindre tilsig.

Statkraft hadde i 1998 en samlet produksjon på 32,4 TWh, som tilsvarer om lag normalproduksjonen. Gjennomsnittlig spotpris for 1998 var 11,7 øre/kWh, mot 13,5 øre/kWh i 1997 og 25,7 øre/kWh i 1996.

Konsernets driftsresultat ble 2,198 mrd. kroner i 1998 mot 1,998 mrd. kroner i 1997. Når en tar hensyn til at produksjonsavgiften ble opphevet med virkning fra 1998 er driftsresultatet reelt sett svakere i 1998 til tross for at produksjonen økte. Dette avspeiler både lavere markedspriser og at Statkraft i 1996 hadde prissikret en del av produksjonen i 1997 til gunstige priser.

Konsernets resultat etter skatt ble redusert med 188 mill. kroner, fra 906 mill. kroner i 1997 til 718 mill. kroner i 1998. Regnskapsmessig skattekostnad utgjorde 910 mill. kroner i 1998 mot 361 mill. kroner

i 1997. Økningen skyldes at skattekostnaden for 1997 var spesielt lav som følge av at en avsetning fra 1996 ble reversert i regnskapet for 1997. Betalbare skatter utgjorde 910 mill. kroner i 1998, mot 889 mill. kroner i 1997.

Statkraft SF oppnådde for 1998 en regnskapsmessig egenkapitalavkastning på 3,2 pst. etter skatt. Det tilsvarende tallet for konsernet var 4,6 pst. Den regnskapsmessige egenkapitalavkastningen kan ikke uten videre sammenliknes med det markedsbaserte avkastningskravet på 11 pst., fordi dette kravet forutsetter at avkastningen måles som endringer i markedsverdier. I mangel av markedsverdier kan det innhentes eksterne verddivurderinger slik Regjeringen legger opp til å gjøre for Statkraft, jf. omtalen ovenfor.

Statkraft foretok i 1998 samlede investeringer på 944 mill. kroner. Av dette ble 221 mill. kroner investert i egne anlegg i Norge. Det største enkeltprosjektet var etterarbeider knyttet til damutbyggingen ved Svartisen kraftverk. 723 mill. kroner ble brukt til kjøp av anlegg og eierandeler i andre selskaper og til kapitalinnskudd i internasjonale kraftutbyggingsprosjekter.

Resultat 1. halvår 1999

Konsernet fikk et resultat etter skatt på 513 mill. kroner første halvår 1999 mot 314 mill. kroner i 1998.

I likhet med første halvår i 1998 har første halvår i 1999 vært preget av lave markedspriser på kraft som følge av høyere tilsig og mildere vær enn normalt. Statkraft har valgt å holde en forholdsvis lav egenproduksjon og lavt salg på grunn av det lave prisnivået. Statkrafts egenproduksjon i perioden har vært 14,6 TWh som er 15 pst. lavere enn normalt, men identisk med produksjonen i første halvår i 1998.

Statkraft har foretatt investeringer for i overkant av 4,3 mrd. kroner i første halvår 1999. Investeringene er i første rekke knyttet til kjøpet av 26 pst. av aksjene i BKK AS og 49,5 pst. av aksjene i BKK Kraftsalg AS.

Programkategori 18.70 Petroleumsvirksomheten

Utgifter under programkategori 18.70 fordelt på kapitler:

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Pst.endr. 99/00
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440)	27 536 740	25 508 000	20 320 000	-20,3
2441	Petroleumsrettet teknologiutvikling			100 000	
2442	Disponering av innretninger på norsk kontinentalsokkel	71 655	9 000	110 000	1122,2
Sum kategori 18.70		27 608 395	25 517 000	20 530 000	-19,5

Programkategorien omfatter utgifter og inntekter i forbindelse med Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (SDØE), aksjeutbytte fra Den norske stats oljeselskap a.s (Statoil), petroleumsrettet teknologiutvikling og disponeringer av innretninger på kontinentalsokkelen.

Statlig petroleumsvirksomhet

Status på området

SDØE ble etablert 1. januar 1985. Ordningen innebærer at en fastsatt andel av inntekter, kostnader og investeringer knyttet til de enkelte utvinningstillatelse og felt på kontinentalsokkelen samt tilknyttede anlegg kanaliseres direkte over statsbudsjettet. Statoil

er forretningsfører for SDØE og forestår salg av all petroleum for SDØE. Staten har en direkte andel i de fleste olje- og gassfeltene samt rørledninger på norsk kontinentalsokkel.

SDØEs produksjon av olje og NGL var i 1998 til sammen på 444 millioner fat. Det er en reduksjon på 4 pst. fra 1997. Hovedårsakene er synkende produksjon fra eldre felt som Gullfaks og Oseberg samt forsinket oppstart av nye felt som Åsgard, Visund og Varg. SDØEs andel av gassproduksjonen økte med 27 pst. fra 15 mrd. standard Sm³ i 1997 til 19 mrd. Sm³ i 1998. Høyere avtak under eksisterende salgsvtaler og oppstart av rørledningen Norfra er de viktigste årsakene.

Tabell 5.4 SDØEs olje- og gassreserver pr. 31. desember 1998

Sannsynlige reserver ¹	Olje ² (mill. m ³)	Gass (mrd. Sm ³)
Ved inngangen til 1998	897	1237
Justering av tidligere anslag	68	-27
Utvidelser og funn	4	4
Produksjon	-71	-19
Ved utgangen av 1998	898	1195
Inndelt i:		
- Felt i produksjon	466	608
- Felt under utbygging	250	169
- Funn under vurdering	182	418

¹ Den del av påviste reserver man forventer (med 50 pst. sannsynlighet) å kunne utnytte.

² Inkludert våtgass (NGL).

SDØEs sikre og sannsynlige olje- og gassreserver ble noe redusert i løpet av 1998. Oljereservene økte marginalt til 898 mill. m³, men gassreservene ble redusert med om lag 3 pst. til 1 195 mrd. Sm³. En m³

olje tilsvarer 6,29 fat mens 1000 Sm³ gass tilsvarer 6,29 fat oljeekvivalenter. Basert på SDØEs produksjon i 1998 tilsvarer oljereservene pr. 31. desember 1998 produksjon i nærmere 13 år. Gassreservene tilsvarer produksjon i 63 år. SDØEs gassproduksjon vil øke vesentlig de neste årene og produksjonshorisonten for gass vil dermed bli redusert.

Oljepris

Ved utarbeidelsen av statsbudsjettet for 1999 la en til grunn en gjennomsnittlig oljepris på kr 110 pr. fat. Denne oljeprisforutsetningen ble videreført i revidert budsjett, jf. St.prp. nr. 67 (1998-99). I budsjettet for 2000 er det lagt til grunn en gjennomsnittlig oljepris på kr 125 pr. fat. Det understrekes at den fremtidige utviklingen i oljeprisen er usikker.

Tabell 5.5 Gjennomsnittlig realisert oljepris for SDØE i 1996, 1997 og 1998 samt prisforutsetning for 1999 og 2000

	1996	1997	1998	1999 ¹	2000 ¹
Oljepris i løpende kroner pr. fat	131	135	95	110	125

¹ Anslag som ligger til grunn for statsbudsjettet og nasjonalbudsjettet 1999 og budsjettforslaget for 2000.

Tabell 5.6 Kapitalbalansen for SDØE (i mill. kroner)

	1998	1999 ¹	2000 ¹
Anleggskapital pr. 31. desember	131 876	144 976	150 176

¹ Anslag som bygger på gjeldende budsjett for 1999 og budsjettforslaget for 2000.

Langsiktige mål og strategier

Det overordnede langsiktige målet for forvaltningen av SDØE-porteføljen er å oppnå høyest mulig inntekter til staten. SDØE, kombinert med skatte- og avgiftssystemet, er et velegnet virkemiddel for å sikre staten en høy andel av verdiskapingen på norsk kontinentalsokkel. Gjennom SDØE kan en tilpasse statens andel av petroleumsrenten til det enkelte felt, noe som ikke er mulig med skatte- og avgiftssystemet. I konsesjonstildelinger tilpasses SDØE til lønnsomheten og ressurspotensialet i den enkelte utvinningstillatelse. I Nordsjøen er det fastlagt spesielle retningslinjer, jf. St.meld. nr. 37 (1998-99).

Resultatmål

Ved at SDØE har et engasjement i et stort utvalg felt på kontinentalsokkelen, vil lønnsomheten i all vesentlig grad samsvare med lønnsomheten på norsk kontinentalsokkel generelt. Det er derfor ikke fastsatt konkrete resultatmål for SDØE.

Totalkapitalrentabilitet før skatt indikerer avkastningen i et enkelt år på de investeringer som er gjort gjennom SDØE. Totalkapitalrentabiliteten defineres som:

$$\frac{\text{Driftsresultatet} + \text{Renter} - \text{Overføring til petroleumsforsikringsfondet}}{\text{Gjennomsnittlig anleggskapital}}$$

Gjennomsnittlig anleggskapital

	1994	1995	1996	1997	1998	1999 ¹
Totalkapitalrentabilitet i pst.	19,1	17,9	31,0	39,9	21,7	23,6

¹ Anslag som bygger på gjeldende budsjett for 1999 og budsjettforslaget for 2000.

Beregningene ovenfor viser at statens direkte investeringer i oljevirkomheten har gitt høy avkastning de siste årene. Avkastningen er nært knyttet til utviklingen i oljeprisen. I 1998 førte kombinasjonen av lav oljepris og høye investeringer til at

avkastningen ble betydelig redusert i forhold til 1997. Det forventes at avkastningen i 1999 og 2000 vil øke i forhold til 1998 som følge av høyere oljepris og høyere produksjon.

Tabell 5.7 *SDØEs kontantstrøm (i mill. kroner):*

	1997	1998	1999 ¹	2000
Innbetalinger ²	77 150	60 445	65 900	88 600
Utbetalinger ³	36 746	45 873	46 300	40 720
Netto kontantstrøm	40 404	14 572	19 600	47 880

¹ Tall for 1999 bygger på anslagene som ble lag til grunn i St.prp. nr. 67 (1998-99) Omprioriteringer og tilleggsbevilgninger på statsbudsjettet 1999.

² Innbetalinger = driftsinntekter + overføring fra Statens petroleumsforsikringsfond + renter på mellomregnskapet.

³ Utbetalinger = driftsutgifter + lete- og feltutviklingsutgifter + investeringer + overføring til Statens petroleumsforsikringsfond

SDØEs netto kontantstrøm ble redusert fra 40,4 mrd. kroner i 1997 til 14,6 mrd. kroner i 1998. Dette skyldes både lavere oljepris og høyere investeringer. I 1999 og 2000 forventes netto kontantstrømmer å øke som følge av høyere produksjon og oljepris.

Omtale av prosedyrer knyttet til selskaperes rapportering

Hver høst rapporterer operatørselskapene på vegne av lisensene på kontinentalsokkelen nøkkeltall for petroleumsvirksomheten til myndighetene. Anslagene blir benyttet i forbindelse med regjeringens budsjettarbeid. De inngår også som underlagsmateriale i OEDs og ODs løpende arbeid, og i de analyser som utføres for å sikre en best mulig ressursforvaltning.

Rapporteringen er omfattende og krever store ressurser fra både operatørselskapene og myndighetene. Olje- og energidepartementet har derfor gjennom flere år lagt stor vekt på at rapporteringen skal holde god kvalitet, men samtidig være effektiv, målrettet og tilpasset selskaperes rutiner og behov. Selskapene har nå i økende grad selv begynt å bruke data som rapporteres til myndighetene til interne formål.

Det har på denne bakgrunn vært gjennomført tiltak siden midten av 1990-tallet hvor departementet har lagt betydelig vekt på dialog med industrien i forbindelse med endringer av formater, forbedringer av skjema, rapporteringstidspunkter, omfang av data med mere.

I FUN-samarbeidet (Forum for Forecasting and UNCertainty evaluation), som er et faglig forum mellom myndigheter og oljeindustrien for å forbedre prognoser og belyse usikkerheten i anslagene, har en også innkludert en egen arbeidsgruppe for myndighetsrapportering. Forumet har blitt benyttet jevnlig, og det er nå standard prosedyre å bruke FUN som høringsinstans ved alle endringer i rapporteringen.

Som omtalt i St.prp. nr. 1 (1998-99) har Olje- og energidepartementet gjennomført et prosjekt hvor et

eksternt konsulentfirma har bistått med evaluering av dagens rapporteringsprosess. Hensikten har vært å komme med forslag til forbedringer av prosess og omfang av data. En av konklusjonene fra evalueringen var at en bør gjeninnføre en formalisert halvårsoppdatering, men at det fokuseres på enkeltvariable i et begrenset tidsomfang. Det ble gjennomført en slik oppdatering i juni 1999, og rapporteringen er benyttet som grunnlag for analysen av petroleumssektoren i nasjonalbudsjett 2000. Evalueringen konkluderte også med at det er nødvendig å ha en gjennomgang av alle variable. Både omfang på halvårsrapportering og variable er drøftet med industrien gjennom FUN-samarbeidet. Denne framgangsmåten var også anbefalt av konsultentselskapet, som mener at FUN-samarbeidet kan brukes enda mer aktivt enn det som er tilfelle i dag. Anbefalingen fra konsultentselskapet var videre at en må forsøke å stabilisere dataomfanget etter en slik gjennomgang, slik at prosessen får "ro" og selskapene får laget rutiner for rapporteringen. Den siste hovedkonklusjonen var at rollefordelingen i prosessen bør klargjøres. Konklusjonene inngår nå som en del av departementets løpende oppfølging av rapporteringsprosessen.

Høsten 1999 vil selskapene i tillegg få tilbud om å benytte et bransjenett kalt SOIL (secure oil information link) ved rapporteringen, der både oljeselskapene og myndighetene er representert. Dette vil, lette distribusjonen for operatørene, føre til raskere distribusjon av data til partnerne, og generelt øke sikkerheten rundt rapporteringen.

Fullmakter

I St.prp. nr. 1 (1992-93) ble det angitt regler for forenklet myndighetsbehandling ved mindre utbyggingsaker på kontinentalsokkelen. Stortinget samtykket i at Kongen under gitte forutsetninger kunne godkjenne nye prosjekter. Fullmakten for forenklet myndighetsbehandling foreslås videreført i budsjettet for 2000, jf. Forslag til vedtak IV. Budsjettmessige

konsekvenser knyttet til prosjekter som forventes å komme inn under denne ordningen, inngår i forslaget til bevilgning under kap. 2440 og kap. 5440. I forbindelse med nysalderingen vil det hvert år bli gitt en samlet orientering til Stortinget om prosjekter som Regjeringen har behandlet.

I St.prp. nr. 1 (1992-93) ble det orientert om behovet for fullmakt til å godkjenne vederlagsfri overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshavergruppe. Fullmakten som ble gitt departementet, er knyttet til de prosjekter hvor Kongen har fullmakt til å godkjenne plan for utbygging/anlegg og drift, i tillegg til mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg og drift allerede er godkjent. Fullmakten ble gitt under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke medførte prinsipielle eller samfunnsmessige sider av større betydning.

Fullmakten foreslås videreført i budsjettet for 2000, jf. Forslag til vedtak V.

I St.prp. nr. 1 (1994-95) ble det orientert om behovet for at Kongen ble gitt fullmakt til å godkjenne salg av SDØE-andeler i mindre funn. Bakgrunnen for denne fullmakten var at en høy SDØE-andel i enkelte mindre funn kan være en hindring for samfunnsmessig optimale beslutninger, og derved også bidra til en reduksjon av statens samlede inntekter. For å forenkle behandlingsprosessen i slike saker, ba Regjeringen om en generell fullmakt til å godkjenne salg av SDØE-andeler i felt hvor det antas at samlede utvinnbare ressurser i forekomstene er på mindre enn 10 mill. tonn oljeekvivalenter. Retningslinjer for overdragelser av SDØE-andeler er omtalt i St.prp. nr. 50 (1995-96), vedlegg 1. Fullmakten foreslås videreført i budsjettet for 2000, jf. Forslag til vedtak VI.

Kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440)

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse			
		Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
22	Fjerningsutgifter		8 000	20 000
30	Investeringer	27 250 756	24 900 000	19 700 000
50	Overføring til Statens petroleumforsikringsfond	285 984	600 000	600 000
Sum kap. 2440		27 536 740	25 508 000	20 320 000

Vedrørende 1999:

Ved Stortingets vedtak 18. juni 1999 er bevilgningen under post 22 Fjerningsutgifter økt fra 8 til 14 mill. kroner, post 30 Investeringer økt fra 24 900 mill. kroner til 28 000 mill. kroner. Post 50 Overføring til Statens petroleumforsikringsfond, er redusert fra 600 mill. kroner til 586 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 67 og Innst. S. nr 236 (1998-99).

Post 30 Investeringer

(i 1000 kr)

	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
Prosjekt vedtatt utbygd	27 250 755	20 700 000	15 800 000
Prosjekt under vurdering		3 400 000	3 900 000
Sum investeringer	27 250 755	24 100 000	19 700 000

Post 22 Fjerningsutgifter

SDØEs andel av fjerningsutgiftene anslås til 20 mill. kroner for 2000. Dette er en økning på 12 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 2000. Fjerningsutgifter er anslag på SDØEs andel av fjerningsutgiftene i 2000, og gjenspeiler SDØEs andel i den enkelte innretning. Det statlige tilskuddet til fjerning over kap. 2442 inkluderer ikke SDØEs andel av fjerningsutgiftene.

SDØEs andel av investeringene på sokkelen forventes for 2000 å bli 19 700 mill. kroner. Av dette utgjør prosjekter som er besluttet utbygd pr. 1. september 1999 15 800 mill. kroner, og prosjekter under vurdering 3 900 mill. kroner. Totalt er dette en reduksjon på 4 400 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. De største prosjektene er Gullfaks hovedfelt og satelitter, Troll olje, Åsgard og Snorre B.

Post 50 Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond

Overføringer til Statens petroleumforsikringsfond anslås til 600 mill. kroner for 2000, som er en videreføring i forhold til vedtatt budsjett 1999. Overføringen gjenspeiler hva SDØE alternativt måtte ha betalt i forsikringspremier i det private forsikringsmarked.

Kap. 5440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 2440)

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
24	Driftsresultat	18 993 861	29 989 000	44 400 000
30	Avskrivninger	14 443 221	17 400 000	15 500 000
50	Overføring fra Statens petroleumsforsikringsfond	182 298		
80	Renter	8 535 851	8 900 000	8 300 000
85	Renter på mellomregnskapet	-46 555		
Sum kap. 5440		42 108 676	56 289 000	68 200 000

Vedrørende 1999:

Ved Stortingets vedtak 18. juni 1999 er post 24 Driftsresultat endret fra 29 989 mill. kroner til 25 000 mill. kroner. Videre er post 30 Avskrivninger, endret fra 17

400 til 14 900 mill. kroner og post 80 Renter endret fra 8 900 til 8 300 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 67 og Innst. S. nr 236 (1998-99).

Post 24 Driftsresultat

		(i 1 000 kr)		
Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	
Driftsinntekter	60 262 915	72 900 000	88 600 000	
Driftsutgifter	-15 563 820	-14 711 000	-18 400 000	
Lete- og feltutviklingsutgifter	-2 726 162	-1 900 000	-2 000 000	
Avskrivninger	-14 443 221	-17 400 000	-15 500 000	
Renter	-8 535 851	-8 900 000	-8 300 000	
Sum post 24	18 993 861	29 989 000	44 400 000	

Underpost 24.1 Driftsinntekter

Driftsinntektene for SDØE er anslått til 88 600 mill. kroner for 2000. Dette er en økning på 15 700 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. Økningen skyldes i hovedsak høyere oljeprisforutsetning og høyere olje- og gassproduksjon. Inntektsanslaget for 2000 er utarbeidet på grunnlag av en gjennomsnittlig oljepris på 125 kroner pr. fat.

Underpost 24.2 Driftsutgifter

Driftsutgiftene for SDØE er ført opp med 18 400 mill. kroner for 2000. Dette er en økning på 3 689 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. Økningen skyldes hovedsakelig forventet høyere olje- og gassproduksjon og oppstart av nye felt.

Underpost 24.3 Lete- og feltutviklingsutgifter

Lete- og feltutviklingsutgifter for SDØE forventes å bli 2 000 mill. kroner i 2000, en økning på 100 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999.

Underpost 24.4 Avskrivninger

Avskrivninger på statens kapital i petroleumsvirksomheten er anslått til 15 500 mill. kroner for 2000, en reduksjon på 1 900 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. Driften belastes med avskrivninger for å ta hensyn til kapitalslit og gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Dette er en kalkulatorisk kostnad uten kontantstrømseffekt, jf. motpost 30.

Underpost 24.5 Renter

Renter er anslått til 8 300 mill. kroner for 2000. Dette er en reduksjon på 600 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. Driften belastes med renter på statens faste kapital for å ta hensyn til kapitalkostnader og gir et mer korrekt bilde av ressursbruken. Dette er en kalkulatorisk kostnad uten kontantstrømseffekt, jf. motpost 80.

Kap. 5685 Aksjer i Den norske stats oljeselskap a.s

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
80	Utbytte	2 940 000	1 000 000	2 250 000
	Sum kap. 5685	2 940 000	1 000 000	2 250 000

Vedrørende 1999:

Ved Stortingets vedtak 18. juni 1999 er utbyttet fra Statoil redusert til 135 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 67 og Innst. S. nr 236 (1998-99).

Post 80 Utbytte

Gjeldende utbyttepolitikk for Statoil tilsier at utbyttet det enkelte år skal tilsvare 50 pst. av konsernets resultat etter skatt, jf. St.prp. nr. 1 og Budsjettinnst. S. nr. 9 (1997-98).

Utbyttepolitikken er en viktig faktor i eieroppfølgingen av Statoil. Verdiskaping for eier skjer både gjennom utbetalt utbytte og verdiøkning av selskapet.

I budsjettet for 2000 legges det til grunn et utbytteanslag på 2 250 mill. kroner. Utbytteanslaget er beregnet i henhold til gjeldende utbyttepolitikk på basis av en prognose for Statoils resultat etter skatt for 1999. Det understrekes at anslaget for Statoils resultat for 1999 er usikkert og avhenger blant annet av utviklingen i oljeprisen og valutakursen. Dette medfører at faktisk resultat for 1999 kan avvike betydelig fra gjeldende anslag.

Endelig vedtak om utbytte fattes i ordinær generalforsamling våren 2000 basert på gjeldende utbyttepolitikk og faktisk resultat for 1999. Eventuelle endringer av utbytte vil bli presentert i revidert budsjett 2000.

Kap. 2441 Petroleumsrettet teknologiutvikling

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
50	Prosjektrettet teknologiutvikling i petroleumsvirksomheten, <i>kan overføres</i>			100 000
	Sum kap. 2441			100 000

Vedrørende 1999:

Ved Stortingets vedtak 18. juni 1999 ble det bevilget 100 mill. kroner til prosjektrettet teknologiutvikling i

petroleumsvirksomheten over kap. 2441, post 50, jf. St.prp. nr. 67 og Innst. S. nr 236 (1998-99).

Post 50 Prosjektrettet teknologiutvikling i petroleumsvirksomheten, kan overføres

Formål med ordningen

Teknologisk utvikling har til nå hatt vesentlig betydning for å bedre effektiviteten i olje- og gassvirksomheten. For å oppnå økt robusthet i dagens marked, vil hovedutfordringen for virksomheten fremover være å sørge for mest mulig effektiv utnyttelse av det potensialet teknologisk utvikling representerer med tanke på økt lønnsomhet og industriell utvikling.

For å få ned kostnadene på norsk sokkel og øke konkurransedyktigheten i norsk petroleumsnæring, er det i 1999 startet opp et samarbeidsprogram innen prosjektrettet teknologiutvikling i petroleumssektoren, Demo 2000. Programmet gjennomføres som et samarbeid mellom oljeselskaper, leverandørindustri og forskningsinstitusjoner. Det er bevilget 100 mill. kroner til programmet for 1999. Programmet tar sikte på å akselerere kvalifisering og storskala implementering av mer kostnadseffektiv teknologi. Dette vil bidra til å øke næringens evne til å få frem nye prosjekter og derigjennom gi økt aktivitet ved at igangsetting av nye lønnsomme feltutbygginger fremskyndes. Det tas sikte på å bringe frem nye norske industriprodukter, systemer og prosesser for salg i et globalt offshoremarked.

Tildelingskriterier

Tildeling av midler følger egne retningslinjer for programmet utarbeidet av Olje- og energidepartementet i samråd med Norges forskningsråd. Midler skal tildeles konkrete prosjektforslag innen forhåndsdefinerte nøkkelområder, der teknologiforbedringer er avgjørende for fremtidig aktivitet og lønnsomhet på norsk kontinentalsokkel. Det skal prioriteres prosjekter som ved implementering vil legge grunnlaget for nye lønnsomme utbygginger på norsk sokkel, og som kan anvendes på konkrete felt på kontinentalsokkelen hvor ny teknologi kan utprøves som pilotprosjekter. Prosjekter som kan demonstrere synlige resultater innen 2001 vil prioriteres. Det vil være vesentlig at den teknologi som uttestes er implementerbar overfor et større nedslagsfelt av feltutbygginger på norsk sokkel.

Gjennomføringen av programmet så langt

En foreløpig kartlegging viser at programmet har trukket til seg søknader for pilotprosjekter på nærmere 1 mrd. kroner. Etter planen skal prosjektmidler tildeles i løpet av oktober i år. Inneværende års bevilgning på 100 mill. kroner forventes å utløse 300

– 400 mill. kroner i økte FoU-investeringer hos oljeselskapene og leverandørene.

Styringsgruppen har avgitt en foreløpig rapport om status, organisering og perspektivene for videre satsning. I statusrapporten ble det indikert at programmet i sin helhet vil kunne legge grunnlaget for vesentlige reduksjoner i kostnadsnivået, og derigjennom bidra til å generere flere nye, lønnsomme utbygginger.

Oppfølgingskriterier

Midlene kanaliseres gjennom Forskningsrådet. En egen styringsgruppe bestående av representanter fra oljeselskaper, leverandørindustri og forskningsinstitusjoner er oppnevnt for å gjennomføre programmet. Styringsgruppen er ansvarlig for innhenting av prosjektforslag, samt utvelgelse og tildeling av midler til valgte prosjekter. Det er viktig at programmet sikrer en bredest mulig kommersialisering av ny teknologi.

Forskningsrådet vil følge opp styringsgruppens vedtak med tanke på blant annet kontraktsinngåelse, meddelelse om avslag, økonomisk og faglig fremdriftsoppfølging i prosjektperioden i henhold til vanlig praksis.

Rapportmetoder

Resultatrapporter skal avgis av styringsgruppen etter hvert som de viktigste milepælene i gjennomføringen av programmet nås. Rapporteringene skal redegjøre for status og videre fremdrift med tanke på implementering av de spesifikke teknologiprojekter som er igangsatt, herunder gi en vurdering av hvilke effekter prosjektene antas å ha i forhold til å ivareta intensjonen med programmet. Forskningsrådet innhenter sluttrapporter fra søkere som har mottatt støtte i henhold til gjeldende regler og prosedyrer.

Resultatmål for 2000

Demo 2000-programmet skal i løpet av år 2000:

- ha avklart hvilke teknologiforbedringer som vil bli gjennomført for allerede bevilgede midler
- ha etablert og igangsatt et opplegg for kvalifisering og uttesting av relevant teknologi
- sikre en bredest mulig teknologianvendelse mot aktuelle felt.

Budsjettforslag for 2000

Det foreslås at Demo 2000-programmet videreføres med en bevilgning på 100 mill. kroner i budsjettet for 2000. En slik bevilgning er nødvendig for å realisere det samlede potensialet for FoU-innsats og verdiskaping i næringen som Demo 2000-programmet representerer.

Kap. 2442 Disponering av innretninger på norsk kontinentalsokkel

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 767		
70	Tilskudd, <i>overslagsbevilgning</i>	69 888	9 000	110 000
	Sum kap. 2442	71 655	9 000	110 000

Vedrørende 1999:

Ved Stortingets vedtak 18. juni 1998 er post 70 Tilskudd økt fra 9 000 mill. kroner til 20 000 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 67 og Innst. S. nr 236 (1998-99).

Status på området

I lov av 25. april 1986 nr. 11 om fordeling av utgifter til fjerning av innretninger på kontinentalsokkelen (fjerningsutgiftsloven) fastslås det at staten skal dekke en direkte andel av rettighetshavernes fjerningsutgifter. Rettighetshaverne har ansvar for å gjennomføre fjerningen, men utgiftene skal deles mellom rettighetshaverne og staten etter en særskilt fordelingsnøkkel. Størrelsen på tilskuddet staten gir den enkelte rettighetshaver skal som hovedregel svare til den gjennomsnittlige skattesatsen til rettighetshaveren i det tidsrom denne har nyttet innretningen i sin virksomhet. SDØEs andel av fjerningsutgiftene blir dekket direkte over kap. 2440.

I Ot.prp nr. 91 (1998-99) er det foreslått enkelte endringer i fjerningsutgiftsloven.

Langsiktige mål og strategier

Olje- og energidepartementet viser til beslutningen fattet på ministermøtet i OSPAR (konvensjonen om beskyttelse av det maritime miljø i det nordøstlige Atlanterhav) i juli 1998. Beslutningen innebærer et forbud mot disponering av utrangerte offshore innstallasjoner til sjøs. Det er gjort unntak for betonginnstallasjoner, nedre deler av de største faste stålannstallasjonene og enhver annen innstallasjon når eksepsjonelle og uforutsette omstendigheter foreligger. Beslutningen ble lagt frem for Stortinget i St.prp. nr. 8 (1998-99). Stortinget ga sitt samtykke. Disponering av innstallasjoner skal skje i henhold til en plan vedtatt av Olje- og energidepartementet. Ved valg av løsning vil det bli lagt vekt på mulighetene for gjenbruk og resirkulering av materiale. For de innstallasjonene som det er aktuelt å vurdere for disponering til sjøs skal det skje en grundig vurdering av de ulike bedriftsøkonomiske og samfunnsøkonomiske fak-

torer. I vurderingen må det legges vekt på hensynet til sikkerhet, miljø, fiske og skipsfart.

Post 70 Tilskudd, overslagsbevilgning**Formål med ordningen**

Med fjerningstilskudd er det etablert en ordning der fjerningsutgifter er "løftet ut" av det alminnelige skattesystemet ved at slike utgifter ikke er fradragsberettiget. I stedet får selskapene tilskudd fra staten til dekning av den andel skattesystemet ville dekket av fjerningsutgifter. Selskapene har rett på tilskudd ut fra lovverket og tilskuddsordningen praktiseres i henhold til prinsipper som framgår av fjerningsutgiftsloven.

Formålet med ordningen er dermed å dekke statens andel av påløpte fjerningsutgifter i henhold til fjerningsutgiftsloven.

Oppfølgingskriterier

Fjerningstilskuddet blir utbetalt av Olje- og energidepartementet etter krav fra selskapene. Etter som tilskuddet er en refusjon av påløpte fjerningsutgifter, må tilstrekkelig dokumentasjon vedlegges krav om utbetaling av tilskudd.

Den økonomiske oppfølgingen av fjerningstilskudd skjer ved å sammenholde tilskuddet med revidert fjerningsregnskap for hvert år fjerningsarbeidet har pågått.

Kopi av fjerningsregnskapet sendes også til Oljeskattekontoret for kontroll i forhold til deltager-selskapenes selvangivelse. Dersom ligningsmyndighetene ved ligningen fraviker fjerningsregnskapet som er fremlagt, vil Olje- og energidepartementet ta stilling til justering av fjerningstilskudd i det enkelte tilfelle.

Oppfølging av den fysiske gjennomføringen av disponering/fjerning er primært et forhold til petroleumslovens § 5-3. Oljedirektoratet vil følge opp hvert vedtak om disponering og sørge for at rettighetshaverne gjennomfører den løsningen som blir fastlagt av myndighetene.

Resultatrapport for 1998

Det ble i 1998 utbetalt 69,9 mill. kroner i fjerningstilskudd til dekning av påløpte utgifter ved fjerning av installasjonene på Nordøst Frigg og Odin.

Gjenbruk av innretninger

Petroleumsloven kap. 5 inneholder regelverk for blant annet å ta stilling til hva som skal skje med innretninger som er benyttet i petroleumsvirksomhet når bruken av disse opphører. Rettighetshaverne skal i utgangspunktet fremlegge en avslutningsplan for departementet to til fem år før bruken av en innretning antas å opphøre. Denne planen skal belyse de aktuelle disponeringsalternativene og danne grunnlag for myndighetenes behandling av saken.

Departementet ønsker i størst mulig grad å legge til rette for gjenbruk av innretninger som er benyttet i petroleumsvirksomheten. Dersom rettighetshaverne selv anbefaler salg og gjenbruk av innretninger, vil dette i de fleste tilfeller også være å anse som det beste disponeringsalternativet. Dette med tanke på blant annet miljømessige, økonomiske, sikkerhetsmessige og tekniske forhold, samt hensynet til andre brukere av havet. Gjenbruk av utstyret kan tenkes både innen olje- og gassvirksomhet og annen landbasert industri. Gjenbruksløsningene vil kunne finnes både i Norge og i utlandet. Ettersom avslutningsplanen i utgangspunktet skal fremlegges to til fem år før en innretning går endelig ut av bruk, vil departementet normalt ha behandlet saken og fremlagt den for Stortinget før bruksperioden opphører. For at innretninger og deler av innretninger skal kunne brukes på nytt vil det ofte være avgjørende at disse ikke blir stående ubenyttet på sokkelen over tid. Det vil kunne føre til rask forringelse og høye kostnader i forbindelse med fortsatt vedlikehold. Det vil således kunne være viktig for rettighetshaverne å komme igang med å kartlegge markedet for gjenbruk på et tidlig tidspunkt. Det kan være situasjoner der en gjenbruksmulighet oppstår før det er tatt stilling til avslutningsplanen, eller før en slik er utarbeidet, og hvor det er nødvendig med en rask avklaring da gjenbruksmuligheten ellers vil falle bort. For eksempel kan det tenkes at en operatør får tilbud om å selge en innretning eller deler av denne til en kjøper som er avhengig av en rask avklaring og levering. Blant annet planlegger operatøren for Ekofisk å vurdere salg av deler av, eller hele utrangerte installasjoner.

Departementet har i henhold til Petroleumslovens § 5-3 myndighet til å fatte vedtak om disponering. Før departementet fatter vedtak om disponering, fremlegges saken normalt for Stortinget som bevilger

midler til dekning av statens andel (fjerningstilskuddet).

Departementet ønsker i større grad å ta vare på eventuelle gjenbruksmuligheter der dette er aktuelt. Det foreslås derfor at Olje- og energidepartementet under gitte forutsetninger kan fatte vedtak om fjerning ved gjenbruk uten at saken først har vært forelagt Stortinget, jf. forslag til vedtak VII.

Før departementet fatter et slikt vedtak vil saken bli forelagt andre berørte departementer. Videre vil det bli vurdert nøye om det er hensiktsmessig at fjerning skjer, eller om innretningen fortsatt bør stå mest mulig intakt av hensyn til muligheten for fortsatt bruk på stedet. Dersom vedtak om fjerning kun gjelder deler av en innretning, vil prosessen med utarbeidelse og behandling av avslutningsplanen gå videre for de resterende deler av innretningen.

Budsjettforslag for 2000

Bevilgningsforslaget på 110 mill. kroner er et overslag for tilskudd til dekning av rettighetshavernes fjerningsutgifter i 2000. Bevilgningen på denne posten har fram til og med 1999 bare inkludert fjerningstilskudd for vedtatte fjerningsaker. Fra og med 2000 omfatter bevilgningen også anslag over utbetalinger i disponeringssaker hvor myndighetene ennå ikke har fattet vedtak. Størrelse på og tidsfordeling av tilskuddsutbetalingene er usikre. Bevilgningsforslaget er derfor en overslagsbevilgning, og utbetalt tilskudd kan avvike vesentlig fra bevilgningen. For et av fjerningsprosjektene som ligger til grunn for bevilgningsforslaget er det usikkerhet om fjerningsarbeidet skyves ut i tid. Dette kan eventuelt medføre en vesentlig reduksjon i fjerningsutgiftene i 2000. Departementet har allikevel valgt å ta høyde for dette i bevilgningsforslaget, og vil komme tilbake til dette når den aktuelle disponeringssaken forelegges Stortinget.

I forbindelse med fjerningsarbeid som nå gjennomføres på sokkelen er det uenighet mellom kontraktør og oljeselskapene om dekning av ekstrakostnader. Det er usikkert om staten må yte ekstra tilskudd i denne forbindelse. I bevilgningen for 1999 og forslag til bevilgning for 2000 er det ikke tatt høyde for slike eventuelle ekstra utgifter, og en vil komme tilbake med forslag om endring av bevilgningen dersom det skulle bli behov for å øke statens tilskudd av denne grunn.

Etter at tilskudd har blitt utbetalt har det vist seg at realiserte kostnader for enkelte prosjekter har blitt lavere enn opprinnelig anslått og påløpt i rettighetshavernes fjerningsregnskap. I 1999 ble det opprettet et nytt inntektskapittel, kap. 5442 Disponering av innretninger på kontinentalsokkelen, post 80 Tilbake-

føring av tilskudd, jf. St.prp nr. 67 og Innst. S. nr. 236 (1998-99). For 2000 er det ikke anslått tilbakeføringer på denne posten.

De saker som så langt er godkjent av myndighetene er:

– Nordøst Frigg, jf. St.prp. nr. 36 og Innst. S. nr. 153 (1994-95)

– Odin, jf. St.prp. nr. 50 og Innst. S. nr. 251 (1995-96)

– Mime, jf. St.prp. nr. 15 og Innst. S. nr. 72 (1996-97)

– Øst-Frigg, jf. St.prp. nr. 8 og Innst. S. nr. 80 (1998-99)

Programområde 05 Sivilt beredskap

Programkategori 05.00 Sivilt beredskap

Utgifter under programkategori 05.00 fordelt på kapitler:

		(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000	Pst. endr. 99/00
1891	Oljeforsyningsberedskap	23 222	22 790	22 270	-2,3
1892	Kraftforsyningsberedskap	3 072	3 210	3 160	-1,6
	Sum kategori 05.00	26 294	26 000	25 430	-2,2

Status på området

På bakgrunn av planforutsetningene for sivilt beredskap, uttrykt i St.meld. nr. 25 (1997-98) Hovedretningslinjer for det sivile beredskaps virksomhet og utvikling i tiden 1999-2002, pågår arbeidet med en fullstendig gjennomgang og revisjon av prinsipper og systemer for energiforsyningsberedskapen. Fleksibilitet er viktig dersom både systemer og organisasjon skal kunne benyttes i krisesituasjoner. Situasjoner det her er tale om kan være hendelser av samfunnsforstyrrende karakter i fred, terror-/sabotasjeaksjoner og beredskap/krig. For sokkel- og oljeforsyningsberedskapen er omstillingsarbeidet godt i gang. Arbeidet vil videreføres i planperioden 1999-2002. For kraftforsyningsens del startet revisjonsarbeidet med en utvidelse av energilovens kap 6 i tillegg til en endring av instruksen for Kraftforsyningsens beredskapsorganisasjon av 1993.

Langsiktige mål og strategier

Et overordnet mål er å sikre samfunnstjenlig prioritering av produksjon, forsyning og distribusjon av

viktige varer og tjenester for å redusere konsekvensene av ulike typer fredskriser, samt å sikre totalforsvaret tilgang på livs- og krigsviktige varer og tjenester ved en beredskaps- eller krigssituasjon. Innenfor denne overordnede målsettingen har energiforsyningsberedskapen følgende mål:

- Beredskapen for petroleumsvirksomheten skal for alle krisesituasjoner være tilstrekkelig til å kunne opprettholde virksomheten, så lenge det ikke er fare for sikkerheten for personell og/eller miljø.
- Oljeforsyningsberedskapens systemer og virkemidler skal i en beredskaps-/krigssituasjon sørge for at samfunnet så langt det er mulig sikres behovet for drivstoff.
- Virkemidlene skal i størst mulig grad også kunne benyttes til å dempe samfunnsmessige virkninger av alvorlige forstyrrelser i oljemarkedet i fredstid.
- Kraftforsyningsberedskapen skal sikre kraftleveranser og holde infrastrukturen, dvs produksjonsanlegg, overføringsanlegg, koblingsanlegg og transformatorer intakt så lenge som mulig, og gjennom hurtig reparasjon gjenopprette kraftforsyningen ved strømbrudd.

Kap. 1891 Oljeforsyningsberedskap

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 1998	Vedtatt budsjett 1999	Forslag 2000
01	Driftsutgifter	20 383	19 790	21 130
30	Sikring og oppgradering av drivstoffanlegg, <i>kan overføres</i>	2 839	3 000	1 140
	Sum kap. 1891	23 222	22 790	22 270

Virksomhetsbeskrivelse

Departementets beredskapsfaglige ansvar innenfor oljesektoren omfatter utvikling og vedlikehold av effektive og fleksible beredskapssystemer og -prosedyrer, både på oppstrøms- og nedsstrømssiden. Innenfor ansvarsområdet ligger også ivaretagelse av norske beredskapsinteresser i IEAs krisestyriingskomite. Arbeidet skjer i samarbeid med Oljedirektoratet, Oljeberedskapsrådet (OBR) og Beredkapsorganisasjonen for drivstofforsyningen (BOD). BODs øverste ledelse, som er sammenfallende med bransjens representanter i OBR, vil for fredskriseformål være en rådgivende instans for departementet.

Resultatrapport

- Revisjon av beredskapssystemet for virksomheten på sokkelen er videreført.
- I forhold til år 2000-problemet er det påsett at oppdaterte handlings- og beredkapsplaner for oljeproduksjon og drivstofforsyning utarbeides.
- Forvaltningen av beredkapsvolumene er videreført. Blant annet er deler av volumene omplassert som følge av omstruktureringer i oljebransjen og nedleggelse av tankanlegg.
- Forvaltningen av drivstoffanlegg som OED eier eller har eierandeler i er videreført.
- Et samarbeidsprosjekt mellom OED, oljebransjen og forsvaret for kartlegging og analyse av drivstoffressurser i forhold til NATOs forsterkningsplan for Norge er sluttført.
- Nye reviderte forskrifter for regulering av bruk av oljeprodukter ved oljeforsyningskriser i fredstid trådte i kraft pr. 1 januar 1999.
- Departementet fremmet norske interesser innenfor oljeberedkapssektoren gjennom deltakelse i IEAs og NATOs krisestyriingskomiteer i samarbeid med Utenriksdepartementet.
- Samarbeidet med militær sektor på arbeidsområdet oljeforsyningsberedskap er intensivert.

Mål og strategier

Revisjon av beredskapssystemet for virksomheten på norsk sokkel

Arbeidet med tilpassing av beredskapssystemet for virksomheten på norsk kontinentalsokkel er påbegynt. Det innebærer blant annet å innarbeide krigsberedkapsmessige hensyn i fredskrisesystemet. Arbeidet vil skje i samarbeid med sikringsmyndighetene.

Forvaltning av drivstoffanlegg som OED eier eller har eierandel i

Inntil videre forestår OED forvaltningen av Humla drivstoffanlegg utenfor Ålesund. Andre alternativer er under utredning.

Opprettholde volumnivået på beredkapsproduktene - volumvedlikehold

Nivået på beredkapslagrene av oljeprodukter opprettholdes gjennom løpende utskifting i tråd med NATO-forpliktelsene og nasjonale målsetninger. Dette fordi raffinerte oljeprodukter har begrensninger i forhold til hvor lenge de kan ligge lagret, og fordi kravet til en bedre miljømessig kvalitet på oljeproduktene forventes å øke.

Følge opp og videreutvikle Beredkapsorganisasjonen for drivstofforsyningen (BOD)

BOD har i en beredkaps-/krigssituasjon totalansvar for nedstrømsaktivitetene knyttet til drivstoffdistribusjon. Oppfølgingen skjer gjennom to delprosjekter. Det ene innebærer en helhetlig gjennomgang av BODs organisasjonsstruktur for nødvendige tilpassinger til bransjens struktur og forsterkningsplanen. Det andre tar for seg kvalitetsforbedring av OEDs ressurssdatabase, herunder forbedring av oljebransjens og forsvarets rapporteringsrutiner til OED. Systemer og prosedyrer må bygge på oljeindustriens drifts- og forsyningsmønster i en normalsituasjon.

Videreutvikle partnerskapsrelasjonene med militær sektor

Med utgangspunkt i prinsippene for sivil/militært planleggings- og informasjonssamarbeid, søkes integrert samarbeid med militær sektor innenfor arbeidsområdet oljeforsyningsberedskap. Grunnlaget er felles prioriteringer innen totalforsvaret, herunder

- søke å få på plass alle nødvendige elementer for, så langt det er mulig, å kunne etterkomme forsvarets behov i forbindelse med en beredkaps-/krigssituasjon
- vurdere behovet for å utarbeide forskrifter for sivil/militært plansamarbeid på drivstoffproduktisiden.

Ivareta norske beredkapsinteresser internasjonalt

Norske interesser innenfor oljeforsyningsberedskap/sivil sektor ivaretas gjennom deltakelse i IEAs krisestyriingskomite (SEQ). Gjennom deltakelse som observatør i NATO/NPC sikres koordinerte nasjonale holdninger og vurderinger i forhold til overordnede allierte styringsdokumenter.

Resultatmål 2000

- videreføre forvaltningen av beredskapsvolumene, blant annet ved kvalitetstilpasning av beredskapsbeholdningene av bensin og gassoljer i forhold til kravspesifikasjonene i Auto Oil-programmet
- omorganisere BOD i henhold til oljeselskapenes struktur og organisasjon
- revidere BODs håndbok og instruksverk
- utarbeide forskrifter for utarbeidelse av planer for drivstofforsyningen i kriser og ved beredskap
- videreføre arbeidet med å fremme nasjonale interesser på oljesiden gjennom deltakelse i IEAs krisestydingskomite
- deltakelse i relevante øvelser
- deltakelse i et samarbeidsprosjekt med, NHD og Prosessindustriens Landsforening, hvor man gjennom risiko- og sårbarhetsanalyser søker å identifisere problemområder og nødvendige tiltak for håndtering av ulike krisesituasjoner i industrien
- videreføre samarbeidet med militær sektor på arbeidsområdet oljeforsyningsberedskap, herunder blant annet arbeid med nye nasjonale beredskapsystemer for sivil og militær sektor og kritiske innretninger i petroleumsvirksomheten i forhold til krise- og krigsplanverket for OED og underliggende etater
- innarbeide internkontrollmetoden i nye beredskapsystemer

Budsjettforslag 2000

OEDs beredskapsvolumer, øremerket sivile formål under totalforsvarskonseptet, holdes i medhold av

Kap. 1892 Kraftforsyningsberedskap

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag 2000
		1998	Vedtatt budsjett 1999	
01	Driftsutgifter	572	610	560
70	Tilskudd til sikringstiltak, <i>kan overføres</i>	2 500	2 600	2 600
Sum kap. 1892		3 072	3 210	3 160

Virksomhetsbeskrivelse

For å oppnå en tilfredsstillende beredskap og sikkerhet knyttet til utnyttelse av landets vann- og energiresurser, skal Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) etter energiloven samordne

NATO forpliktelsen om volumer under myndighetsskontroll, uttrykt gjennom et visst antall dagers dekning og nasjonal målsetting. Budsjettmidlene under kap. 1891 går i all hovedsak til dekning av bundne utgifter for forsvarlig forvaltning av oljeberedskapsvolumene. Slike forvaltningstiltak er leie av lagerkapasiteter hos oljeselskapene, fornyelse og spesifikasjonsvedlikehold av volumene, samt oppgradering og vedlikehold av drivstoffanlegg hvor OED har eierinteresser.

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 21,13 mill. kroner for 2000. Utgifter knyttet til forvaltning av beredskapsvolumene anslås til om lag 19,2 mill. kroner. Resterende del forutsettes benyttet til lønnsutgifter og møtegodtgjørelser i forbindelse med virksomheten i OBR og BOD, nødvendig konsulentbistand i forbindelse med forvaltningen av volumene, samt drift og vedlikehold av ressursdatabasen.

Post 30 Sikring og oppgradering av drivstoffanlegg, kan overføres

Det foreslås bevilget 1,14 mill. kroner for 2000 til videreføring av arbeidet med nødvendig fysisk vedlikehold og oppgradering av drivstoffanlegg som OED eier eller har eierandeler i. Dette er en reduksjon på 1,86 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett 1999. Reduksjonen har sammenheng med at bundne utgifter må prioriteres foran gjennomføring av enkelttiltak.

og følge opp beredskapsplanleggingen innen kraftforsyningen under beredskap og i krig. Rådgivende organer for NVE er Beredskapsrådet for kraftforsyningen og Sakkyndig utvalg for beredskapsmessig drift av dammer.

Resultatrapport

NVE har i 1998 lagt vekt på å oppnå en bedre reparasjonsberedskap og rehabiliteringsevne i forbindelse med omfattende avbrudd i strømforsyningen i fredstid. I denne sammenheng er det etablert en regional rasjoneringsberedskap for å kunne håndtere en eventuell knapphetssituasjon innen regioner og fylker.

Sikring av kraftforsyningens drift under krisesituasjoner i fred og ved beredskap/krig er videreført gjennom anskaffelse av reservemateriell og gjennom arbeidet i Kraftforsyningens beredskapsorganisasjon (KBO). Betydelig innsats er også lagt ned i arbeidet med å forbedre beredskap og driftssikkerhet ved samband og IT-baserte styrings- og kontrollfunksjoner.

I 1998 ble det gjennomført beredskapsmessig tilsyn i tillegg til 12 systemrevisjoner av flere virksomheters internkontrollsystemer. Det er videre gjennomført og kontrollert sikringstiltak ved 19 kraftstasjoner, syv transformatorstasjoner og fem beredskapsrom. Det har også funnet sted en gjennomgang og klassifisering av ni driftssentraler og tre andre kraftforsyningsanlegg.

NVE har gjennomført beredskapskonferanser i to fylker, og gjennomført brann-/rednings-/kriseøvelser ved flere kraftselskaper. Det er utarbeidet veileder i risiko- og sårbarhetsanalyse for håndtering av store feilsituasjoner og utført planleggingsarbeid i forbindelse med utvikling av et nytt driftsradioprojekt for kraftforsyningen.

For sikring av kraftforsyningens drift ved krisesituasjoner i fred og forberedelse til beredskap/krig har NVE i 1998 innvilget tilskudd til sikringstiltak og tilskudd til anskaffelse av reservemateriell og nødstrømsaggregater med 2,6 mill. kroner.

Mål og strategier

NVEs hovedmål for arbeidet med kraftforsyningsberedskap er å sikre en motstandsdyktig og driftssikker energiforsyning under krisesituasjoner i fred, ved beredskap og i krig, jf. NVEs målstruktur under kap. 1820. Det er et mål for både krigs- og fredsberedskap å holde infrastrukturen i form av produksjonsanlegg, overføringsledninger, koblingsanlegg og transformatorer intakte lengst mulig, og å bringe skadde komponenter tilbake i driftsklar stand ved reparasjon så snart som mulig. Det settes kravspesifikasjoner til anlegg for å unngå utfall, krav om reparasjonsberedskap og krav til lagre av reservemateriell.

For å oppnå ovennevnte målsettinger, vil NVE i årene fremover legge særlig vekt på:

Bedret kraftforsyningsberedskap

De senere års erfaringer viser at kraftforsyningen kan bli påført meget omfattende skader ved naturgitte ulykker som uvær og flom. NVE vil øke innsatsen for den del av beredskapsarbeidet som bidrar til at kraftforsyningen blir bedre skikket til å håndtere skader som skyldes naturgitte forhold og teknisk svikt, med særlig vekt på reparasjonsberedskap og rehabiliteringsevne etter slike skader. I denne sammenheng vil det vil bli foretatt en gjennomgang av regelverk og oppbygging av Beredskapsrådet for kraftforsyningen og Kraftforsyningens Beredskapsorganisasjon (KBO). Dette for bedre å sette kraftforsyningens ledere og nøkkelpersonell i stand til å håndtere beredskapssituasjoner også i fredstid.

Arbeidet med sikring av driftssentraler, styrings- og kontrollsystemer vil fortsette, og inkludere nye og strengere krav til data-, sambands- og elektronisk sikring, herunder også driftsradio. Det vil bli utarbeidet et nytt regelverk for sikring mot elektromagnetisk puls (EMP) som tilfredsstillende de nye trussel- og risikouurderinger på området.

Beredskapsarbeidet mot terror, sabotasje- og krigshandlinger vil bli styrket gjennom pålegg om og kontroll med gjennomføring av sikringstiltak ved kraftforsyningsanlegg. Metoder og planverk for vaktthold og sikring av viktige anlegg i fred, krise og krig vil bli utviklet videre i samarbeide med politi og forsvar.

Godt utviklet landsomfattende beredskapsorganisasjon

Beredskapsorganisasjonen skal gjøre kraftforsyningen bedre skikket til å håndtere knapphetssituasjoner, samt bedre samfunnets evne til å håndtere flom og unormale situasjoner i vassdrag. Innføring av risiko- og sårbarhetsanalyser skal øke kvaliteten på beredskapsplanleggingen. Det vektlegges at kraftselskapene utarbeider tilfredsstillende katastrofe- og beredskapsplaner i tillegg til at de etablerer, organiserer og øver en fast stab for fredstidskriser. Beredskapskonferanser og fagseminarer vil bli gjennomført på fylkes-, kommune- og energiverkssnivå. Kraftselskapene vil gis bistand i beredskaps- og sikkerhetsarbeid gjennom kurs og øvelser.

Økt rehabiliteringsevne og reparasjonsberedskap i kraftforsyningen

Det legges særlig vekt på å oppnå bedre reparasjonsberedskap og rehabiliteringsevne ved omfattende avbrudd i kraftforsyningen i fredstid. Økt bruk av trussel- og risiko- og sårbarhetsanalyser er viktig for å planlegge så vel forebyggende tiltak som beredskapplaner. Det er etablert en regional rasjoneringsberedskap for å kunne håndtere en eventuell kraftknapphetssituasjon innen regioner og fylker.

Kraftforsyningen må stimuleres til anskaffelse av reservemateriell og gjennomføring av bygningstekniske sikringstiltak. NVE vil koordinere, gi pålegg om, og bistå ved anskaffelse av reservemateriell. Ordningen med tilskudd til kraftforsyningens anskaffelse av reservemateriell, nødstrømsaggregater og gjennomføring av bygningstekniske sikringstiltak er av stor viktighet.

Resultatmål 2000

- stimulere kraftselskapene til anskaffelse av reservemateriell og gjennomføring av bygningstekniske sikringstiltak gjennom tildeling av tilskudd innenfor den foreslåtte tilskuddsrammen på 2,5 mill. kroner
- gjennomføre beredskapskonferanser, kurs og øvelser for kraftselskapene

Budsjettforslag 2000

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 560000 kroner under denne posten for 2000. Posten omfatter godtgjørelse til Beredskapsrådet for kraftforsyningen og Sakkyndig

utvalg for beredskapsmessig drift av dammer, konsulentbistand og vedlikehold av kommandoanlegg for kraftforsyningens sentrale ledelse.

Post 70 Tilskudd til sikringstiltak, kan overføres

Formål med ordningen

NVE kan i medhold av energiloven av 29. juni 1990 nr. 50, kap. 6 gi pålegg om gjennomføring av sikringstiltak ved kraftforsyningsanlegg. Tiltakene skal bidra til å sikre anleggene mot skade som skyldes naturgitte forhold, teknisk svikt eller tilsiktede ødeleggelse i fred, beredskap eller i krig. Det kan ytes tilskudd for å gjennomføre pålegg om sikringstiltak gitt av NVE, og til anskaffelse av reservemateriell og nødstrømsaggregater for å opprettholde driften i fred, ved beredskap og i krig.

Tildelingsregler

For en nærmere gjennomgang av tildelingskriterier, oppfølgingskriterier og rapporteringsmetoder vises det til St.prp. nr. 1 (1998-99).

Budsjettforslag 2000

Det foreslås bevilget 2,6 mill. kroner til sikringstiltak for 2000. Tilskudd til anskaffelse av nødstrømsaggregater og annet materiell for å styrke kraftforsyningens reparasjonsberedskap og rehabiliteringsevne etter skader, har tatt det vesentligste av bevilgningene de senere år. Det er nå behov for å prioritere midler til bygningstekniske sikringstiltak. I likhet med tidligere år foreslås det en tilsagnsfullmakt på 2,5 mill. kroner,

Del III
Kostnadsutviklingen i Åsgardkjeden

6 Nye investeringsanslag for prosjektene i Åsgardkjeden

St.meld. nr. 37 (1998-99), som ble fremlagt 10. mai 1999, omhandlet blant annet kostnadsoverskridelsene for prosjektene i Åsgardkjeden. Åsgardkjeden omfatter feltutbyggingen i Norskehavet, røggassrørdningen Åsgard Transport fra feltet til Kårstø i Rogaland, de nye gassbehandlingsanleggene på Kårstø og

eksportgassrørdningen Europipe 2 fra Kårstø til Dornum i Tyskland.

Departementet ble medio september 1999 orientert av operatøren Statoil om nye investeringsanslag for prosjektene i Åsgardkjeden. Investeringsanslagene er operatørens anslag og skal behandles i de ulike partnerskapene. De siste kostnadsanslagene for prosjektene i Åsgardkjeden sammenlignet med investeringsanslagene i St.meld. nr. 37 (1998-99) er vist i tabell 6.1.

Tabell 6.1 Endringer i investeringsanslagene for prosjektene i Åsgardkjeden (alle tall er oppgitt i mill. 1999-kroner og inkluderer valutaeffekt)

	St.meld. nr. 37 (1998-99)	Nye investeringsanslag september 1999	Endring fra St.meld. nr. 37 (1998-99)
Åsgardfeltet	40 509	41 359	850
Åsgard Transport	8 656	8 536	-120
Kårstø	10 086	10 241	155
Europipe 2	7 495	7 583	88
Totalt ¹	66 137	67 110	973

¹ Noen kostnader rapporteres både under Kårstøprosjektet og for Åsgard Transport og Europipe 2. For å unngå dobbeltregning må det foretas en justering før investeringstallene for de fire prosjektene kan summeres.

De nye investeringsanslagene for prosjektene i Åsgardkjeden er samlet sett 973 mill. kroner høyere enn investeringsanslagene som ble omtalt i St.meld. nr. 37 (1998-99). Av denne økningen utgjør valutaeffekten 524 mill. kroner.

Økningen i investeringsanslaget for Åsgardfeltet på 850 mill. kroner kan henføres til en kostnadsøkning for gassplattformen Åsgard B på 446 mill. kroner, en kostnadsøkning for boring og komplettering av brønner på 324 mill. kroner, en kostnadsreduksjon for produksjonsskipet Åsgard A på 106 mill. kroner, en kostnadsreduksjon på øvrige budsjettposter på 34 mill. kroner, samt en økt valutaeffekt på 220 mill. kroner.

Økningen i kostnadsanslaget for Åsgard B på 446 mill. kroner, skyldes ifølge Statoil i første rekke reforhandlingen av avtalen med Kværner (som bygges dekket til Åsgard B). Deler av økningen skyldes produktivitetstap i byggearbeidene og at man nå har tatt høyde for et flotell for å eventuelt fullføre arbeidene på Åsgard B etter den er tatt ut på feltet.

Økningen i kostnadsanslaget for boring og komplettering av brønner på 324 mill. kroner, skyldes ifølge Statoil revidert seismikk som ikke var planlagt tidligere, økte kompletteringskostnader på Midgardfeltet og kostnadsfordeling ved bruk av boreriggen Scarabeo 6.

Kostnadsoppdateringen for utbyggingsprosjektene på Kårstø viser en økning på 155 mill. kroner i forhold til forrige anslag. Hovedårsaken er, ifølge Statoil, produktivitetstap og økning i indirekte kostnader for byggearbeidene på Kårstø samt avslutningsoppgjør med modulfabrikantene. Valutaeffekten utgjør 18 mill. kroner.

Kostnadsanslaget for Europipe 2 øker med 88 mill. kroner. I denne endringen ligger det en reduksjon i kostnadene for prosjektets arbeidsomfang på 164 mill. kroner og en økt valutaeffekt på 252 mill. kroner. Hoveddelen av den økte valutaeffekten skyldes en feilkalkulering fra operatøren Statoil ved innrapporteringen til St.meld. nr. 37 (1998-99).

Det er tatt høyde for økningen i investeringsanslagene for prosjektene i Åsgardkjeden i forslag til bevilgning under kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten, post 30 Investeringer.

Økningen av investeringsanslagene i forhold til det som ble omtalt i St.meld. nr. 37 (1998-99), er innenfor rammen av mulige kostnadsøkninger som ble beskrevet i nevnte stortingsmelding. Dette er vist i tabellen nedenfor.

Tabell 6.2 Endring i investeringsanslagene for prosjektene i Åsgardkjeden, med og uten valutaeffekt (alle tall er oppgitt i mill. 1999-kroner)

	Mulige økninger vist i St.meld. nr. 37 (1998-99)	Endring fra St.meld. nr. 37 (1998-99):	
		eks. valutaeffekt	inkl. valutaeffekt
Åsgard felt	ca. 500 – 1 000	630	850
Åsgard Transport	ca. 100 – 400	-154	-120
Kårstø	ca. 400 ¹	137	155
Europipe 2 ²	ca. 160 per mnd	-164	88
Totalt		449	973

¹ Ifølge Statoil ville det kunne påløpe kostnadsøkninger for Kårstøanleggene på inntil 400 mill. kroner. Dette ble angitt i teksten i St.meld. nr. 37 (1998-99), men ved en inkurie ble det i tabell 15.3 angitt 500 mill. kroner.

² Ifølge Statoil ville det i det minst gunstige scenarioet påløpe inntil to mnd. forsinkelse for ferdigstillingen av Europipe 2.

Ifølge Statoil legges gitte valutakursforutsetninger til grunn for investeringsanslagene, herunder anslagene for mulige økninger angitt i tabellen ovenfor. Ved oppdatering av investeringsanslag rapporteres valutaeffekten separat fordi svingninger i valutakursene ikke er påvirkbare for operatøren. På den måten synliggjøres den andelen av investeringsanslagene, som er påvirkbar for operatøren, separat.

7 Fremdrift i prosjektene

For Åsgard B er tidsplanen med sikte på ferdigstilling meget stram, men Statoil holder fremdeles fast på måldatoen for oppstart 1. oktober 2000. Skroget til Åsgard B ankom Kværner Rosenberg i Stavanger 31. august i år, hvor dekket og skroget skal sammenstilles og de gjenværende arbeidene skal

utføres før plattformen etter planen skal tas til feltet 11. april neste år for oppkopling og innkjøring. Parallelt med at byggingen går sin gang, ser operatøren nå på muligheten av å benytte flotell for å fullføre arbeidene på Åsgard B på feltet dersom man ikke blir ferdig på Kværner Rosenberg til fastsatt tid. Åsgard B er ifølge Statoil i underkant av 80 pst. ferdig.

Boring og kompletteringsarbeidene på feltet har ifølge Statoil hatt god fremdrift det siste halvåret.

Utbyggingsprosjektene på Kårstø er ifølge Statoil 88 pst. ferdigstilt.

Rørledningen Europipe 2 er ferdigstilt og leggearbeidene for Åsgard Transport ble fullført i august i år. Produksjonsskipet Åsgard A har vært i produksjon siden 19. mai i år, avbrutt av enkelte innkjøringsproblemer. For disse prosjektene er det derfor liten risiko for nye kostnadsøkninger.

Olje- og energidepartementet

t i l r å r :

I proposisjonen om statsbudsjettet for 2000 føres de summene opp som er nevnt i et framlagt forslag:

Sum utgifter under kap. 1800-1892, 2440-2442	Kr	21 802 255 000
Sum inntekter under kap. 4810-4860, 5440, 5608, 5680 og 5685	Kr	72 889 650 000

Forslag til vedtak om bevilgning for budsjetterminen 2000, kapitlene 1800-1892, 2440-2442, 4810-4860, 5440, 5608, 5680 og 5685

I Utgifter:

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
Administrasjon				
1800	Olje- og energidepartementet			
	01 Driftsutgifter	95 425 000		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	19 000 000		
	70 Internasjonalisering av petroleums- virksomheten	5 000 000	119 425 000	
	Sum Administrasjon		119 425 000	
Petroleumsforvaltning				
1810	Oljedirektoratet (jf. kap. 4810)			
	01 Driftsutgifter	224 500 000		
	21 Spesielle driftsutgifter	52 500 000		
	45 Større utstysanskaffelser og vedlike- hold, <i>kan overføres</i>	5 000 000	282 000 000	
	Sum Petroleumsforvaltning		282 000 000	
Energi- og vassdragsforvaltning				
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 4820 og 4829)			
	01 Driftsutgifter	188 000 000		
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	38 000 000		
	30 Forbygningsarbeider og oppryddings- tiltak, <i>kan overføres</i>	42 000 000		
	70 Tilskudd til lokal energiforsyning, <i>kan overføres</i>	1 000 000		
	73 Tilskudd til utjevning av overførings- tariffer, <i>kan overføres</i>	10 000 000	279 000 000	
1825	Omlegging av energibruk og energi- produksjon			
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	58 000 000		
	72 Tilskudd, <i>kan overføres</i>	295 000 000		
	73 Produksjonsstøtte til vindkraft	2 000 000	355 000 000	
	Sum Energi- og vassdragsforvaltning		634 000 000	

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
Forskningsformål				
1830	Energiforskning (jf. kap. 4829)			
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		14 500 000	
	50 Norges forskningsråd, <i>kan overføres</i>		189 500 000	
	70 Internasjonale samarbeids- og utviklingstiltak, <i>kan overføres</i>		7 400 000	211 400 000
	Sum Forskningsformål			211 400 000
Sivilt beredskap under OED				
1891	Oljeforsyningsberedskap			
	01 Driftsutgifter		21 130 000	
	30 Sikring og oppgradering av drivstoffanlegg, <i>kan overføres</i>		1 140 000	22 270 000
1892	Kraftforsyningsberedskap			
	01 Driftsutgifter		560 000	
	70 Tilskudd til sikringstiltak, <i>kan overføres</i>		2 600 000	3 160 000
	Sum Sivilt beredskap under OED			25 430 000
Petroleumsvirksomheten				
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440)			
	22 Fjerningsutgifter		20 000 000	
	30 Investeringer		19 700 000 000	
	50 Overføring til Statens petroleumsforsikringsfond		600 000 000	20 320 000 000
2441	Petroleumsrettet teknologiutvikling			
	50 Prosjektrettet teknologiutvikling i petroleumsvirksomheten, <i>kan overføres</i>		100 000 000	100 000 000
2442	Disponering av innretninger på norsk kontinentalsokkel			
	70 Tilskudd, overslagsbevilgning		110 000 000	110 000 000
	Sum Petroleumsvirksomheten			20 530 000 000
Sum departementets utgifter				21 802 255 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
Ordinære inntekter				
4810	Oljedirektoratet (jf. kap. 1810)			
	01 Gebyr- og avgiftsinntekter	2 100 000		
	02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	14 000 000		
	03 Refusjon av tilsynsutgifter	54 000 000		
	04 Salg av undersøkelsesmateriale	16 000 000		
	05 Salg av publikasjoner	4 000 000		
	06 Ymse inntekter	1 750 000		
	08 Inntekter barnehage	3 100 000	94 950 000	
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 1820)			
	01 Gebyr- og avgiftsinntekter	12 000 000		
	02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet	33 000 000	45 000 000	
4829	Konsesjonsavgiftsfondet (jf. kap. 1820 og 1830)			
	50 Overføring fra fondet	113 500 000	113 500 000	
4860	Statsforetak under Olje og energidepartementet			
	80 Inntekter fra oppgjørsordningen for utenlandshandelen med kraft	90 000 000		
	90 Avdrag, Statnett SF	400 200 000		
	91 Avdrag, Statkraft SF	425 000 000	915 200 000	
	Sum Ordinære inntekter		1 168 650 000	
Inntekter fra petroleumsvirksomheten				
5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 2440)			
	24 Driftsresultat			
	1 Driftsinntekter	88 600 000 000		
	2 Driftsutgifter	18 400 000 000		
	3 Lete- og feltutviklingsutgifter	-2 000 000 000		
	4 Avskrivninger	15 500 000 000		
	5 Renter	-8 300 000 000	44 400 000 000	
	30 Avskrivninger	15 500 000 000		
	80 Renter	8 300 000 000	68 200 000 000	
5685	Aksjer i Den norske stats oljeselskap a.s			
	80 Utbytte	2 250 000 000	2 250 000 000	
	Sum Inntekter fra petroleumsvirksomheten		70 450 000 000	

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
Renter og utbytte				
5608	Renter av lån til statsforetak under Olje- og energidepartementet			
	80	Renter, Statnett SF	128 000 000	
	81	Renter, Statkraft SF	332 000 000	460 000 000
5680	Utbytte fra statsforetak under Olje- og energidepartementet			
	80	Utbytte, Statnett SF	211 000 000	
	81	Utbytte, Statkraft SF	600 000 000	811 000 000
		Sum Renter og utbytte		1 271 000 000
		Sum departementets inntekter		72 889 650 000

II Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2000 kan gi tilsagn utover gitt bevilgning for inntil følgende beløp:

(i 1 000 kr)

Kap.	Post	Betegnelse	
1800		Olje- og energidepartementet	
	21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres	2 500
1830		Forskning	
	50	Energiforskning	20 000
1892		Kraftforsyningsberedskap	
	70	Tilskudd til sikringstiltak, kan overføres	2 500

III Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2000 kan overskride bevilgningen under:

1. kap. 1810 Oljedirektoratet, post 01 Driftsutgifter, mot tilsvarende merinntekt under kap. 4810 Oljedirektoratet, post 05 Salg av publikasjoner og post 06 Ymse inntekter.
2. kap. 1810 Oljedirektoratet, post 21 Spesielle driftsutgifter, mot tilsvarende merinntekt under kap. 4810 Oljedirektoratet, post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet.
3. kap. 1820 Norges vassdrags- og energidirektorat, post 21 Spesielle driftsutgifter, mot tilsvarende merinntekt under kap. 4820 Norg-

es vassdrags- og energidirektorat, post 02 Oppdrags- og samarbeidsvirksomhet.

IV Godkjenning av prosjekter på norsk kontinental-sokkel

Stortinget samtykker i at Kongen i 2000 kan godkjenne prosjekter på norsk kontinental-sokkel under følgende forutsetninger:

1. Prosjektet må ikke ha prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.
2. Øvre grense for de samlede investeringer pr. prosjekt utgjør 5 mrd. kroner.
3. Hvert enkelt prosjekt må vise akseptabel samfunnsøkonomisk lønnsomhet og være rimelig robust mot endringer i prisutviklingen for olje

- og naturgass.
4. Det må være bevilgningsmessig dekning for investeringene under kap. 2440 Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten.

V

Godkjenning av vederlagsfri overføring
av eiendomsrett

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet i 2000 kan godkjenne vederlagsfri overføring av eiendomsrett fra en rettighetshavergruppe hvor SDØE er en av rettighetshaverne, til en annen rettighetshavergruppe. Det forutsettes at SDØE er sikret tilstrekkelig bruksrett. Denne fullmakt vil gjelde for de prosjekter hvor Kongen har fått fullmakt til å godkjenne plan for utbygging/anlegg og drift, samt ved mindre endringer for prosjekter hvor plan for utbygging/anlegg og drift allerede er godkjent. Fullmakten gis under forutsetning av at overføring av eiendomsrett ikke

har prinsipielle eller samfunnsmessige sider av betydning.

VI

Godkjenning av salg av SDØE-andeler

Stortinget samtykker i at Kongen i 2000 kan godkjenne kjøp og salg av SDØE-andeler i utvinningstillatelser der det antas at samlede utvinnbare ressurser i forekomstene er mindre enn 10 mill. tonn oljeekvivalenter.

VII

Vedtak om gjenbruk av innretninger

Stortinget samtykker i at Olje- og energidepartementet kan fatte vedtak om fjerning og gjenbruk av innretninger eller deler av innretninger uten at saken på forhånd er lagt fram for Stortinget. Samtykket forutsetter at gjenbruk framstår som den beste disponeringsløsningen, og muligheten for gjenbruk står i fare for å gå tapt dersom saken først må legges fram for Stortinget.

Vedlegg 1**Den finansielle utviklingen i Konesjonsavgiftsfondet og Måavgiftsfondet**

Tabell 7.1 Den finansielle utviklingen i Konesjonsavgiftsfondet:

	(i 1000 kr)	
Fondskapital pr 1.1.1998		396 729
Innbetalte konesjonsavgifter	150 270	
Retur erstatning Aursunden	13	
Renter	12 031	
Overført til statsbudsjettet	-162 750	
Gebyr til Norges Bank ifm forvaltning av fondet	-2	
Endring i fondskapitalen	-438	-438
Fondskapital pr 1.1.1999		396 291
Budsjetterte konesjonsavgifter	115 000	
Overført fra Måavgiftsfondet	1 606	
Budsjetterte tilbakebetalte erstatninger fra GLB eksklusive renter	7 200	
Beregnete renter	11 000	
Overført til statsbudsjettet	-306 500	
Gebyr til Norges Bank ifm forvaltning av fondet	-2	
Beregnet endring i fondskapitalen	-171 696	-171 696
Beregnet fondskapital pr 1.1.2000		224 595
Budsjetterte konesjonsavgifter	115 000	
Beregnete renter	8 500	
Forslag til overføring til statsbudsjettet	-113 500	
Beregnet endring i fondskapitalen	10 000	10 000
Beregnet fondskapital pr 1.1.2001		234 595

I følge Konesjonsavgiftsfondets vedtekter § 6-7 skal minimum 20 mill. kroner til enhver tid være plassert i statskassen som en sikring mot uforutsette hendelser. Det kan lånes ut inntil 25 mill.

kroner til finansiering av tiltak som vedkommende kommune setter i verk og som i tillegg har sammenheng med kraftutbygging eller vassdragsregulering i kommunen.

Tabell 7.2 Den finansielle utviklingen i Måavgiftsfondet:

	(i 1000 kr)	
Fondskapital pr. 1.1.1998		1 747 ¹⁾
Inntekter	0	
Renter	77	
Overført til statsbudsjettet	-250	
Endring i fondskapitalen	-173	
Fondskapital pr 1.1.1999		1 574
Renter	32	
Overført til Konesjonsavgiftsfondet	-1 606	
Endring i fondskapitalen	1 574	
Saldo pr 31.12.99		0

1) I oppsettet over den finansielle utviklingen i Måavgiftsfondet som ble rapportert i St prp nr 1 for 1998-99 skal inntekter for 1997 være 1 098 000, ikke 839 000 som angitt. Dette innebærer at fondskapitalen pr 1.1 1998 skal være 1 747 000, ikke 1 497 000 som det opplyses om i proposisjonen.

Måavgiftsfondet har sin bakgrunn i at Norsk Hydro gjennom kraftleiekontrakt om leveranser fra Mår kraftverk må betale en avgift på 2 pst. av den årlige kraftleieprisen. Siste avregning for

kraftleie til fondet var 31.12.98. Med virkning fra 1.1.99 er Måavgiftsfondet innlemmet i konsesjonsavgiftsfondet.